

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้นันทนาการ

ปริญญานิพนธ์

ของ

สายสุณีย์ วิวรรณวรารักษ์

๒๓ ๐ ส.ค. 2541

๒๓ ๐ ส.ค. 2541

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา

พฤษภาคม 2540

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ISBN 974-596-948-6

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(ผศ. สนั่น มีจันทร์)

.....กรรมการ

(ผศ. ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ผศ. สนั่น มีจันทร์)

.....กรรมการ

(ผศ. ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รศ. สันทร จันทรี)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์พิศศรี กมลเวช)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ ๒๔ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

ประกาศคุณูปการ

ในการทำปณิธานฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ความช่วยเหลือ ความร่วมมือ และสนับสนุน จนสำเร็จเรียบร้อยเป็นอย่างดีจากบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีจันทร์หมาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นประธานและกรรมการ กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ซึ่งส่งผลให้ปณิธานฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. รองศาสตราจารย์สุนทร จันทรรตรี และอาจารย์พิศศรี กมลเวช อาจารย์ภาควิชา หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่กรุณาร่วมเป็นกรรมการ สอบปากเปล่าและได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีค่ายิ่งในการปรับปรุงแก้ไขปณิธานฉบับนี้
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกริก ยืนพันธ์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์สมพร มั่นทนนาชาติ ศึกษาพิเศษ 7 และอาจารย์เอื้องฟ้า สมบัติพานิช ศึกษาพิเศษ 7 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อาจารย์อมรลักษณ์ แสงทรัพย์ อาจารย์ 2 ระดับ 7 และอาจารย์มยุรี หิรัญศรี อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียน วัดพลับพลาชัย ที่กรุณารับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือสำหรับ งานวิจัย
4. ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนโรงเรียนวัดชนะสงคราม โรงเรียนมหาวิราณวัตร โรงเรียนวัดพลับพลาชัย ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการใช้สถานที่ศึกษา และนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้
5. ดร.ชาตรี มณีโกศล ที่ช่วยกรุณาตรวจแก้ไขบทความย่อภาษาอังกฤษ
6. เพื่อนร่วมชั้นเรียนปริญญาโทการประถมศึกษาทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ ความร่วมมือ และเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ ความช่วยเหลือ ความร่วมมือและสนับสนุน จึงขอกราบขอบพระคุณ และขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ ของปณิธานฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดา - มารดา และครูอาจารย์

สายสุณีย์ วิวรรณวรารังค์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา	8
จุดประสงค์หลักสูตรพระพุทธศาสนา	10
โครงสร้างหลักสูตรพระพุทธศาสนา	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิทานชาดก	11
ความหมายและประวัติความเป็นมาของนิทานชาดก	11
ลักษณะโครงเรื่องและแนวคิดของนิทานชาดก	14
ประเภทของชาดก	15
จุดมุ่งหมายของนิทานชาดก	17
ความสำคัญของชาดก	18
ประโยชน์และคุณค่าของชาดก	18
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิทานทั่วไป	19
ความหมายของนิทาน	19
ประเภทของนิทาน	20
คุณค่าของนิทาน	22
การเลือกนิทานและการเล่านิทาน	23

หลักการเล่านิทาน	24
คุณค่าของนิทานที่มีต่อการเรียนการสอน	26
กิจกรรมการเล่านิทาน	28
ประโยชน์ของการเล่านิทาน	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ	31
ลักษณะของความสนใจ	31
องค์ประกอบของความสนใจ	32
การสร้างความสนใจ	32
การวัดความสนใจ	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานชาดก	36
สมมติฐานของการวิจัย	37
 3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	 38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	38
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	39
การดำเนินการทดลอง	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ	44
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	47
	การวิเคราะห์ข้อมูล	47
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	50
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	50
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	50
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	50
	วิธีดำเนินการทดลอง	51
	การวิเคราะห์ข้อมูล	52
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	52
	อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า	52
	ข้อเสนอแนะ	54
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย	55
	บรรณานุกรม	56
	ภาคผนวก	62
	ภาคผนวก ก	63
	ภาคผนวก ข	69
	ภาคผนวก ค	74
	ภาคผนวก ง	151
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	162

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลอง	46
2	ผลการเปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	51
3	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	52
4	ค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	64
5	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชา พระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีแจกแจง t-distribution ด้วยการคิด 25%	67
6	ผลต่างของคะแนนสอบก่อนและหลังของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มทดลอง	70
7	ผลต่างของคะแนนสอบก่อนและหลังของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มควบคุม	71
8	คะแนนแบบทดสอบวัดความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	72

บทที่ 1

บทนำ

บทนำ

วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาที่มีความสำคัญเพราะเป็นวิชาที่ช่วยยกระดับจิตใจของมนุษย์ในการที่จะทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา โดยมีเหตุผลสืบเนื่องมาจากที่ว่า พลเมืองในประเทศส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติและเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยที่แทรกอยู่ในวัฒนธรรม วิถีดำเนินชีวิตของคนไทย ทั้งยังเป็นเอกลักษณ์และมรดกของชาติอันโดดเด่น ในขณะที่สังคมที่มีการพัฒนาไปอย่างก้าวหน้ารวดเร็วมากนี้ เด็กไทยสมควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับวัย และเป็นประโยชน์แก่ชีวิตอย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535 : 1)

แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะตระหนักในความสำคัญของพระพุทธศาสนาและกำหนดให้เป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2535 แล้วก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้ว การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้น ก็ยังไม่อาจจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ครบถ้วน ทั้งนี้อาจจะเกิดจากเหตุผลหลายประการ เช่น บุคลากรหรือครูผู้สอนได้รับการอบรมเกี่ยวกับการสอนวิชาพระพุทธศาสนาน้อย เพราะไม่มีหน่วยงานทางการศึกษาใดจัดอบรมการสอนพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ หรือมีครูที่มีใจรักในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาอยู่ รวมทั้งขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารที่ดีพอ ซึ่งอาจสืบเนื่องจากวิชานี้ครูเห็นว่าไม่ใช่วิชาหลักที่ใช้ในการพิจารณาจัดอันดับคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียน จึงทำให้เกิดการละเลยหรือเพิกเฉยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างจริงจัง และใช้วิธีการสอนที่ถูกต้องเหมาะสมโดยเฉพาะวิธีสอนที่นำมาสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้น ผู้สอนต้องมีความตระหนักว่า การสอนวิชาพระพุทธศาสนามีข้อแตกต่างจากการสอนวิชาอื่น ๆ เพราะเป็นวิชาที่ช่วยยกระดับจิตใจของมนุษย์ เพื่อที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2536 : 199 - 200) ได้ให้จุดเน้นในการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า ครูผู้สอนต้องเป็นตัวอย่างที่ดี มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทยด้วยการเสริมสร้างศรัทธา ซึ่งจะเกิดขึ้นได้

จากการที่ครูบาปัญญาพัฒน์เป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ สร้างแรงจูงใจใฝ่รู้แก่นักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ มีบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่เหมาะสม พร้อมทั้งปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของตนอยู่เสมอ

นอกจากนี้ หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2536 : 200) ยังได้กล่าวถึงบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนว่า ต้องมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย สงบเป็นธรรมชาติ วัสดุอุปกรณ์การเรียนปรับเปลี่ยนเคลื่อนย้ายได้ ให้ประโยชน์ในการเรียนรู้ได้ดี ครูต้องมีความเมตตา กรุณา และมีความสัมพันธ์อันดีต่อนักเรียน ตลอดจนตัวนักเรียนต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน กิจกรรมการเรียนการสอนต้องมีบรรยากาศที่ร่าเริง เบิกบาน นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น เพื่อนำมาซึ่งการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้นักเรียนได้เห็นและยอมรับความรู้ความจริงในพุทธธรรมจากการได้เห็นตัวอย่าง การได้ฝึกคิดพิจารณา ฝึกปฏิบัติ และเห็นผลของการปฏิบัติด้วยตนเอง

แต่จากการตรวจสอบผลการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ตั้งแต่เริ่มประกาศใช้หลักสูตรเป็นต้นมา พบว่าแม้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ตกต่ำ แต่ก็ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิธีสอนที่ครูมีบทบาท มีอำนาจเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียว และการสอนส่วนใหญ่ครูเน้นวิธีการบรรยาย มีการใช้สื่อการสอนน้อย ทำให้เด็กไม่สนใจในการเรียน จึงเป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ ซึ่งจะเห็นได้จากคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 69.67 (เอกสารการจัดการศึกษากลุ่มโรงเรียนสุโขทัย ประจำปีการศึกษา. 2538 : 36)

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับ ศีลธรรม จริยธรรม หรือวิชาพระพุทธศาสนานั้น ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้มีผู้เสนอแนะวิธีการที่เหมาะสมไว้มากมายวิธี เช่น การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การอ่านเรื่องจากหนังสือภาพ หรือการเล่านิทาน เป็นต้น (ฉวีวรรณ ภูพานันท์. 2527 : 17) ซึ่งวิธีสอนดังกล่าวได้มีการเสนอแนะไว้ในคู่มือหลักสูตรพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กระทรวงศึกษาธิการ (2535)

จากการค้นคว้าศึกษาวิธีสอนวิชาจริยธรรมและวิชาที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา พบว่าการใช้นิทาน หรือการสอนโดยยกตัวอย่างเรื่องราวจากนิทาน จะส่งผลให้นักเรียนสนใจ และ

เรียนรู้ได้ดี เช่น ภิกขุญญ เจนเจริญวงศ์ (2530 : 38) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบ พัฒนาการจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนจากการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอ พฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวกและทางลบ ผลการวิจัย พบว่า หนังสือภาพที่มีการนำเสนอ พฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวกทำให้เกิดการพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าหนังสือที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบ และหนังสือภาพหรือนิทานที่นำมาใช้สอน วิชาพระพุทธศาสนาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เป็นการนำเสนอคุณธรรมเน้นการนำเอานิทานพื้นบ้าน มาแต่งเป็นบทร้อยแก้ว เพื่อใช้สอนคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกอบคุณงามความดีเช่นเดียวกับการประกอบคุณงามความดีของพระพุทธเจ้า แต่ทั้งนี้ไม่ได้เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับพุทธชาติโดยตรง ซึ่งต่างจากนิทานชาดกเป็นนิทานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบคุณงามความดีของพระพุทธเจ้าอย่าง น่าชื่นชม จึงเหมาะที่จะนำมาใช้สอนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่ง เฟตติจ ทัดตชีโว (2531 : 1) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับนิทานชาดกว่า นิทานชาดกเป็น นิทานทางพระพุทธศาสนาเหมาะที่จะเป็นแบบในการปลูกฝังจริยธรรมและด้วยเหตุที่พุทธศาสนาเป็น ศาสนาประจำชาติและเป็นศาสนาของคนไทยส่วนใหญ่ ประชาชนร้อยละ 95 นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้น คำสอนและความคิดข้อปฏิบัติต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนาจึงแทรกอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยอย่าง ลึกซึ้ง ซึ่ง สุธงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ์ (2528 : 12) ได้ให้ความเห็นว่า การที่จะทำให้นักเรียนมีความรู้และเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาให้คงทนถาวรนั้นขึ้นอยู่กับการใช้วิธีการสอนให้ เหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน จะทำให้ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วาริ นิยมธรรม (2536 : 59) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องผลการใช้เทคนิคแม่แบบจากนิทานชาดก เพื่อพัฒนา พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แม่แบบ นิทานชาดกมีพัฒนาการเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01

จากความเห็นของนักวิชาการประกอบกับงานวิจัยต่าง ๆ ที่ยกมาดังกล่าวแสดงว่า การสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยการนำนิทานทั่วไป ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง โดยตรงมาใช้ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาก็ยังก่อให้เกิดผลดีในระดับหนึ่ง ดังนั้นหากได้นำ นิทานชาดกซึ่งเป็นนิทานที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาโดยตรงที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในการสอน หลักธรรมแก่นบรรดาพุทธสาวก ในกาลและสถานที่ต่าง ๆ กันมาใช้สอนวิชาพระพุทธศาสนาย่อม เป็นผลดีแก่การปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานี้อย่างแน่นอน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเปรียบเทียบ

การสอนวิชาดังกล่าว โดยใช้นิทานที่กำหนดไว้ในข้อเสนอแนะการสอนตามแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบกับการสอนโดยใช้นิทานชาดก

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างนักเรียนที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนาโดยใช้นิทานชาดกกับการเรียนโดยการใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างนักเรียนที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนาโดยใช้นิทานชาดกกับการเรียนโดยการใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นแนวทางในการนำนิทานชาดกมาใช้ในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กในด้านอื่น ๆ ต่อไป
2. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนได้พิจารณาคัดเลือกนิทานชาดกที่จะนำไปใช้สอนวิชาพระพุทธศาสนา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนวัดชนะสงคราม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนวัดชนะสงคราม สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 71 คน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นเนื้อหาที่อยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 5 ประการ คือ

3.1	ผู้มีพระคุณ (บุพการี)	6 คาบ
3.2	การรู้จักคบเพื่อนที่ดี	6 คาบ
3.3	ความพอใจในของของตน	3 คาบ
3.4	วิริยะ (ความขยันหมั่นเพียร)	3 คาบ
3.5	บิยวาจา (ผู้พูดคืออยู่เสมอ)	3 คาบ
รวมเวลาเรียน		21 คาบ

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เวลาที่ใช้ในการทดลอง ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โดยใช้เวลาดทดลอง กลุ่มละ 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที รวมทั้งหมด 21 คาบ

4. ตัวแปรที่ศึกษา

- 4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ประเภทของนิทานที่ใช้ประกอบการสอน แบ่งเป็น
- (1) การสอนโดยใช้นิทานชาดก
 - (2) การสอนโดยใช้นิทานที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่ม

โรงเรียนสุโขทัย

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- (2) ความสนใจในการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นิทานชาดก หมายถึง เรื่องราวต่าง ๆ ที่พระพุทธเจ้าประสบพบเห็นเมื่อครั้งเสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์ ต้องบำเพ็ญบารมีต่าง ๆ มากมายก่อนที่จะมาถึงชาติที่ตรัสรู้ เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นตัวอย่างแห่งผลกรรม ทุกเรื่องจะมีผู้ทำความดีและความชั่วและได้รับผลสนองแห่งกรรมที่ได้กระทำไป เนื้อเรื่องเพียบพร้อมด้วยคติสอนใจ ให้รู้แนวทางการละเว้นความชั่ว การกระทำความดีและการดำรงชีวิต ตลอดจนการแก้ปัญหาชีวิตหรือปัญหาเฉพาะหน้าที่พระพุทธเจ้าทรงเทศนาสอนพุทธสาวกในกาลและสถานที่ต่าง ๆ กัน

ในการวิจัยครั้งนี้คัดเลือกนิทานชาดกซึ่งมีเนื้อหาสาระที่ใช้สอนคุณธรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมาจากหนังสือพระเจ้า 500 ชาติ เล่ม 1 และเล่ม 2 จำนวน 10 เรื่อง คือ เรื่องเร่กับนายพราน และเรื่องหนูน้อยกตัญญูใช้สอนเรื่องผู้มีพระคุณ (บุพการี) เรื่องมิตรผู้ต่ำศักดิ์เพื่อนแท้คบคนชั่วอัปราชัย และช่างตัดผมผู้ซื่อสัตย์ใช้สอนเรื่องการรู้จักคบเพื่อนที่ดี เรื่องราชสีห์ไม่มีขนคอใช้สอนเรื่องความพอใจในของของตน เรื่องผันทังให้เป็นเข็มและสุนัขแสนรู้ใช้สอนเรื่องความขยันหมั่นเพียร และเรื่องพุดสีเป็นเงินเป็นทองใช้สอนเรื่องบิยาจาโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกดังนี้

- (1) มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- (2) เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
- (3) มีเนื้อเรื่องที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับคุณธรรมที่ต้องการให้

เรียนรู้

- (4) ลักษณะโครงสร้างและความยาวของเรื่องนิทานไม่ยุ่งยากซับซ้อน
- (5) ตัวละครเอกในเรื่องมีพฤติกรรมไปในทางบวก หากเป็นไปในทางตรงข้ามก็เป็นพฤติกรรมที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมและประเพณีอันดีงาม

- (6) ใช้ภาษาที่ง่ายและเหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2. นิทานที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียน หมายถึง นิทานต่าง ๆ ที่มีอยู่ในแผนการสอนที่กลุ่มโรงเรียนสุโขทัย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยฝ่ายวิชาการกลุ่มเป็นผู้จัดทำขึ้นและกำหนดให้ใช้สอนวิชาพระพุทธศาสนาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. การสอนโดยใช้นิทานชาดก หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เกี่ยวกับคุณธรรมทางพระพุทธศาสนา 5 ประการ คือ ผู้มีพระคุณ (บุพการี) การรู้จักคบเพื่อนที่ดี ความพอใจในของของตน ความขยันหมั่นเพียร และปิยวาจา โดยใช้นิทานชาดกเป็นสื่อบทเรียน

4. การสอนโดยใช้นิทานที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย หมายถึง การสอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้นิทานที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัยมาเป็นสื่อบทเรียน

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีลักษณะเป็นข้อทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่มีข้อความในเชิงสถานการณ์ ให้เลือกตอบตามเหตุผลความเป็นจริงในทางจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านการตรวจหาคุณภาพมาแล้ว ผู้ที่ได้คะแนนมากจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

6. ความสนใจในการเรียน หมายถึง การที่นักเรียนแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมและพอใจในการประกอบกิจกรรมการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา แสดงความเอาใจใส่มองเห็นความสำคัญ มีการรับรู้และมีการตอบสนองต่อการรับรู้ ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจาก ปริณิทร พรหมศรี (2535) ผู้ที่ได้คะแนนมากจะมีความสนใจในการเรียนมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสรุปเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาพระพุทธศาสนา
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิทานชาดก
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิทานทั่วไป
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสนใจในการเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานชาดก

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา

ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนา คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงประทานแก่มนุษย์ เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อการพัฒนาทุกข์ ทั้งนี้เพราะพระองค์เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงตรัสรู้ความจริงในเรื่องต่าง ๆ จนได้รับการยกย่องว่าทรงรู้แจ้งโลก ได้ทรงแสดงเรื่องที่ควรประพฤติดและควรเว้นไว้อย่างชัดเจน แจ่มแจ้ง เป็นหลักในการดำรงชีวิต เพื่อสร้างความสุข ความเจริญในด้านต่าง ๆ ทุกขั้นตอนของชีวิต (พระโสภณคณาภรณ์, 2526 : 26 - 28)

ในทางการศึกษาและวัฒนธรรม พุทธศาสนาได้ให้หลักธรรมที่เป็นรากฐานปรัชญาการศึกษาของไทยที่สำคัญยิ่ง คือ การพัฒนาองค์ประกอบภายในทางด้านจิตใจของคนไทยให้ยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น โดยที่หลักการและวิธีการของพุทธศาสนาเป็นเช่นเดียวกับหลักการและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ สอนให้ใช้ปรัชญาในการพิจารณาสิ่งใด ๆ สอนทักษะอริยสัจ เพื่อให้

มนุษย์รู้จักวิธีที่เลวในการแก้ปัญหาหรือดับทุกข์ เป็นต้น และเนื้อหาของพุทธศาสนาก็เป็นความรู้ด้านต่าง ๆ ที่สามารถจัดแยกเป็นวิธีต่าง ๆ ได้มากมาย ทั้งวิทยาศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม ทั้งนี้เพราะสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงตรัสรู้และทรงมีเวลาเทศนาสั่งสอนโปรดพุทธบริษัทอยู่เป็นเวลานานถึง 45 ปี สำหรับด้านวัฒนธรรมนั้น ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความคิด ค่านิยม เป็นผลจากการได้รับการอบรมสั่งสอนและปฏิบัติตามหลักการของพุทธศาสนาเกือบทั้งสิ้น ตัวอย่าง เช่น คุณธรรมภายในใจของคนไทย คือ เมตตา กรุณา เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามัคคี โมตรจิต และกิริยามารยาทภายในสังคม ที่เป็นผลจากการอบรมตามวินัยของพระสงฆ์ ทำให้คนไทยมีความสุภาพ อ่อนโยน รู้จักกาลเทศะ เข้าใจเหตุผล วางตนได้เหมาะสมควรแก่ฐานะ มีสัมมาคารวะ รู้จักที่ต่ำที่สูง สามารถคิดอย่างเอาใจเขามาใส่ใจเราได้ (พระโสภณคณาภรณ์. 2526 : 3 - 4)

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายให้ปรับปรุงคำอธิบายหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยให้จัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ซึ่งครบทุกชั้นในปีการศึกษา 2539 ไว้ดังนี้

หลักการและเจตนารมณ์

การปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา ส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาดังกล่าว มีเหตุผลสืบเนื่องมาจากหลักการที่ว่า พลเมืองในประเทศไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทยและเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยที่แทรกอยู่ในวัฒนธรรม วิถีดำเนินชีวิตของคนไทยทั้งยังเป็นเอกลักษณ์และมรดกของชาติอันโดดเด่น ในขณะที่สังคมมีการพัฒนาไปอย่างก้าวหน้ารวดเร็วมากนี้ เด็กไทยสมควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับวัยและเป็นประโยชน์แก่ชีวิตอย่างแท้จริงตั้งแต่เริ่มแรก โดยการจัดเนื้อหาสาระคาบเวลาเรียน และกระบวนการเรียนการสอนที่ชัดเจนเพื่อให้เด็กมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง มีเจตคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนา การปรับปรุงหลักสูตรเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา จึงมีหลักการและเจตนารมณ์ ดังนี้

1. นักเรียนในสถานศึกษาทุกระดับเรียนพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาตนและสังคมให้เจริญก้าวหน้าและสงบสุข
2. หลักสูตรเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา มี 3 องค์ประกอบ คือ เนื้อหาสาระความรู้ การฝึกหัดอบรมกาย วาจา ใจ และการวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติ

3. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เวลาเรียน เรียงลำดับตามความยากง่าย สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและป้องกันความเข้าใจผิดต่อหลักธรรมของพระพุทธศาสนา

4. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมุ่งบูรณาการ 5 ด้าน คือ

4.1 ให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและชี้แจงลักษณะที่น่าสนใจในหลัก

พระพุทธศาสนา

4.2 สนองความต้องการและช่วยแก้ปัญหาของบุคคลและสังคม

4.3 มีระบบการฝึกหัดอบรมตามแนวทางของพระพุทธศาสนา

4.4 มีความสอดคล้องกับเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทย

4.5 มีหลักในการวิเคราะห์และประเมินผลของการปฏิบัติ

จุดประสงค์หลักสูตรพระพุทธศาสนา

หลักสูตรพระพุทธศาสนาที่ปรับปรุงใหม่ทุกระดับชั้นนี้ มีจุดประสงค์สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. ให้นักเรียนเกิดศรัทธาและสันทัดในความสำคัญของพระพุทธศาสนา

2. ให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และซาบซึ้งในคุณของพระรัตนตรัย

3. ให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและหลักพุทธธรรม

อย่างถูกต้อง

4. ให้นักเรียนในการคิดและการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามหลักธรรมทาง

พระพุทธศาสนา

5. ให้นักเรียนที่ชาวพุทธและสามารถปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

โครงสร้างหลักสูตรพระพุทธศาสนา

คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรพระพุทธศาสนาและคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรพระพุทธศาสนาทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ประชุมร่วมกันและพิจารณาเห็นว่า เพื่อให้การปรับปรุงหลักสูตรพระพุทธศาสนาบรรลุจุดประสงค์ตามหลักการและเจตนารมณ์ดังที่กล่าวมาแล้ว สมควรที่จะได้กำหนดโครงสร้างหลักสูตรพระพุทธศาสนาให้เป็นแนวทางเดียวกัน โดยต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา ซึ่งหมายความว่า นักเรียนจะเรียนรู้ถึงพระพุทธศาสนา

ในหัวข้อเนื้อหาสำคัญ 9 ประการ ในระดับที่ลึกซึ้งกว้างขวางออกไปมากขึ้นตามลำดับความยากง่ายเหมาะสมกับวัย และวุฒิภาวะของเด็กดังนี้

1. ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา
2. พุทธประวัติ ประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง
3. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
4. พระสงฆ์และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์
5. พุทธศาสนสุภาษิต
6. หน้าที่ชาวพุทธ
7. การบริหารจัดการและเจริญปัญญา
8. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
9. ศาสนพิธี

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 1 - 2)

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาที่กล่าวไว้ข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า วิชาพระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนรวม เพื่อให้ชีวิตดำเนินไปอย่างปกติสุข และสังคมมีความสงบเรียบร้อย ดังนั้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะเด็กในระดับประถมศึกษา เป็นวัยที่ต้องปูพื้นฐานเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้เป็นที่ยอมรับของสังคม และปลูกฝังคุณธรรมตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิทานชาดก

ความหมายและประวัติความเป็นมาของนิทานชาดก

ความหมายของคำว่า " ชาดก "

ชาดกมีรูปคำมาจาก "ชาต" แปลว่า "เกิดแล้ว" เติม ก ต่อท้ายเป็น "ชาตก" อ่านออกเสียงบาลีสันสกฤตว่า ชา-ตะ-กะ (JA-TA-KA แปลว่า ผู้เกิดแล้ว เมื่อนำคำนี้มาใช้ในภาษาไทย ออกเสียงเป็น "ชา-ดก" โดยแปลง ต เป็น ด และให้ ก เป็นตัวสะกดในแม่ กก (พจน. พังผลา. 2530 : 5)

คำว่า "ชาตก" มีผู้ให้คำจำกัดความไว้อย่างหลากหลาย แต่ก็มักจะเป็นแนวเดียว เช่น เปลื้อง ณ นคร (2516 : 164) "ชาตก (มค.ชาตก) น. เรื่องของพระพุทธเจ้าที่มามีมาในชาติก่อน เป็นข้อคำสอนหมวดหนึ่งในพระพุทธศาสนา"

พระธรรมโกศาจารย์ (2513 : 6) "ชาตก ได้แก่ ระเบียบคำที่ทรงแสดงถึงบุพพจริยา คือ ความประพฤติที่เคยทรงทำมาแต่ปางก่อน หรือ ชุริกิจที่เคยทรงทำมาแต่ชาติหนหลัง รวมทั้งบุพพจริยาของพระสาวกด้วย"

ฐานิสร์ ชาครัตพงษ์ (2515 : 31) กล่าวว่า "คำว่าชาตกเมื่อกล่าวตามมติของโบราณจารย์ และในแง่ที่เป็นวรรณคดีของพระพุทธศาสนา ได้แก่ เรื่องพระโศภิต์ หรืออดีตชาติของพระพุทธเจ้าที่ได้แสดงบทบาทความเป็นวีรบุรุษ หรือบทบาทอื่น ๆ ฉะนั้น คำนี้อาจแปลความหมายได้ว่า เรื่องของพระโศภิต์ แต่การแปลความหมายที่ใช้กันทั่วไปนั้น ก็คือ เรื่องพระชาติในอดีตของพระพุทธเจ้า"

ชาตก นอกจากจะหมายถึงเรื่องราวดังกล่าวแล้ว ยังหมายถึงการรวบรวมชาตกที่ปรากฏในพระไตรปิฎก และหมายถึงคัมภีร์หรือรรณกาชาตกอีกด้วย

นอกจากนี้ คำว่า "ชาตก" ยังหมายถึง ชื่อคัมภีร์หนึ่งในพุทธศาสนาที่เป็นส่วนหนึ่งในเก้าส่วนของคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เรียกว่า "นวัคคัสตถุสาสน์" แปลว่าคำสอนของพระพุทธเจ้ามีองค์ 9 ดังนี้ (พจน. เฝิงผลา. 2530 : 5 - 6)

1. สุตตะ คือ คำสอนที่เป็นพระสูตรและพระวินัยทั้งหลายรวมทั้งคัมภีร์ทั้งสองด้วย
2. เคยยะ คือ คำสอนที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรองผสมกัน หมายถึงเอาพระสูตรที่มีคาถาทั้งหมด โดยเฉพาะสุตถรรคในสังยุตตนิกาย
3. เวยยาकरणะ คือ คำสอนที่เป็นร้อยแก้วล้วนไม่มีคาถาปน เช่น พระอภิธรรมปิฎกทั้งหมด พระสูตรที่ไม่มีคาถาและพระพุทพจน์อื่นใดที่ไม่ได้จัดเข้าในองค์ 8 ข้อที่เหลือ
4. คาถา คือ คำสอนที่เป็นร้อยกรองล้วน ได้แก่ ธรรมบท เถรคาถา เถรีคาถา และคาถาในสุตตนิบาต
5. อุทาน คือ คำสอนที่เป็นคาถาที่ทรงเปล่งออกมาด้วยความโสมนัส เช่น อุทานในเวลาแรกตรัสรู้ คำสอนที่เป็นอุทานรวมเป็นพระสูตร 82 สูตร
6. อิติวุตตกะ คือ คำสอนที่ทรงยกธรรมบทใดบทหนึ่งขึ้นตั้งเป็นประธานไว้แล้วตรัสอธิบายความในข้อธรรมนั้น ๆ จบแล้ว สรุปข้อธรรมข้างต้นนั้นอีกลักษณะของอิติวุตตกะ โดย

ปริยายคล้ายกับนิทานสุภาษิต เพราะเมื่อเล่าจบแล้วกล่าวสรุปเป็นสุภาษิตไว้ตอนท้าย คำสอน
อิติวุตตะกะ เป็นพระสูตร 110 สูตร ที่ตรัสโดยนัยว่า วุตติ เหตุ ภาควา

7. ชาตก คือ คำสอนที่แสดงถึงบุรพจริยาที่ทรงบำเพ็ญมาแต่ชาติปางก่อน มี
547 เรื่อง

8. อัญชุตธรรม คือ คำสอนที่แสดงถึงเหตุอัศจรรย์อันไม่เคยมีมาก่อน ได้แก่ พระสูตร
ที่ตรัสว่า "ภิกษุทั้งหลาย ข้ออัศจรรย์ไม่เคยมี 4 อย่างนี้ หาได้ในพระอานนท์" เป็นต้น

9. เวทลละ คือ คำสอนแบบถาม-ตอบ ซึ่งผู้ถามได้ทั้งความรู้และความพอใจ
ยิ่งไปกว่านั้น นิทานชาตกยังเป็นคัมภีร์หนึ่งในจำนวน 15 เล่ม ของคัมภีร์ขุททกนิกาย
ในพระสุตตันตปิฎก พระสุตตันตปิฎก แบ่งเป็น 5 คัมภีร์ คือ จีหิกนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย
อังคุตตรนิกาย และขุททกนิกาย คัมภีร์ขุททกนิกายมีคัมภีร์อยู่ 15 เล่ม ดังนี้ (พจน. พังผลา.
2530 : 6 - 7)

1. ขุททกปาฐะ คือ บทสวดสั้น ๆ เกี่ยวกับพุทธศาสนา
2. ธรรมบท คือ ธรรมภาษิตสั้น ๆ ประมาณ 300 บท ส่วนเรื่องพิสดารปรากฏใน
อรรถกถาเช่นเดียวกับชาตก
3. อุทาน คือ อุทานที่เป็นธรรมภาษิตที่ท่องเรื่องประกอบเหตุปรารภในการเปล่ง
อุทานของพระพุทธเจ้า
4. อิติวุตตะกะ แปลว่า "ข้อความที่ท่านกล่าวไว้อย่างนี้" เป็นการอ้างอิงว่า
พระพุทธเจ้าได้ตรัสข้อความอย่างนี้ไว้
5. สุตตนิบาต แปลว่า รวมพระสูตร คือ รวมพระสูตรเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน
มีชื่อสูตรบอกกำกับไว้
6. วิมานวัตถุ แปลว่า เรื่องของผู้ได้วิมานแสดงเหตุให้ได้ผลตามคำบอกเล่าของ
ผู้ได้ผลนั้น ๆ
7. เปตวัตถุ คือ เรื่องของเปรตหรือผู้ล่วงลับที่ทํากรรมชั่วไว้
8. เถรคาถา คือ ภาษิตต่าง ๆ ของพระเถรผู้เป็นอรหันตสาวก
9. เถรีคาถา คือ ภาษิตต่าง ๆ ของพระเถรีผู้เป็นอรหันตสาวิกา
10. ชาตก คือ ภาษิตต่าง ๆ เกี่ยวกับคำสอนประเภทนิทานที่กล่าวมาแล้ว เนื้อเรื่อง
ที่สมบูรณ์ในอรรถกถาเช่นเดียวกับธรรมบท

11. นิทเทส คือ คำอธิบายพุทธภายิตในสุดตนิบาตแบ่งเป็นเมหานิทเทสกับจุลนิทเทส
12. ปฏิสัมภิทามัคค์ คือ ทางแห่งปัญญาอันแตกฉานเป็นคำอธิบายหลักธรรมของพุทธศาสนา ซึ่งพระสารีบุตรได้กล่าวไว้
13. อปทาน แปลว่า คำอ้างอิงเป็นประวัติส่วนตัวของพระพุทธเจ้า พระสาวก
14. พุทธวงศ์ แปลว่า วงศ์ของพระพุทธเจ้า คือ ประวัติของพระพุทธเจ้าในอดีต 24องค์ รวมทั้งพระโคตมพุทธเจ้าเป็น 25 องค์
15. จริยาปิฎก คือ การบำเพ็ญบารมีของพระพุทธเจ้ามีหลักใหญ่ ได้แก่ ทาน ศีล และ เนกขัมมะ

นอกจากคำจำกัดความของท่านผู้รู้ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เพ็ญ ทัตตชีโว (2531 : 5) ได้สรุปว่าคำว่า "ชาดก" หมายถึง เรื่องในอดีตชาติของพระพุทธเจ้าที่พระองค์ทรงแสดงแก่พระภิกษุในโอกาสต่าง ๆ กัน บางครั้งก็เพื่อแสดงภูมิหลังของผู้ที่พระองค์ต้องการแสดงพระธรรมให้ฟัง บางครั้งก็เพื่ออธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในวัฏสงสารอันยาวนานนับภพนับชาติไม่ถ้วนนี้ พระพุทธเจ้าเมื่อครั้งดำรงพระชนม์เป็นพระโพธิสัตว์ ได้เวียนว่ายตายเกิดเป็นมนุษย์บ้าง พาลาดปลั่งเป็นสัตว์เดียรัจฉานบ้าง แต่ก็ได้ประกอบคุณงามความดีทุกภพทุกชาติ จนกระทั่งได้มาเป็นพระพุทธเจ้าในพระชาติสุดท้าย

จากคำจำกัดความและการให้ความหมายของชาดก ดังกล่าวมาสรุปได้ว่า ชาดกเป็นเรื่องราวในอดีตชาติของพระพุทธเจ้าที่พระองค์ทรงเวียนว่ายอยู่ในวัฏสงสาร นับภพนับชาติไม่ถ้วนแต่ในทุกภพทุกชาติ พระองค์ก็ทรงประกอบแต่คุณงามความดีจนกระทั่งได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในพระชาติสุดท้าย และพระองค์ทรงนำเรื่องราวเหล่านั้นมาเทศนาสั่งสอนเพื่อเป็นอุทาหรณ์แก่พุทธบริษัท

ลักษณะ โครงเรื่องและแนวคิดของนิทานชาดก

โครงเรื่องและแนวคิดของนิทานชาดกยึดหลักดังนี้

1. หลักจริยธรรม ได้แก่ หลักการทำความดีละเว้นความชั่ว ทาใจให้บริสุทธิ์ หลักการไม่เบียดเบียน (อหิงสา) หลักความกตัญญูกตเวที หลักการมกน้อยสันโดษ หลักอริยสัจ หลักศีล หลักความเชื่อฟัง หลักคุณของความสามัคคีและโทษของการแตกสามัคคี หลักการเคารพในอาวุโส และหลักการผูกมิตร

2. หลักความเชื่อเรื่องพระโพธิสัตว์ เชื่อว่านิทานชาดกเป็นการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ในชาติต่าง ๆ เช่น บารมีที่บำเพ็ญถึง 10 บารมี คือ ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมบารมี ปัญญาบารมี วิริยบารมี จันตบารมี สัจจบารมี อธิษฐานบารมี เมตตาบารมี และอุเบกขาบารมี (เฉลิม มากนวล. 2517 : 207 - 208)

ประเภทของชาดก

ชาดกในวรรณคดีบาลีแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ชาดกในนิบาต หรือที่เรียกว่า นิบาตชาดก หมายถึง ชาดก 547 เรื่องที่มีอยู่ในคัมภีร์พระไตรปิฎก คัมภีร์อรรถกถาชาดก และคัมภีร์ฎีกาชาดกแต่ละประเภทมีลักษณะดังนี้ (พจน์ เพ็ญผล. 2530 : 11 - 14)

1.1 ชาดกในพระไตรปิฎกมีอยู่ในคัมภีร์จุททกนิกาย พระสูตรต้นตปิฎกแต่งเป็นคาถาคือ ศัพท์ล้วน ๆ ลักษณะคาถาเป็นคาถาสูกาษิตไม่กล่าวถึงเรื่องบุคคลและสัตว์บ้าง เป็นคาถาสูกาษิตกล่าวถึงเรื่องบุคคลและสัตว์บ้าง เป็นคาถากล่าวเฉพาะเรื่องบุคคลและสัตว์ไม่เป็นพุทธศาสนสูกาษิตบ้าง เป็นคาถากล่าวถึงการกลับชาติบ้าง

1.2 อรรถกถาชาดก หมายถึง ชาดกที่พระอรรถกถาจารย์ (พระพุทธโฆสาจารย์) ได้แต่งอธิบายขยายความชาดกในคัมภีร์พระไตรปิฎกให้พิสดารและเข้าใจง่ายขึ้น โดยนันทาทานพื้นบ้านเก่าแก่ของอินเดีย กรีกและเปอร์เซียมาแต่งเป็นร้อยแก้วผสมกับคาถาในนิบาตชาดก

1.3 คัมภีร์ฎีกาชาดก หมายถึง คัมภีร์ที่พระฎีกาจารย์แต่งอธิบายความหรือคำในชาดกพระไตรปิฎกและอรรถกถาชาดกให้เข้าใจง่ายขึ้น เช่น ฎีกาชาดกที่พระธรรมปาละแต่ง หรือ คัมภีร์เวสสันดรทีปนี ของพระสิริมังคลาจารย์ เป็นต้น ฎีกาชาดกแต่งเป็นร้อยแก้ว

คำว่า "นิบาตชาดก" หมายถึง ชาดกที่มีการจัดหมวดหมู่ของชาดกตามจำนวนคาถา เพราะคำว่า "นิบาต" แปลว่า หมวด หมู่ หรือ รวม คำนี้นิบาตนี้นิยมใช้เป็นคำนำหน้า หรือ ต่อท้ายชื่อคัมภีร์ในพุทธศาสนา เช่น นิบาตชาดก สุตตนิบาต เอกนิบาต เป็นต้น ที่ว่าจัดชาดกเป็นหมวดหมู่ตามคาถานั้น เช่น ชาดกมี 1 คาถา เรียกว่า เอกนิบาต ชาดกมี 2 คาถาเรียกว่า จุกนิบาต เป็นต้น

นิบาตชาดกหรือชาดกในนิบาต แบ่งออกเป็น 22 นิบาต แต่ละนิบาตมีจำนวนคาถาและชาดกดังนี้

1. เอกนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 1 คาถา มี 150 ชาดก
2. ทกนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 2 คาถา มี 100 ชาดก
3. ตกนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 3 คาถา มี 50 ชาดก
4. จตกนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 4 คาถา มี 50 ชาดก
5. ปญจกนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 5 คาถา มี 25 ชาดก
6. ฉกนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 6 คาถา มี 20 ชาดก
7. สัตตกนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 7 คาถา มี 21 ชาดก
8. อัฏฐกนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 8 คาถา มี 10 ชาดก
9. นวกนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 9 คาถา มี 12 ชาดก
10. ทสกนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 10 คาถา มี 16 ชาดก
11. เอกาทสนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 11 คาถา มี 9 ชาดก
12. ทวาทสนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 12 คาถา มี 10 ชาดก
13. เตรสสนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 13 คาถา มี 10 ชาดก
14. ปกัณณกนิบาตชาดก คือ ชาดกมีคาถากระจัดกระจาย มี 14 คาถาบ้าง 15 คาถาบ้าง 22 คาถาบ้าง มีอย่างละ 1 ชาดก มี 13 ชาดก
15. วิสตินิบาตชาดก คือ ชาดกมี 20 คาถา มี 14 ชาดก
16. ตังสตินิบาตชาดก คือ ชาดกมี 30 คาถา มี 10 ชาดก
17. จัตตาฬิสนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 40 คาถา มี 5 ชาดก
18. ปญญาสนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 50 คาถา มี 3 ชาดก
19. สัจจนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 60 คาถา มี 2 ชาดก
20. สัตตตนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 70 คาถา มี 2 ชาดก
21. อสตีนิบาตชาดก คือ ชาดกมี 80 คาถา มี 2 ชาดก
22. มหานิบาตชาดก คือ ชาดกมีคาถามาก เกิน 80 คาถาขึ้นไป มี 10 คาถา

เรียกว่า ทศชาติชาดก (พระเจ้า 10 ชาติ) ได้แก่ พระเทมียชาดก (พระเทมีย์) มหาชนกชาดก (พระมหาชนก) สุวรรณสามชาดก (สุวรรณสาม) เนมิราชชาดก (พระเนมิราช) มโหสถชาดก

(พระมหาสถ) ภูริทัตตชาดก (พระภูริทัต) จันทกุมารชาดก (พระจันทกุมาร) มหานารทหัสสชาดก (พระมหานารท) วิรุทธชาดก (พระวิรุทธ) และมหาเวสสันดรชาดก (พระมหาเวสสันดร) เพื่อจำชื่อพระเจ้า 10 ชาตได้ง่าย ให้จำอักษรย่อตัวหน้าชื่อคำ เต.ช.สุ.เน.ม.ภ.จ.นา.วิ.เว.

ชาดกในนิบาตมีอิทธิพลต่อวรรณคดีไทยที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทยอย่างมาก เช่น มหาชาดิกาลหลวง ภาพมหาชาติ บทเห่เรือคากลอนเรื่องกาพย์ประเพณีเทศน์มหาชาติ เป็นต้น

2. ชาดกนอกนิบาต หมายถึง ชาดกที่ไม่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก คัมภีร์อรรถกถา และ

คัมภีร์ฎีกา เป็นชาดกที่พระภิกษุชาวเขียงใหม่ได้นำเอานิทานพื้นบ้านไทยมาแต่งเลียนแบบ อรรถกถาชาดก ลักษณะการแต่ง แต่งเป็นภาษาบาลีแบบร้อยแก้วประกอบ ด้วยคาถา คาถาบาลีนั้นแต่งแต่งขึ้นเอง ยกเว้นคาถาที่เป็นพุทธภาษิต ชาดกนอกนิบาตมี 50 เรื่อง เรียกเป็นชื่อคัมภีร์ว่า "ปัญญาสชาดก" (บัน - ยาด - สะ - ชา - ดก) แปลว่า ชาดก 50 เรื่อง และรวมกับเรื่องในปัจฉิมภาคอีก 11 เรื่อง รวมเป็น 61 เรื่อง พระภิกษุชาวเขียงใหม่ได้แต่งคัมภีร์ปัญญาสชาดกขึ้นในราว พ.ศ. 2000 - 2200 ปัญญาสชาดก นี้ได้มีอิทธิพลต่อวรรณคดีไทยเกี่ยวกับพุทธศาสนาอย่างมาก เช่น สุภาษิตพระร่วง ไตรภูมิพระร่วง ในสมัยสุโขทัย สมุทรโฆษคำฉันท์ กลบทสิริวิบูลกิติ ในสมัยอยุธยา สรรพสิทธิคำฉันท์ พระสุนทรคำฉันท์ พระสุนทรคำฉันท์สังข์ทอง และควาในสมัยรัตนโกสินทร์

ชาดกนอกจากนี้ในพุทธศาสนาฝ่ายหินยาน (เถรวาท) แล้ว ยังมีชาดกมาลาในคัมภีร์พุทธศาสนาฝ่ายมหายานอีกด้วย คัมภีร์ชาดกมาลาต้นฉบับสันนิษฐานว่า เขียนด้วยภาษาสันสกฤต ในการวิจัยครั้งนี้จะไม่กล่าวถึง (พัฒน พึ่งผลา, 2530 : 11 - 14)

เมื่อได้ศึกษาถึงหลักการและประเภทของชาดกแล้ว ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกชาดกในนิบาตที่กล่าวถึงบุคคลและสัตว์ ซึ่งมีลักษณะเป็นนิทานประเภทร้อยแก้วที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของนักเรียน

จุดมุ่งหมายของการใช้นิทานชาดก

1. เพื่อสอนธรรมะ

จุดมุ่งหมายของการใช้นิทานชาดกมิได้กล่าวไว้โดยตรงในคัมภีร์อรรถกถาชาดก แต่ความอันหนึ่งในบทประณามคาถากล่าวว่า "พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าพระองค์นี้

อันเทวดาและมนุษย์บูชาแล้วโดยความเต็มใจ อันประณิธสุ่มละเอียดยิ่งนัก ลึกซึ้งยากที่สรรพสัตว์ผู้มีกิเลสหนาจะรู้จริงเห็นจริงได้" (ส.อ.ส.2493 : 19) ในเมื่อธรรมของพระพุทธเจ้ามีลักษณะประณิธสุ่มละเอียดลึกซึ้งยากที่สรรพสัตว์จะเข้าใจได้ พระพุทธเจ้าทรงหาทวิสีในการสอนเพื่อช่วยให้สรรพสัตว์เข้าใจธรรมได้ง่ายยิ่งขึ้น การสอนธรรมโดยใช้ทานอุทาหรณ์ก็เป็นวิธีหนึ่งดังความที่ เฮสติง (Hasting) กล่าวไว้ว่า ในคัมภีร์สัทธัมมปุณณารก กล่าวว่า พระพุทธเจ้าทรงทราบถึงความแตกต่างของอินทรีย์และความสามารถทางสติปัญญาของสรรพสัตว์ว่ามีระดับต่าง ๆ กัน พระองค์จึงทรงสั่งสอนด้วยวิธีต่าง ๆ กัน เพื่อให้เหมาะสมแก่อัธยาศัยของสรรพสัตว์เหล่านั้น ตัวอย่าง เช่น ทรงตรัสสอนด้วยการเล่านิทาน ซึ่งเป็นทั้งคำสอนและให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้ฟังด้วย ยิ่งไปกว่านั้นยังมีความเชื่อกันว่าการฟังนิทานชาดกจะทำให้ผู้ฟังได้กุศล เข้าถึงสุคติภูมิหลังจากมรณกรรมไปแล้วอีกด้วย (Hasting. 1975 : 491)

2. เพื่อช่วยแก้ปัญหาแก่ประชาชน

นอกจากนิทานชาดกจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อสอนธรรมแล้วนั้น นิทานชาดกยังมีจุดประสงค์ เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้แก่ประชาชน เพราะนิทานชาดกบางเรื่อง เริ่มต้นด้วยปัญหาหรือคำถามที่สาวกได้ถามขึ้นแทนที่พระพุทธเจ้าจะแก้ปัญหาโดยตรง พระองค์ก็ทรงเล่านิทานเปรียบเทียบเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น (เจลิม มากนวล. 2517 : 19)

ความสำคัญของชาดก

วิจิตร เกตวิสิษฐ์ (2516 : 28 - 29) ได้กล่าวถึงการศึกษาชาดกไว้ว่า "การศึกษาชาดกนั้นมีประโยชน์เป็นอย่างมาก นอกจากจะได้ศึกษาเพื่อความซาบซึ้งในคตินิธรรมแล้วยังศึกษาเพื่อให้ทราบเรื่องราว และความเป็นมาของอินเดีย ในสมัยโบราณ เป็นเรื่องราวที่น่าตื่นเต้น ชาดกได้สะท้อนให้เราได้เห็น ความเป็นไปในอดีต ให้รูปแบบของการปกครองตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างชัดเจน ซึ่ง เพติจ ทัตตาชีโว (2531 : 5) กล่าวว่า การศึกษาชาดก นอกจากจะได้ทราบอุปนิสัยใจคอของบุคคล ในแง่มุมที่เราอาจนึกไม่ถึงว่าจะมีหรือเป็นไปได้อีกด้วย ไม่เพียงแต่เท่านั้นเรายังทราบอีกว่า ทำไมเขาจึงเป็นเช่นนั้น และพระพุทธเจ้าได้ทรงช่วยเหลือเขาอย่างไรบ้าง

ประโยชน์และคุณค่าของชาดก

กิ่งแก้ว อรรถากร (2513 : 16) ได้กล่าวถึงประโยชน์และคุณค่าของชาดกไว้ว่า ถึงแม้การเล่านิทานจะเป็นไปเพื่อความเพลิดเพลินเป็นจุดใหญ่ก็ตาม การเล่าก็มีสาระแก่นสารที่

แสดงถึงคตินิยมของประชาชน คือ แสดงให้เห็นหลักศีลธรรมและจรรยา ซึ่งมีทั้งความเชื่อและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ได้รับการฟั่งฟ้าน ดังนั้น นิทานคติหรือนิทานอุทาหรณ์จึงได้รับความนิยมเสมอมา โดยเฉพาะเรื่องชาดกไม่ว่าจะเล่าถึงพระบรมโพธิสัตว์ ในพระชาติที่เกิดเป็นสัตว์กึ่งมนุษย์กึ่งดี ย่อมเป็นเรื่องที่สนใจและประทับใจผู้ฟังเป็นพิเศษ นิทานอุทาหรณ์อื่น ๆ ที่มีชื่อเสียง เช่น นิทานอีสป ยังมีความหมายไม่ลึกซึ้งเท่า เพราะชาดกนั้นนอกจากจะให้คติแล้ว ยังสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพุทธประวัติอันแสดงถึงวิวัฒนาการทางกายและใจของชีวิตหนึ่ง จากความหยาบไปสู่ความประณีต และจากความเป็นผู้มีสติปัญญาน้อยไปสู่ความสุ่มรอบคอบ รอบรู้ เรื่องชาดก จึงเป็นประโยชน์แก่การศึกษาหลักและแนวทางของพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง ชาดก เป็นนิทานที่เล่าเพื่อสอนคติธรรมแก่คนให้สำระและความเข้มข้น อาจคิดไปได้กว้างขวางทั้งในทางจริยธรรม ขันธรรมา และทางธรรมปฏิบัติขั้นสูงในทางศาสนา (วุฒิ อ่อนสมกิจ, 2513 : 8) ชาดกมีคุณค่ามหาศาลสำหรับประวัติพุทธศาสนา เพราะชาดกทำให้เราเข้าใจพุทธศาสนา (ฐานิสร์ ชารัตพงษ์, 2515 : 34) นิทานชาดกต่าง ๆ ทำให้มองเห็นวิถีชีวิตที่มีคุณธรรมแห่งจิต ซึ่งนับเป็นประโยชน์มีเหตุผลและมีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่ประสบจากคำสอนที่แท้จริง ในตอนจบของนิทาน พระพุทธเจ้าทรงกล่าวถึงชีวิตที่มีความสัมพันธ์อย่างเห็นได้ชัดระหว่างชาดกก่อนชาดกปัจจุบัน ซึ่งบางครั้งชีวิตก็เหมือนเดิม บางครั้งก็เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

จากการศึกษาของ เจลิ้ม มากนวล (2517) พบว่านิทานชาดกและนิทานอีสปให้คุณค่าทางเนื้อหาเท่าเทียมกัน แต่นิทานชาดกจะให้คุณค่าและคติธรรมสูงกว่านิทานอีสป

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิทานทั่วไป

ความหมายของนิทาน

นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา ที่มีได้เจาะจงแสดงประวัติความเป็นมาของเรื่อง วัตถุประสงค์ใหญ่เพื่อความสนุกสนานและความพอใจทั้งของผู้เล่าและผู้ฟัง มุ่งสนองความต้องการทางด้านจิตใจของผู้ฟัง ในบางครั้งก็สอดแทรกคติสอนใจรวมอยู่ด้วย (ดุยฉี ลีตลวรพงศ์, 2524 : 163)

วลัย ขวลิขิตรอง (2515 : 22 - 26) ให้ความหมายของนิทานว่า นิทาน คือ เรื่องราวที่เล่าสืบเนื่องต่อกันมาเป็นทอด ๆ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน นิทานเหล่านี้อาจเป็นเรื่องที่อิงความจริง หรือมีการเล่าเสริมต่อให้สนุกสนาน ตื่นเต้น ลึกซึ้ง หรือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาจากจินตนาการของผู้เล่าเอง ก็ได้

รัชนี ศรีไพรวรรณ (2516 : 37 - 41) กล่าวว่า นิทาน คือ เรื่องราวที่เล่าสืบกันมา หรือมีผู้แต่งขึ้นเพื่อความสนุกสนาน บันเทิง หรือเพื่อสอนในการดำรงชีวิต มีความหมายสอดคล้องกับ บุนนาค เรื่องรอง (2526 : 23) ที่ว่านิทาน คือ เรื่องที่เล่าสืบต่อกันมา เพื่ออบรมสั่งสอน และเพื่อความสนุกสนานบันเทิง o

นิทานเป็นเรื่องราวที่บันทึกความเป็นมาของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งของเป็นประสบการณ์ของชีวิต เป็นการตอบข้อสงสัย เป็นเครื่องกระตุ้นให้มนุษย์พัฒนาไปสู่ทิศทางที่พึงปรารถนาเป็นการระบายความรู้สึกนึกคิด ความเศร้าโศก เสียใจ ตื่นเต้น ตีใจ เพื่อฝัน เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากความเข้าใจซึ่งกันและกัน ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสัตว์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (สมบุญ สิงขมานันท์. 2522 : 31 - 38)

กล่าวโดยสรุปนิทานก็คือ เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา เพื่อใช้อบรมสั่งสอนเด็กเยาวชน หรือแม้กระทั่งผู้ใหญ่ และยังช่วยให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินด้วย

ประเภทของนิทาน

นิทานแบ่งออกเป็นหลายประเภท โดยการอาศัยวิธีการกำหนดแตกต่างกันออกไป แต่ที่นิยมกันคือ การแบ่งนิทานออกเป็นประเภทตามรูปแบบของนิทาน (กุหลาบ มลลิกะมาส. 2516 : 105 - 110) ซึ่งมี 5 ประเภท คือ

1. นิทานปรัมปรา (Fairy Tales หรือ Household Tales) เป็นนิทานมีขนาดยาว ไม่ระบุสถานที่แน่นอน เป็นเรื่องของตัวละครที่กล้าหาญ ได้แต่งงานกับเจ้าหญิงหรือหญิงสูงศักดิ์แล้วได้ครองเมือง เช่น เรื่องสโนไวท์ เจ้าหญิงนิทรา ปลาบู่ทอง สังข์ทอง เป็นต้น
2. นิทานท้องถิ่น (Legend) นิทานชนิดนี้ มักมีเหตุการณ์เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี ตำนาน มักเชื่อว่าเป็นเรื่องจริง เช่น เรื่องท้าวแสนนม
3. นิทานเทพนิยาย (Myth) เป็นนิทานที่มีเทวดา หรือกึ่งเทพ เป็นตัวละคร เช่น เจ้าป่า เจ้าเขา เป็นต้น
4. นิทานเกี่ยวกับสัตว์ (Animal Tales) เป็นนิทานที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ หรืออาจมีคนเข้าไปเกี่ยวข้อง แต่ทั้งคนและสัตว์จะปฏิบัติต่อกันเสมือนว่าเป็นมนุษย์นั่นเอง นิทานชนิดนี้ได้รับความนิยมกว้างขวางและยังแยกย่อยเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 นิทานเกี่ยวกับคติธรรม (Fable) เป็นนิทานสอนใจที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ เสมอ เช่น นิทานอีสป ชาดกต่าง ๆ ที่พระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นสัตว์ เป็นต้น

4.2 นิทานประเภทเล่าซ้ำซากหรือไม่รู้จบ เช่น เรื่องยายกะตาดปลุกถั่วงาให้หลานเฝ้า นิทานชนิดนี้มีเนื้อเรื่องและวิธีเล่าแบบเฉพาะ

5. นิทานตลก (Jest, Humorous, Merry Tales) มักเป็นนิทานสั้น ๆ สารที่สำคัญของนิทานตลก เพื่อสร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้ฟัง อาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความโง่ การแสดงปฏิกิริยาไหวพริบ การแก้แค้นแก้แกล้ง เช่น เรื่องศรีธนญชัย เณรน้อยเจ้าปัญญา เป็นต้น -

นอกจากนิทานซึ่งเป็นคติชาวบ้านก็เป็นนิทานประเภทหนึ่ง ซึ่งคูเบอร์ (Cuber.

1960 : 282 - 285) ได้แบ่งคติชาวบ้าน (Folklore) ออกเป็น 5 รูปแบบ คือ

1. ตำนาน เป็นเรื่องเก่าแก่ที่อธิบายชีวิต ปรากฏการณ์ธรรมชาติและสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลก
2. นิทานคติ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ จบลงด้วยคติสอนใจ สอนแนวทางดำรงชีวิตแก่คน
3. นิทานท้องถิ่น เป็นเรื่องสอนใจ เช่นเดียวกันแต่ให้ความรู้สึกว่าเป็นเรื่องจริงมากกว่านิทานคติ นิทานท้องถิ่นเป็นเรื่องที่มีเค้าเรื่องจริงและเหตุการณ์ที่เกิดจริงผสมไม่จริง
4. นิทานปรัมปรา เป็นเรื่องเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน จะกล่าวถึง ดินแดนมหัศจรรย์และเรื่องราวของการใช้อภินิหารทั้งหลาย
5. รูปแบบอื่น ๆ เช่น เพลงชาวบ้าน สุภาษิต คำพังเพย ปริศนา มุขตลก กลอนชาวบ้าน และบทร้องสำหรับเด็ก

ส่วน เกริก ยุ้นพันธ์ (2538 : 20 - 22) ได้แบ่งนิทานตามรูปแบบของนิทานไว้ดังนี้

1. เทพนิทานหรือเทพนิยาย หรือเรื่องราวปรัมปรา เป็นนิทานหรือนิยายที่เกินเลยความจริงเหนือความเป็นจริงของมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอภินิหาร ตัวเอกหรือตัวละครเด่น ๆ จะมีอภินิหารหรือเวทย์มนต์ ฤทธิ์เดช จากหรือสถานที่ในเนื้อเรื่องมักเป็นสถานที่พิเศษหรือถูกกำหนดขึ้นมา เช่น สรวงสวรรค์หรือเมืองบาดาล มีพระเอกเป็นเจ้าชาย มีนางเอกเป็นเจ้าหญิง มีนางฟ้า มีเทวดา มียักษ์ ฯลฯ เป็นต้น
2. นิทานประจักษ์หรือนิทานพื้นบ้าน มักเป็นนิทานที่เล่าขานตกทอดต่อเนื่องกันมา เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้าน ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น ภูเขา ทะเล แม่น้ำ เรื่องราวของโบราณวัตถุที่มีเหตุแห่งที่มาของการสร้าง การเกิด ฯลฯ เป็นต้น

3. นิทานคติสอนใจ เป็นนิทานที่เลียบเคียงเชิงเปรียบเทียบกับชีวิตและความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ ให้งดผลในการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นและเอื้อรอบคอบและไม่ประมาท ช่วยเหลือและเมตตาต่อผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่กล่าวอ้างถึงบุคคลที่มีความสามารถ อดอาจ กล้าหาญ นิทาน วีรบุรุษมักเป็นเรื่องที่ถ่ายทอดเรื่องจริงของบุคคลที่สำคัญ ๆ ไว้ แต่มักสร้างฉากหรือสถานการณ์น่าตื่นเต้นหรือเกินความเป็นจริง เพื่อให้เรื่องราวสนุกสนานและทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามว่าบุคคลผู้เป็นวีรบุรุษนั้นมีความสามารถและน่าสนใจจริง ๆ

5. นิทานอธิบายเหตุผล เป็นนิทานที่เป็นเรื่องราวของเหตุที่มาของสิ่งหนึ่งสิ่งใดและอธิบายพร้อมตอบคำถามเรื่องราวนั้น ๆ ด้วย เช่น เรื่องกระต่ายในดวงจันทร์ ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม นกยูงกับเงกา เป็นต้น

6. เทพปกรณัม เป็นนิทานที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ โดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลที่มีอิทธิพลเหนือความเป็นจริงกลับ ได้แก่ พระอินทร์ พระพรหม ทศกัณฐ์ เป็นต้น

7. นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก และเปรียบเทียบเรื่องราวกับชีวิตมนุษย์ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคม สอนจริยธรรมแฝงแง่คิดและแนวทางแก้ไขเป็นบางครั้ง หรือบางครั้งสอนแบบทางอ้อม ผู้อ่านหรือผู้ฟังจะต้องพิจารณาเอง มักเป็นเรื่องราวบันเทิงคดีที่สนุกสนาน

8. นิทานตลกขบขัน เป็นนิทานที่มีเรื่องราวเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ แต่มิมีมุกที่ตลกขบขัน สนุกสนาน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นสุข เนื้อเรื่องจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับไหวพริบเรื่องราวแปลก ๆ เรื่องเหลือเชื่อ เรื่องเกินเลยความเป็นจริง เป็นต้น

จากการแบ่งนิทานทั้ง 8 รูปแบบดังกล่าว เป็นการแบ่งตามเนื้อหาสาระที่เป็นเรื่องราวของนิทาน

คุณค่าของนิทาน

กิ่งแก้ว อุดดากร (2513 : 8) เน้นถึงคุณค่าของนิทานว่า มีความสำคัญต่อการสร้างเสริมบุคลิกภาพ มีพลังโน้มน้าวทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลและสังคมได้

ศิริกาญจน์ โกสมุทร (2520 : 37 - 39) ศึกษา พบว่า การเล่านิทานเป็นศิลปะเพื่อความบันเทิงที่ถูกต้องที่สุด เป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถหาความรู้ ผูกพันให้เกิดความซาบซึ้งและถ่ายทอดกันต่อไป การเล่านิทานเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่แสดงออกถึงความรักและความเอาใจใส่ของ

ผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก การเล่านิทานให้เด็กฟังเสมอ ๆ จึงเป็นทางหนึ่งจะช่วยพัฒนาอารมณ์ต่าง ๆ เช่น ความรัก ความพึงพอใจ ช่วยให้เด็กมีจินตนาการ มีความอยากรู้อยากเห็น นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยเสริมสร้างทักษะทางภาษาและพัฒนาความคิดอีกด้วย .

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 81) เสนอแนะว่า การเล่านิทานในระดับอนุบาล และประถมศึกษา มีคุณค่ามากมาย กล่าวคือ

1. ช่วยชดเชยประสบการณ์ทางภาษาแก่เด็กในชนบท ให้เท่าเทียมเด็กในเมือง เพราะบิดามารดาของเด็กตามชนบทไม่มีเวลาหรือไม่เห็นคุณค่าในการเล่าเรื่องให้เด็กฟัง
2. ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาการทางความคิด ให้มีจินตนาการสวยงาม
3. ฝึกเด็กให้เป็นนักฟังที่ดี เก็บความจากเรื่องที่ฟังคนอื่นเล่า เรื่องที่ได้เห็น ซึ่งอาจจะเป็นภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือวิทยุ ได้ตามควรแก่วัย
4. สร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก เพื่อสร้างชีวิตที่สดใสให้เด็ก

สมบูรณ์ สิงฆานันท์ (2522 : 26 - 32) ได้กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นศิลปะเพื่อความบันเทิงที่ถูกต้องที่สุด เป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถหาความรู้ ฝึกฝนให้เกิดความชำนาญและถ่ายทอดกันต่อไป การเล่านิทานเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งซึ่งแสดงออกถึงความรักและความเอาใจใส่ของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็ก การเล่านิทานให้เด็กฟังเสมอ ๆ จึงเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาอารมณ์ของเด็ก ให้มีจินตนาการได้รับรู้อารมณ์ทางด้านความรัก ความอยากรู้อยากเห็น และช่วยพัฒนาอารมณ์ด้านลบ คือ ความโกรธ ความกลัว ความอิจฉาริษยา ความเสียใจตามเนื้อเรื่องที่พ่อแม่และครูแสวงหามา

สุขสมร ประพัฒน์ทอง (2521 : 5 - 6) กล่าวว่า นิทานเป็นเครื่องมือที่ใช้กระตุ้นจิตลักษณะด้านพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กได้ นิทานนั้นต้องมีคุณสมบัติดังนี้ คือ แสดงให้เห็นถึงความพยายามของตัวเอกที่จะเป็นผู้นำอุปสรรคและมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

การเลือกนิทานและการเล่านิทาน

ทิพย์สุดา นิลสินธุ (2524 : 80 - 82) ได้กล่าวถึงการเลือกนิทานสำหรับเด็กว่า ผู้เล่านิทานควรได้ศึกษาและมีความรู้ในเรื่องต่อไปนี้

1. ความสนใจของเด็ก ดูว่าเด็กในวัยไหนชอบฟังนิทานประเภทใด ความยาวของนิทาน ควรเหมาะสมกับวัยและช่วงสมาธิของเด็ก นิทานบางเรื่องสนุกแต่ยาวมาก เด็กเล็ก ๆ อาจหมดความอดทนในการฟัง

2. เนื้อหาในนิทานสอดแทรกข้อคิดอะไรให้กับเด็ก ปลุกฝังคุณธรรมและมีคุณค่าหรือไม่มากนักเพียงใด

3. ควรมีรูปภาพประกอบนิทานที่มีขนาดพอเหมาะ ภาพชัดเจน มีสีสวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจ ภาพควรสื่อความหมายหรือสร้างอารมณ์ได้อย่างชัดเจน เด็กจะชอบภาพลายเส้นมากกว่าภาพเลียนแบบของจริงหรือภาพเหมือน

หลักการเล่านิทาน

1. วางจุดประสงค์ของการเล่านิทานไว้อย่างแน่นอน
2. ศึกษาสังเกตภูมิหลัง พื้นเพของเด็กก่อนลงมือเล่า
3. พูกลำไ้โครงเรื่องอย่างรัดกุม
 - 3.1 เรื่องที่จะเล่ามีข้อเรื่องเร้าใจ เนื้อหาจุดจิตพิสดาร
 - 3.2 สาระแนวคิดเหมาะกับเด็ก
 - 3.3 มีลักษณะ เป็นเรื่องสั้น ใ้หม่นโศกเศร้า
 - 3.4 มีลักษณะ เหมาะสมกับวัยของเด็กผู้ฟัง
 - 3.5 มีลักษณะผูกข้อคิด
4. ใช้ภาษาเล่าเรื่องโดยเฉพาะซึ่งมีสุนทรียรสแตกต่างกับภาษาพูดและภาษาเขียน

แต่เน้นภาษาเร้าอารมณ์เป็นสำคัญ

 - 4.1 เป็นภาษาเร้าใจ
 - 4.2 เป็นภาษาง่าย
 - 4.3 เป็นภาษาไทยพื้น ๆ ไม่หยาบโหล
 - 4.4 เป็นภาษาที่คงไว้ซึ่งแบบแผนทางจริยธรรม
5. ใช้เทคนิคการเล่าเรื่องให้สนุกสนาน
 - 5.1 เริ่มต้นเรื่องด้วยลีลาจูงใจ (Motive Style)
 - 5.2 ความยาวของเรื่องไม่เกินช่วงความสนใจของเด็ก
 - 5.3 ดำเนินเรื่องต่อไปตามเค้าโครงที่กำหนด
 - 5.4 ใช้วาทศิลป์และบุคลิกภาพเร้าใจ
 - 5.5 มีอุปกรณ์ประกอบ เช่น ภาพ ดนตรี เสียงเพลง
 - 5.6 อาจจัดให้มีการแสดงละคร บทบาทสมมติ

6. ปลุกฝังโน้ตสื่อนในทางคุณธรรม คติชีวิต แนวประพฤติปฏิบัติโดยคาดหวังว่าจะได้
เกิดพัฒนาการในชีวิตของเด็กเป็นสำคัญ

7. นำไปสู่กิจกรรมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษา เช่น

7.1 เขียนภาษาตามเรื่อง

7.2 อภิปราย

7.3 รายงาน

8. การประเมินผลการเล่านิทาน ทำได้หลายกรณี เช่น

8.1 ประเมินจากพฤติกรรมในการร่วมกิจกรรม

8.2 ประเมินได้จากการอภิปรายและรายงาน

8.3 ประเมินโดยแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์ง่าย ๆ

(ฉัตรวรรณ ตันนะรัตน์. 2519 : 235 - 243)

ก่อนการเล่านิทาน ครูควรตกลงกับเด็กว่า ขณะฟังนิทานเด็กต้องอยู่ในระเบียบและ
สำรวจดูว่า เด็กมองภาพในนิทานหรือมองหน้าครูได้ทั่วถึงหรือไม่ เพราะบางทีเด็กมองไม่เห็น
ทำให้ไม่รู้เรื่อง ความสนใจของเด็กจะลดลงไป วิธีการเล่านิทานนั้น รัชณี ศรีไพรวรรณ
(2516 : 37 - 41) ได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

1. การเริ่มต้นเล่านิทานเป็นสิ่งสำคัญมาก ควรหาวิธีจูงใจเด็กให้สนใจ เช่น เอย์ถึง
ตัวละครในนิทาน สนทนาเกี่ยวพันถึงเรื่องนิทาน ทายปริศนาหรือให้ดูรูปภาพที่เกี่ยวกับนิทาน เพื่อ
ให้เด็กพร้อมที่จะฟัง

2. ให้เด็กนั่งตามสบาย ขณะฟังนิทาน

3. ผู้เล่าต้องรู้สึกสนุกกับเรื่องที่เล่า การเล่าจึงจะออกรส

4. ใช้เสียงดังพอเหมาะ เด็กได้ยินชัดเจน พูดไม่ช้าหรือเร็วจนเกินไป มีจังหวะเป็น
ไปตามบทของเรื่องที่เล่า

5. ทำท่าทางประกอบให้เห็นจริงจัง และสนุกสนานตามท้องเรื่อง ถ้ามีภาพประกอบ
ด้วยยิ่งดี เพราะจะทำให้เด็กสนุกและจำเรื่องได้

6. มองสบตากับเด็กทุกคนขณะที่เล่า อย่าให้สายตาจับอยู่ที่เด็กคนใดคนหนึ่งนาน
เกินไป

7. ลำดับเรื่องที่เล่าให้เด็กเข้าใจ ใช้ภาษาง่าย ๆ เหมาะสมกับเด็ก

8. แสดงจุดสำคัญของนิทานตามแนวที่ผู้เล่าต้องการ อย่างเน้นหรือสอนเด็กจนเด็กหมดสนุก

9. ตอนจบควรทำให้เด็กรู้สึกว่่านิทานสนุกและเสียดาย อย่างจะมีโอกาสฟังอีก หลังจากครูเล่านิทานจบควรซักถามเด็กเกี่ยวกับเรื่องในนิทาน เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กฟังเข้าใจหรือไม่ เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงร่วมด้วย เช่น การให้เด็กเล่าซ้ำหรือเล่าเรื่องอื่นให้เพื่อน ๆ ฟัง พร้อมทั้งแสดงบทบาทอย่างตัวละครในนิทาน นอกจากนี้พยายามนำเรื่องนิทานที่เล่าไปแล้ว มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสอนภาษา สอนเลขและวิชาอื่น ๆ ให้มากที่สุด สิ่งสำคัญหลังการเล่านิทานจบ คือ จะต้องดึงจุดสำคัญในนิทานออกมาสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดกับเด็ก เพื่อย้ำและเน้นให้เข้าใจถึงคุณธรรม หรือสิ่งที่ครูต้องการปลูกฝังในจิตใจเด็ก โดยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเป็นข้อปฏิบัติสำหรับตนเอง ทิพย์สุดา นิลสินธุ (2524 : 80 - 82) และนักกิจกรรมหลังเล่านิทานไว้หลายอย่างดังต่อไปนี้

1. ให้เด็กตอบคำถามครู เพื่อทบทวนเรื่องหรือสิ่งที่ต้องการให้เด็กจำ
2. ให้เด็กลำดับเหตุการณ์ในเรื่องว่า ตอนใดมาก่อนมาหลัง
3. ให้มีกระบายสี โดยดึงเอาภาพหนึ่งภาพใดในเรื่องหรือตอนที่นำเสนอออกมาให้ระบายสี

4. ให้แสดงละครสั้น ๆ จากเรื่องที่เล่า โดยใช้คำพูดที่นักเรียนคิดขึ้นเอง

คุณค่าของนิทานที่มีต่อการเรียนการสอน

นิทาน เป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างมากมาย โดยเฉพาะสำหรับเด็ก ๆ เพราะนอกจากจะให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน คติเตือนใจ แนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องสำหรับการดำรงชีวิตแล้ว นิทานยังให้ประสบการณ์และโลกทรรศน์อันกว้างไกลแก่เด็กอีกด้วย

ศิริกาญจน์ โกสมุทร (2520 : 37 - 39) กล่าวว่า การเล่านิทานแม้จะเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ก็มีคุณค่าและประโยชน์มากมายดังนี้

1. ช่วยให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น มีที่พึ่งทางใจ รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเพราะขณะที่เด็กฟังนิทานนั้นเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์อันดีกับ พ่อแม่ ครู และเพื่อน ๆ
2. ช่วยให้เกิดจินตนาการจากเรื่องที่ได้รับฟัง เช่น เรื่องเกี่ยวกับนางฟ้า
3. ช่วยให้เกิดรู้จักโลก ในแง่มุมต่าง ๆ ของนิทานที่ได้รับฟัง ทำให้สามารถตัดสินใจในการแสดงออก หรือตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง รู้จักการมองโลกในแง่ดี

4. ช่วยให้เด็กคลายความเครียด เพลิดเพลิน สนุกสนาน จากเรื่องที่ได้รับฟัง

5. ช่วยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ในแง่มุมต่าง ๆ จากเรื่องที่ได้รับฟัง

การปลูกฝังสิ่งที่ดีงามให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อโลกและชีวิตนั้น เราสามารถใช้นิทานเป็นสื่อได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในเด็กระดับชั้นอนุบาลและชั้นประถมศึกษา ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 81) เสนอแนะว่า การเล่านิทานในเด็กระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษา มีคุณค่าอย่างมากมาย กล่าวคือ

1. ช่วยชดเชยประสบการณ์ทางด้านภาษาแก่เด็กชนบทให้ทัดเทียมกับเด็กในเมือง
2. ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านภาษา ทางด้านความคิด และมีจินตนาการที่สวยงาม

แสดงดังนี้

3. ฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี เก็บเรื่องราวต่าง ๆ ที่ฟังได้อย่างมีระบบ

4. สร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก เพื่อความรุ่งเรืองและชีวิตที่สดใส

จากความคิดเห็นดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่านิทานเป็นสิ่งที่สามารถช่วยให้เด็กมีพัฒนาการในทุก ๆ ด้านอีกด้วย ซึ่งพัฒนาการต่าง ๆ จะช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพอันเป็นที่พึงปรารถนาของสังคมแก่เด็กเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ นิทานยังนับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี เราสามารถนำนิทานมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนภายในห้องเรียนได้ในหลาย ๆ ลักษณะ คือ

1. เพื่อเป็นการลดความตึงเครียด หรือจัดความเบื่อน่ายของนักเรียนในขณะที่เรียน
2. เพื่อเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน หรือเตรียมความพร้อมของเด็ก
3. เพื่อเป็นการเปลี่ยนเจตคติหรือความเชื่อที่ผิด ๆ บางประการ
4. เพื่อใช้สอนจริยธรรมแก่เด็ก เช่น ในเรื่องความซื่อสัตย์ ความกตัญญู เป็นต้น
5. เพื่อใช้สอนนิเวศวิทยาเรื่องความ เช่น ให้นักเรียนเขียนเรื่องที่ตนเองชอบ เป็นต้น
6. ใช้สอนหรือฝึกทักษะทางภาษา เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เป็นต้น
7. เป็นการฝึกทักษะทางการอ่าน ช่วยให้นักเรียนรักการอ่าน เป็นต้น
8. ฝึกให้นักเรียนมีความกล้าที่จะแสดงออก เช่น การแสดงท่าทางประกอบตามเรื่องราวที่กำหนดให้ เป็นต้น

9. เป็นการสร้างความสนิทสนม และความไว้วางใจในตัวครูให้เกิดขึ้นกับเด็ก

10. ช่วยพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับเด็ก

สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว นับว่าเป็นข้อเสนอแนะที่ครูจะสามารถนำเอานิทานเข้าไปสอดแทรกในเรื่องต่าง ๆ ที่สอนได้เป็นอย่างดี นิทานสามารถใช้ได้กับทุกเนื้อหาวิชา และนิทานสามารถใช้ได้กับทุกขั้นตอนของการเรียนการสอน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คือ คุณค่าอันมหาศาลของนิทานที่ครูตระหนักถึง

กิจกรรมการเล่านิทาน (Story Telling)

การเล่านิทานเป็นวิธีพัฒนาเด็กของไทย และเป็นคติชนวิทยาอย่างหนึ่งมีมาแต่โบราณ ซึ่งดำเนินเรื่องต่อเนื่องเป็นมรดกทางวัฒนธรรมจนกระทั่งทุกวันนี้ ลักษณะของการเล่านิทาน แบ่งประเภทออกได้ดังนี้

1. การเล่านิทานนิยายโดยตรง
2. การเล่าประวัติบุคคลสำคัญ
3. การเล่าเหตุการณ์เรื่องราว

ประโยชน์ของการเล่านิทาน

1. เป็นการพัฒนาการเรียนภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ
2. กระตุ้นให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้
3. เป็นการสอนเด็กโดยเด็กไม่รู้สึกว่าถูกสอน
4. เสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตได้กว้างขวาง
5. ส่งเสริมอารมณ์ให้เกิดความสนุกสนาน
6. เป็นกิจกรรมที่สร้างอารมณ์และสามัคคีธรรมในหมู่เด็ก
7. ทำให้เด็กอยากอ่านหนังสือด้วยตนเอง

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝน อบรม หรือการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผล (Level of Accomplishment) ของบุคคลว่าเรียนรู้แล้ว

เท่าใด มีความสามารถชนิดใด ซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบ ตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอน คือ

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปการกระทำจริงให้ออกมาเป็นผลงาน เช่น วิชาพลศึกษา การช่าง การวัดแบบนี้จึงต้องใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test)

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา (Content) อันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถวัดได้โดยใช้ "ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์" (Achievement Test) (ไพศาล หวังพานิช. 2526 : 137)

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536 : 146 - 147) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ว่าเป็นแบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว ซึ่งเป็นข้อคำถามให้นักเรียนตอบและให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบ่งได้เป็น 2 พวก คือ

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งจะเป็นข้อคำถามที่ถามเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียน ว่านักเรียนมีความรู้มากเพียงใด บทพร้อมตรงไหน จะได้สอนซ่อมเสริม หรือวัดดูความพร้อมก่อนที่จะสอนเรื่องใหม่

2. แบบทดสอบมาตรฐาน สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาหรือจากครูที่สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้งจนกระทั่งมีคุณภาพดีพอ จึงสร้างเกณฑ์ปกติ (Norm) ของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้เป็นหลักและเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใด ๆ ก็ได้ จะใช้วัดอัตราการพัฒนาของเด็กแต่ละวัยในแต่ละกลุ่มแต่ละภาคก็ได้ จะใช้สำหรับให้ครูวินิจฉัยผลสัมฤทธิ์ระหว่างวิชาต่าง ๆ ในเด็กแต่ละคนก็ได้ ข้อสอบมาตรฐานนอกจากจะมีคุณภาพของแบบทดสอบสูงแล้ว ยังมีมาตรฐานในด้านวิธีการดำเนินการสอบ คือ ไม่ว่าโรงเรียนใดหรือส่วนราชการใดจะนำไปใช้ต้องดำเนินการสอบเป็นแบบเดียวกัน แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอบบอกถึงวิธีการสอบว่าทำอย่างไร และยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนอีกด้วย

ทั้งแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น และแบบทดสอบมาตรฐาน มีวิธีการสร้างข้อคำถามเหมือนกัน คือ จะเป็นคำถามที่วัดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ได้สอนนักเรียนไปแล้ว สำหรับพฤติกรรมที่ใช้วัดจะ

เป็นพฤติกรรมที่สามารถตั้งคำถามวัดได้ มักนิยมใช้ตามหลักที่ได้จากผลการประชุมของนักวัดผล
ซึ่งบลูม (Bloom) ได้เขียนรวมไว้ในหนังสือ Taxonomy of Educational Objectives
สรุปได้ว่า การวัดผลด้านสติปัญญาควรวัดพฤติกรรม ดังนี้

1. ความรู้ความจำ (Knowledges)
2. ความเข้าใจ (Comprehension)
3. การนำไปใช้ (Application)
4. การวิเคราะห์ (Analysis)
5. การสังเคราะห์ (Synthesis)
6. การประเมินค่า (Evaluation)

การวัดพฤติกรรมทั้ง 6 ด้านนี้ จะใช้แบบทดสอบประเภทอัตนัยหรือปรนัยก็ได้ ข้อสำคัญ
อยู่ที่คำถาม เนื่องจากการสอบมีความสำคัญต่อชีวิตการศึกษาของนักเรียนเป็นอันมาก ในฐานะ
ที่ครูเป็นผู้สร้างและใช้แบบทดสอบนั้น ๆ กับเด็ก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีหลักเกณฑ์สำหรับ
ยึดถือว่า แบบทดสอบที่ดีนั้นต้องมีคุณลักษณะ 10 ประการ คือ

1. ต้องเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง คุณสมบัติที่จะทำให้ผู้ใช้บรรลุถึงวัตถุประสงค์
แบบทดสอบวัดที่ความเที่ยงตรงสูง คือ แบบทดสอบที่สามารถหาหน้าวัดสิ่งที่เราต้องการวัดได้
ถูกต้องตามความมุ่งหมาย ซึ่งจำแนกออกเป็น

- 1.1 เที่ยงตรงตามเนื้อหา
- 1.2 เที่ยงตรงตามโครงสร้าง
- 1.3 เที่ยงตรงตามสภาพ
- 1.4 เที่ยงตรงตามพยากรณ์

2. ต้องยุติธรรม (Fair) หมายถึง โจทย์คำถามทั้งหลายไม่มีช่องทางแนะให้เด็ก
เดาคำตอบได้ ไม่เปิดโอกาสให้เด็กเกียจคร้านที่จะดูตำราแต่ตอบได้ดี

3. ต้องถามลึก (Searching) เป็นการวัดความลึกของวิทยาการตามแนวตั้งมากกว่า
ที่จะวัดตามแนวความกว้างว่ารู้มากน้อยเพียงใด โดยจะถามลึกตั้งแต่ระดับความเข้าใจในการ
แปลความ ตีความ และขยายความลงไป

4. ต้องช่วยเป็นเยี่ยงอย่าง (Exemplary) เป็นคำถามที่มีลักษณะท้าทาย เชิญชวน
ให้คิด เด็กสอบแล้วมีความอยากรู้อย่างยิ่งให้กว้างยิ่งขึ้นไปอีก

5. ต้องจำเพาะเจาะจง (Definite) เด็กอ่านคำถามแล้วต้องเข้าใจแจ่มชัดว่าคำถามถึงอะไร หรือให้คิดอะไร ไม่ถามคลุมเครือ

6. ต้องเป็นปรนัย (Objectivity) มีคุณสมบัติ 3 ประการ คือ

6.1 แจ่มชัดในความหมายของคำถาม

6.2 แจ่มชัดในวิธีตรวจหรือมาตรฐานการให้คะแนน

6.3 แจ่มชัดในการแปลความหมายของคะแนน

7. ต้องมีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ สามารถให้คะแนนที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากที่สุดภายในเวลา แรงงาน และเงินน้อยที่สุด

8. ต้องยากพอเหมาะ (Difficulty)

9. ต้องมีอำนาจจำแนก (Discrimination) คือ สามารถแยกเด็กออกเป็นประเภทได้ทุกระดับ ตั้งแต่อ่อนที่สุดจนถึงเก่งที่สุด

10. ต้องมีความเชื่อมั่น (Reliability) คือข้อสอบนั้นสามารถให้คะแนนได้คงที่แน่นอนไม่แปรผัน (ชวาล พรรัตน์กุล, 2520 : 123 - 136)

ดังนั้นอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นแม้ว่าจะเป็นการวัดโดยใช้ข้อทดสอบที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา แต่ก็สามารถวัดพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้และอื่น ๆ ได้ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน หากข้อทดสอบนั้นสร้างขึ้นตามหลักเกณฑ์ทั้ง 10 ประการ

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ

ลักษณะของความสนใจ

วานิช บรรจง และคนอื่น ๆ (2516 : 33) สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2528 : 91 - 92) ได้อธิบายถึงลักษณะความสนใจของบุคคลไว้สอดคล้องกันว่า ความสนใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเฉพาะของแต่ละบุคคล ดังนั้น ความสนใจของแต่ละคนย่อมแตกต่างกันได้ความสนใจเป็นลักษณะของความเอาใจใส่ต่อสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งหมายที่จะทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จนอกจากนั้น สงวน สุทธิเลิศอรุณ ยังกล่าวเพิ่มเติมว่า ความสนใจเป็นเครื่องกำหนดวิถีชีวิตของบุคคลได้ ในขณะที่เดียวกันความสนใจก็สามารถจะเปลี่ยนแปลงได้เช่นกัน

องค์ประกอบของความสนใจ

สุชา จันทรเฒ และสุรางค์ จันทรเฒ (2518 : 73) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสนใจของเด็กที่ควรทราบไว้ดังนี้

1. ความสนใจนั้นเกิดขึ้นจากความพร้อม ความต้องการและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม
2. ความสนใจต่อสิ่งใด เป็นเรื่องของแต่ละบุคคลโดยเฉพาะ คนเราทุกคนไม่จำเป็นต้องมีความสนใจในระยะเวลาเดียวกัน
3. ความสนใจนั้นมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับสุขภาพของร่างกาย เด็กจะสนใจสิ่งใดเป็นระยะสั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของร่างกาย
4. ความสนใจเฉพาะอย่างนั้นอาจเปลี่ยนไปตามวัย และเวลาของแต่ละบุคคล แต่แบบแผนของความสนใจค่อนข้างคงที่ ทำให้สามารถวัดความสนใจของคนในอนาคตได้
5. ความสนใจมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับสภาพทางจิตใจ เขาว่าปัญญาสูงมักจะสนใจหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกันและเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนมาก
6. ความสนใจมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับรากฐานทางประสบการณ์ของเด็ก เด็กจะสนใจเรื่องใดเด็กจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องนั้นพอสมควร ถ้าเด็กขาดประสบการณ์เด็กอาจไม่สนใจเป็นเพียงอยากรู้ อยากเห็นชั่วคราวแล้วก็เลิกความสนใจไป

การสร้างความสนใจ

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กสนใจเป็นสิ่งที่ควรคำนึงเป็นอย่างมาก สุโท เจริญสุข(2525 : 72) ให้ความเห็นว่า ครูควรคำนึงถึงความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนจึงจะประสบความสำเร็จ ครูอาจตั้งคำถามกับตนว่า ได้สอนวิชาต่าง ๆ สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนหรือไม่ ให้งานหรือทำกิจกรรมตามความสามารถ ความสนใจของผู้เรียนหรือยัง เป็นต้น

ซูชีพ อ่อนโกลสง (2520 : 8 - 9) ได้กล่าวว่า ครูสามารถสร้างสิ่งเร้าให้นักเรียนสนใจในการเรียนได้โดยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. ให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนมาก ๆ ซึ่งหมายถึง ให้มีการประเมินค่าความคิด และแสดงความคิดใหม่ ๆ โดยอย่าให้กิจกรรมนั้นเป็นแบบนักเรียนเป็นผู้กระทำคือ นักเรียนนั่งเฉย ๆ นักเรียนได้ใช้ทักษะสัมผัสเพียงอย่างสองอย่าง เช่น ดูหรือฟังเท่านั้น หรือให้นั่งคิดอยู่ตลอดเวลา

2. ใช้วัสดุอุปกรณ์เข้าช่วย เช่น วัตถุ รูปภาพ หุ่นจำลอง แผนภูมิ รูปเขียน เป็นต้น ซึ่งเด็กสามารถรับได้ทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ

3. การแข่งขันอย่างมีมิตรภาพ ไม่เอาจริงเอาจังจนเกินไป มิฉะนั้นอาจจะทำให้เกิดความวิตกกังวล ความกลัว ความกดดันต่าง ๆ ตลอดจนความคับข้องใจซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา สามารถหลีกเลี่ยงได้โดยให้แข่งขันกับตนเองหรือแข่งเป็นกลุ่ม

4. การร่วมมือซึ่งกันและกัน ให้นักเรียนช่วยเหลือและร่วมมือกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน

5. มีแบบให้ลอกเลียน ครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านความประพฤติและการปฏิบัติต่าง ๆ

6. มีการให้รางวัล เช่น ให้ได้รับสิทธิพิเศษ ให้สิ่งที่เป็นวัตถุ ให้ได้รับความสนุก ให้มี โอกาสเป็นที่หนึ่ง ให้ได้รับความเอาใจใส่ให้ได้รับการยอมรับให้ได้คำชมเชย ฯลฯ

7. มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านกิจกรรม เนื้อหาและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

8. มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อใช้ในการประเมินผลตนเองซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เด็กอยากเรียน

9. กระตุ้นให้นักเรียนตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนให้ได้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 234) ได้เสนอแนะวิธีสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนไว้ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการของผู้เรียนส่วนใหญ่ เพื่อจะได้จัดบทเรียน สภาพห้องเรียน และสื่อการเรียนต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน

2. สืบหาพื้นฐานทางด้านความถนัดของผู้เรียน เพื่อจัดสภาพการเรียนการสอนให้ตรงกับความถนัดนั้น ๆ

3. จัดสภาพการเรียนใหม่ที่น่าสนใจ มีการตั้งคำถามย่อยและท้าทายความสามารถของผู้เรียน พยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้มากที่สุด เช่น การแสดงความคิดเห็น การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ตลอดจนการพยายามสร้างให้เกิดสิ่งตื่นตาตื่นใจ สิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ และน่าสิ่งทีทันสมัยในยุคนั้นมากกว่าด้วย

4. การให้การเสริมแรง โดยพยายามให้ผู้เรียนได้ประสบความสำเร็จในการเรียน หรือการทำงานนั้น ๆ บ้าง โดยเลือกให้ตรงกับความถนัดและความสามารถของเขา จะทำให้เขาสนใจสิ่งที่ได้รับมอบหมายให้ทำ

5. ชี้ทางหรือให้ทราบความก้าวหน้าในการทำงานทุกระยะของผู้เรียน ทำให้เขามีความสนใจที่จะทำงานนั้น ๆ ต่อไป

การวัดความสนใจ

การวัดความสนใจ สามารถกระทำได้ในลักษณะต่าง ๆ เนื่องจากความสนใจเป็นแรงผลักดันที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำหรือแสดงพฤติกรรมออกมา ถ้าต้องการวัดความสนใจของบุคคลใดจะสามารถวัดหรือประเมินได้จากการกระทำในการแสดงพฤติกรรมออกมาของบุคคลนั้น (รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์, 2533 : 205)

นักการศึกษาได้เสนอวิธีวัดความสนใจดังนี้

เจเกอร์ และโฟรชลิก (Jager and Frochlick, 1947 : 12 - 14) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวัดความสนใจว่าอาจทำได้ 4 ประการ ดังนี้ คือ

1. สังเกตความเป็นไปของแต่ละบุคคล
2. พิจารณาความสนใจต่าง ๆ ที่แต่ละบุคคลแสดงออก
3. ศึกษากิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลนั้นควรกระทำ
4. ใช้แบบสำรวจความสนใจ (Interest Inventory) วัดโดยตรง

เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1955 : 162) กล่าวว่าเราสามารถวัดความสนใจของบุคคลได้ 3 วิธี คือ ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถามวัดความสนใจ

โพลเวลล์ (Powell, 1963 : 337 - 338) เสนอการวัดความสนใจ ดังนี้

1. ใช้แบบวัดความสนใจ ซึ่งประกอบด้วยข้อความชุดหนึ่งสำหรับให้แต่ละบุคคลแสดงความรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบต่อข้อความต่าง ๆ เหล่านั้น
2. ใช้แบบสอบถามปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบมีอิสระที่จะตอบคำถามต่าง ๆ ได้ตามความรู้สึกแท้จริงของตน

3. ใช้การสัมภาษณ์ ซึ่งผู้สัมภาษณ์สามารถสังเกตเห็นพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้

กมล สุตประเสริฐ (2516 : 152) ได้กล่าวถึงวิธีวัดความสนใจโดยใช้สเกล โดยกำหนดเนื้อหาว่า จะวัดความสนใจด้านใดและเขียนคำถามหรือข้อกระทงตามเนื้อหานั้น ตัวเลือกเป็น 5 ระดับ ชอบมากที่สุด ชอบมาก เฉย ๆ ไม่ชอบ ไม่ชอบเลย

นอกจากนี้ เมห์เรนส์ และเลห์แมนน์ (Mehrens and Lehmann, 1978 : 218) ได้กล่าวว่า การวัดความสนใจโดยใช้แบบสอบถามเป็นวิธีการที่ดีที่สุด เราใจและเชื่อมั่นได้มากที่สุด

วิธีการวัดความสนใจที่กล่าวมาสามารถใช้วัดความสนใจของบุคคลได้ทั้งสิ้น แต่การนำไปใช้กับใคร ในสถานที่ใด ย่อมขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของบุคคลที่นำไปใช้ สำหรับการศึกษาครั้งนี้ในครั้งผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความสนใจ ทั้งนี้เพราะสามารถใช้วัดกับบุคคลจำนวนมากและสามารถทราบผลในเวลาอันรวดเร็ว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาพระพุทธศาสนา

งานวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับวิธีสอนวิชาพระพุทธศาสนา ได้แก่

คุณฉวี สีดลวรพงศ์ (2524 : 69) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบวิธีสอนแบบไตรสิกขาและธรรมสากัจฉาในการสอนเบญจศีลและฆราวาสธรรมในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษา เรื่องเบญจศีลและฆราวาสธรรมของนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนแบบไตรสิกขาและแบบธรรมสากัจฉาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนแบบธรรมสากัจฉา คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนแบบไตรสิกขา และการใช้หลักธรรมในการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากวิธีสอนแบบไตรสิกขาส่งกว่าของนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนแบบธรรมสากัจฉา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิระพงษ์ คุณณิ (2526 : 57) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาผลการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ ในการสอนจริยธรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเนื้อเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับวิธีสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสองวิธี

สมชาย สิงห์พันธ์ (2527 : 46) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเอง ในการสอนจริยธรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีสอนแบบชนิดิเทศ และการสอนตามคู่มือ แนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรมของนักเรียนที่

เรียนจากวิธีสอนแบบจินตภาพ และของนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนตามคู่มือแนวการสอนของ
หน่วยศึกษานิเทศก์ฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง
การทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งสองกลุ่ม

อรอนงค์ สุวรรณกุล (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์
ของการเรียนการสอนพุทธศาสนาตามเนื้อหาของหลักสูตรสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โดยเปรียบเทียบวิธีสอนแบบใช้ชุดการเรียนการสอนกับไม่ใช้ชุดการเรียนการสอน ผลของการ
วิเคราะห์ข้อมูล สันนิษฐานสมมติฐานของการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือนักเรียน
กลุ่มที่ใช้ชุดการเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนพุทธศาสนาด้านสติปัญญาสูงกว่า
นักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ชุดการเรียนการสอนและมีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้สึกละแวกทัศน์เชิงบวกต่อ
พุทธศาสนากับพฤติกรรมทางคุณธรรม ซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้พุทธศาสนาในเชิงบวกสูงกว่า
นักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ชุดการเรียนการสอนพุทธศาสนาด้วย

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานชาดก

เฉลิม มากนวล (2517 : 206) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์และเปรียบเทียบ
นิทานชาดกกับนิทานอีสป พบว่า นิทานชาดกมีธรรมะสำหรับบุคคลหลายระดับ ตั้งแต่
เยาวชนจนถึงผู้ใหญ่บราฮ์มาและพระภิกษุ ซึ่งมีคติเตือนใจที่ลึกซึ้งคมคาย

วารี นิยมธรรม (2536 : 59) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการใช้เทคนิคแม่แบบจาก"
นิทานชาดก" เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่านัก
เรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แม่แบบนิทานชาดก มีพัฒนาการเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา
กรุณามากขึ้นกว่าก่อนทำการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตรงตามสมมติฐาน
ข้อที่ 1 และนักเรียนที่ได้รับการทดลองสอนโดยใช้แม่แบบนิทานชาดก ทดลองสอนตามแผน
การสอนของกองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มควบคุมที่พัฒนาการเชิงจริยธรรมด้าน
ความเมตตากรุณาแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาความแตกต่างแต่ละคู่ พบว่า กลุ่มที่สอนโดยใช้
แม่แบบนิทานชาดกมีพัฒนาการเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณามากกว่ากลุ่มควบคุมและ
กลุ่มสอนตามแผนการสอนของกองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีพัฒนาการเชิงจริยธรรมด้าน
ความเมตตากรุณามากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่านิทานชาดกมีคุณค่า ควรพิจารณา
นำมาเป็นสื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพดียิ่ง จึงคาดหวังว่า เมื่อนิทานชาดกมาใช้
เป็นสื่อการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจใน
การเรียนวิชาดังกล่าวสูงขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้นิทานชาดก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า
นักเรียนที่สอนด้วยนิทานที่ก๊อปปี้ไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย
2. นักเรียนที่ได้รับ การสอนโดยการใช้นิทานชาดก มีความสนใจในการเรียนสูงกว่า
นักเรียนที่สอนด้วยนิทานที่ก๊อปปี้ไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดชนะสงคราม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดชนะสงคราม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 71 คน ได้จับฉลากเพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยใช้นิทานชาดก สำหรับกลุ่มทดลอง
2. แผนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของกลุ่มโรงเรียนสำหรับกลุ่มควบคุม

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

4. แบบสอบถามความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่ใช้เป็นเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยใช้นิทานชาดก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตร จุดมุ่งหมายและขอบเขตเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จากแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จริยศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และคู่มือหลักสูตรพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

1.2 ศึกษานิทานชาดก และเลือกนิทานจากหนังสือ พระเจ้า 500 ชาดก เล่ม 1 และเล่ม 2 และเลือกนิทานตามหลักเกณฑ์การเลือกนิทาน

โดยใช้หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทานดังนี้

- 1.2.1 มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- 1.2.2 เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
- 1.2.3 มีเนื้อเรื่องที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ต้องการให้เรียนรู้ จำนวน 5 ประการ คือ ผู้มีพระคุณ (บุพการี) การรู้จักคบเพื่อนที่ดี ความพอใจในของของตน ความขยันหมั่นเพียร และปียวาจา
- 1.2.4 ลักษณะโครงสร้างและความยาวของเรื่องนิทานไม่ยุ่งยากซับซ้อน
- 1.2.5 ตัวละครเอกในเรื่องมีพฤติกรรมไปในทางบวก หากเป็นไปในทางตรงข้ามก็เป็นพฤติกรรมที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมและประเพณีอันดีงาม
- 1.2.6 ใช้ภาษาที่ง่ายและเหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.3 สร้างแผนการสอน โดยการใช้เนื้อหาจากมาประกอบการสอน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 5 ประการในข้อ 1.2.3 แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องจึงนำไปใช้

1.4 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมหาวิทยาลัยวัดรังสิต สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน เพื่อศึกษาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไขจึงนำไปใช้

2. แผนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยใช้นิทานที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัยสร้างโดยการนำแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย มาปรับปรุงให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่ใช้ให้ดียิ่งขึ้น แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และเวลาที่ใช้ในการสอนในแต่ละครั้ง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

3.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา จากเทคนิคการเขียนข้อสอบของ ขวาล แพร่ตกุล (2520 : 1 - 407) และเทคนิคการวัดและประเมินผล การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของ สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2523 : 1 - 155)

3.2 วิเคราะห์จุดประสงค์ตามเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)

3.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ให้สอดคล้องกับหลักสูตรและจุดมุ่งหมายในการสอนที่กำหนดไว้ จำนวน 60 ข้อ

3.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับภาษาและตัวเลือก ข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญ 3 ใน 5 เห็นสอดคล้องกันจึงนำไปใช้

3.5 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดพลับพลาชัย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่เรียนบทเรียนนี้แล้วจำนวน 100 คน

3.6 นำแบบทดสอบที่นักเรียนตอบแล้วมาตรวจให้คะแนนข้อที่ถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือตอบมากกว่าหนึ่งตัวเลือกให้ 0 คะแนน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

3.7 นำผลการตรวจให้คะแนนของแบบทดสอบมาหาค่าความยาก (P) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายชื่อ ได้ข้อทดสอบที่มีค่าความยากระหว่าง .30 - .69 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .22 - .41 จำนวน 40 ข้อ

3.8 นำข้อสอบที่ได้เลือกไว้จากข้อ 3.6 ไปทดสอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำไปหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR - 20) ได้ค่าความเชื่อมั่น .93

4. แบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามวัดความสนใจมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้สำหรับการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียน มาปรับปรุงถ้อยคำภาษาให้เหมาะสมกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยนำแบบสอบถามความสนใจวิชาภาษาไทยของ ปริจักร พรหมศรี (2535) เป็นแบบลิเคิร์ต สเกล (Likert Scale) คือที่มีมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ และปรับลดระดับค่าความคิดเห็นเป็น 4 ระดับ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการวัดผลและเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 5 คน ให้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นสอดคล้องกัน 3 ใน 5 จึงนำไปใช้ ได้แบบสอบถามจำนวน 15 ข้อ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับประถมศึกษาให้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีจำนวน 5 คน ถ้าผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันอย่างน้อย 3 คน ถือเป็นเกณฑ์ข้อความนั้นใช้ได้

4.2 นำแบบสอบถามความสนใจที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดพลับพลายชัย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 100 คน

4.3 ตรวจแบบสอบถามที่นักเรียนทำแล้ว โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนในแต่ละข้อดังนี้ คือ

ข้อความที่มีความหมายในเชิงนิมิต (Positive)

มากที่สุด	ให้	4	คะแนน
มาก	ให้	3	คะแนน

น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน
ข้อความที่มีความหมายในเชิงนิเสธ (Negative)			
มากที่สุด	ให้	1	คะแนน
มาก	ให้	2	คะแนน
น้อย	ให้	3	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	4	คะแนน

4.4 หาค่าอำนาจจำแนกของข้อความเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้เทคนิค 25% แบ่งกลุ่มสูง - ต่ำ ใช้สถิติค่า t (t - test) ในการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคำถามรายข้อ คัดเลือกข้อสอบที่ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้ข้อสอบที่มีค่า t ระหว่าง 4.80 - 8.24 จำนวน 15 ข้อ

4.5 นำผลข้อ 4.4 มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .78

4. การดำเนินการทดลอง

ในการทดลองผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 216) ซึ่งมีลักษณะการทดลองดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนของการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E(R)	T ₁	X	T ₂
C(R)	T ₁	$\sim$ X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

R	แทน	การจำแนกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม
C	แทน	กลุ่มควบคุม
E	แทน	กลุ่มทดลอง
T ₁	แทน	การสอบก่อนเรียน
T ₂	แทน	การสอบหลังเรียน
X	แทน	การสอนโดยใช้นิทานชาดก
$\bar{X}$	แทน	การสอนโดยใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

ขั้นตอนการทดลอง

1. ทำการสอบก่อนเรียน (Pretest) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ดำเนินการสอนโดยผู้วิจัยดำเนินการสอนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน ระยะเวลาในการสอนเท่ากัน โดยใช้เวลาสอนกลุ่มละ 30 คาบ คาบละ 20 นาที แต่ละกลุ่มสอนสัปดาห์ละ 3 คาบ ใช้เวลาในการทดลอง รวม 10 สัปดาห์ กิจกรรมการเรียนการสอนเช่นเดียวกันแต่แตกต่างกันเฉพาะสื่อนิทาน กลุ่มทดลองใช้นิทานชาดก ส่วนกลุ่มควบคุมใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย
3. ทำการทดสอบหลังการสอน (Posttest) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน และทดสอบความสนใจในการเรียน โดยใช้แบบสอบถามความสนใจในการเรียน จำนวน 15 ข้อ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความแปรปรวน (Variance) ของแต่ละกลุ่ม
2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ค่าสถิติค่าที แบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม เป็นอิสระ (t-test for Independent Group) โดยใช้คะแนนความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง (Difference Score)

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสนใจในการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม เป็นอิสระ (t-test for Independent group)

6. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 168)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ที่ทำถูกในข้อหนึ่ง ๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ที่ผิดในข้อหนึ่ง ๆ คือ $1 - p$
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือฉบับนั้น

2. หาค่าความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เทคนิค 27% ของ จุงเคห์ ฟาน (Fan. 1952 : 5 - 32)

7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 หาค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มเป็นอิสระ (t-test for Independent group) โดยใช้คะแนนความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง (Difference Score) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2537 : ภาคผนวก)

$$t = \frac{\bar{X}_e - \bar{X}_c}{\sqrt{\frac{(n_e - 1)S_e^2 + (n_c - 1)S_c^2}{n_e + n_c - 2} \left\{ \frac{1}{n_e} + \frac{1}{n_c} \right\}}}$$

$$df = n_e + n_c - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความแตกต่างของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
	$\bar{X}_e$	แทน	ค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลองกลุ่มทดลอง
	$\bar{X}_c$	แทน	ค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม
	n_e	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
	n_c	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม
	S_e^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
	S_c^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสนใจในการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าที แบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มเป็นอิสระ (t-test for Independent Group) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2537 : 129)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
	$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
	n_1	แทน	จำนวนนักเรียนของกลุ่มทดลอง
	n_2	แทน	จำนวนนักเรียนของกลุ่มควบคุม
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อความเข้าใจตรงกันดังนี้

- n แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนแต่ละกลุ่ม
- S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
- df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผล การวิเคราะห์ข้อมูล ได้เสนอตามลำดับขั้นดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการทดลองของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานชาดกกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย โดยใช้สถิติค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่าง
- 2 กลุ่ม เป็นอิสระ (t-test for Independent แบบ Difference Score) ได้ผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	n	X	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	36	7.36	4.92	5.056**
กลุ่มควบคุม	35	2.37	4.53	

$$t_{(.01, 69)} = 2.390$$

$$(.01, 69)$$

จากผลการวิเคราะห์ในตาราง 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอน โดยการใช้ิทานชาดก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการสอนโดยการใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1

2. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานชาดกกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย ภายหลังการทดลองโดยใช้สถิติค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มเป็นอิสระ (t-test for Independent group) ได้ผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของ
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	36	53.88	4.22	8.520**
กลุ่มควบคุม	35	43.57	5.56	

$$t(.01, 69) = 2.390$$

$$(.01, 69)$$

จากผลการวิเคราะห์ในตาราง 3 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดย
นิทานชาดก มีความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับ
การสอนโดยนิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียน วิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้นันทนาการ ซึ่งลำดับขั้นตอนและผลการวิจัยโดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างนักเรียนที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนาโดยใช้นันทนาการกับการเรียนโดยการใช้นันทนาการทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสนใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างนักเรียนที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนาโดยใช้นันทนาการกับการเรียนโดยการใช้นันทนาการทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้นันทนาการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่สอนด้วยนันทนาการที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้นันทนาการมีความสนใจในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่สอนด้วยนันทนาการที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนวัดชนะสงคราม จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 71 คน แล้วนำมาจับฉลากแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ได้ดังนี้ กลุ่มทดลองจำนวน 36 คน กลุ่มควบคุมจำนวน 35 คน โดยกำหนดให้

กลุ่มทดลอง ได้รับการสอนโดยการใช้นิทานชาดก

กลุ่มควบคุม ได้รับการสอนโดยการใช้นิทานทั่วไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย

2.1 แผนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้นิทานชาดกสำหรับกลุ่มทดลอง

2.2 แผนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัยสำหรับ

กลุ่มควบคุม

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีความเชื่อมั่น .93

2.4 แบบสอบถามความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มีความเชื่อมั่น .78

3. วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยใช้แผนการวิจัยแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design โดยเริ่มดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ใช้เวลาในการทดลอง กลุ่มละ 30 คาบ คาบละ 20 นาที เป็นเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 3 คาบ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง ดังนี้

3.1 ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น

3.2 ดำเนินการสอนโดยผู้วิจัยดำเนินการสอนทั้งสองกลุ่มโดยใช้เนื้อหาเดียวกัน ระยะเวลาในการสอนเท่ากัน ในการสอนใช้เวลากลุ่มละ 30 คาบ คาบละ 20 นาที แต่ละกลุ่มสอนสัปดาห์ละ 3 คาบ ใช้เวลาในการทดลองรวม 10 สัปดาห์ กิจกรรมการเรียนการสอนเช่นเดียวกันแตกต่างกันเฉพาะสื่อที่ใช้นิทาน คือกลุ่มทดลองใช้นิทานชาดก กลุ่มควบคุมใช้นิทานตามแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย

3.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ทำการทดสอบหลังการเรียนทั้งสองกลุ่มด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกันกับที่นำมาทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลอง และทดสอบความสนใจในการเรียนโดยใช้แบบสอบถามความสนใจในการเรียนจำนวน 15 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติค่าที แบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม เป็นอิสระ (t-test for Independent group) โดยใช้คะแนนความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง (Difference Score) แล้วนำเสนอในลักษณะตารางประกอบคำบรรยาย
2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานชาดกกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย ภายหลังการทดลองโดยใช้สถิติค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม เป็นอิสระ (t-test for Independent group) แล้วนำเสนอในลักษณะตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานชาดกสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความสนใจในการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานชาดกหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา
จากผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานชาดก ปรากฏว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องมาจากนิทานชาดกเป็นนิทานที่มีเนื้อหาสาระที่ให้ความรู้เรื่องหลักธรรมคำสอนโดยครบถ้วน เป็นบทเรียนที่พระพุทธเจ้าใช้ยกเป็นอุทาหรณ์สอนพุทธสาวก ตั้งแต่ครั้งพุทธกาล เรื่องราวในนิทานชาดกมิได้สอนหลักธรรมต่าง ๆ

โดยตรง หากแต่ดำเนินเรื่องราวเป็นวรรณกรรมให้มันตัวแสดงพฤติกรรมที่เป็นคุณและเป็นโทษให้
ผู้ฟังได้มีโอกาสพิจารณาเปรียบเทียบโดยการไตร่ตรองใคร่ครวญจนเกิดการเรียนรู้ และ
จิตสำนึกเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นไปตามคุณลักษณะของวรรณกรรมที่ดีย่อมก่อให้เกิดความปกติสุข
ความร่มเย็นแก่จิตใจ ความซาบซึ้งประทับใจ และสร้างสรรค์นิสัยแก่วิถี คือ อดิบุณญา
ความเฉลียวฉลาดรอบรู้ จริยธรรม คุณธรรม และพัฒนาคุณภาพชีวิต (หทัย ดันหยง. 2529 : 6)

ดังนั้นการที่นักเรียนในกลุ่มทดลองได้เรียนวิชาพระพุทธศาสนาโดยการใช้นิทาน
ชาดก ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้นิ
ทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย

2. ผลการศึกษาความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

จากการศึกษาความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนที่ได้รับการ
การสอนโดยใช้นิทานชาดก พบว่า นักเรียนมีความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาสูงกว่า
นักเรียนที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่ม
โรงเรียนสุโขทัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้
เป็นผลมาจากนิทานชาดกซึ่งมีคุณลักษณะที่เป็นวรรณกรรมที่สมบูรณ์ ด้วยรส อลังการ คือ
ความประณีตสวยงามสดงดงามในรูปแบบตัวอย่างพฤติกรรมและถ้อยคำภาษา และคุณากร คือ
บ่อเกิดแห่งคุณความดีที่วรรณกรรมผูกไว้เป็นเงื่อนไขให้ผู้อ่านผู้ฟัง ได้ใช้ความใคร่ครวญ จนเกิด
จิตสำนึกเชิงจริยธรรม ดังนั้นการใช้นิทานชาดกจึงเป็นไปตามหลักการเรียนรู้ หลักจิตวิทยา
และหลักวรรณกรรม กล่าวคือ ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยไม่รู้ตัวเกิดการเรียนรู้จากจิตสำนึกของตน
จากตัวอย่างพฤติกรรมแสดงของตัวละครในเรื่องเนื้อหาเรื่องราวในนิทานชาดก เป็น
เรื่องราวที่มีลักษณะเป็นจินตนาการ มุ่งสร้างให้สนองความสนใจของผู้ฟังได้ในทุกระดับวัย
เพราะเป็นเนื้อหาที่เป็นทั้งจินตนาการเกี่ยวกับสัตว์กับเทพการผจญภัย การแก้ปัญห การเอาชนะ
สิ่งร้ายด้วยคุณความดี ดังเช่นความเห็นของเฉลิม มากนวล (2517 : 201 – 205) กล่าวถึง
คุณค่าของนิทานชาดกเอาไว้ว่า นิทานชาดกเหมาะสมสำหรับบุคคลหลายระดับ ตั้งแต่เยาวชน
ผู้ครองเรือน และพระภิกษุ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา กรรมการ์ พวงเกษม (2535 : 6)
กล่าวว่า เด็กอายุ 8 – 9 ขวบ สามารถเข้าใจและมีความคิดในสิ่งที่เขื่อนามธรรม ชอบฟังนิยาย
นิทานเกี่ยวกับเรื่องสัตว์ต่าง ๆ เรื่องชวนคิด เรื่องผจญภัย

จากเหตุผลดังกล่าวนิทานชาดกที่ผู้วิจัยคัดเลือกมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ผลการใช้นิทานชาดกสอนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 5 ประการ พบว่า สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เป็นอย่างดี จึงขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ครูผู้สอนควรเลือกสรรนิทานชาดกมาสร้างเป็นบทเรียนเพื่อปลูกฝังและสั่งสอนอบรมคุณธรรมจริยธรรม ด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน ซึ่งนิทานชาดกนั้นนอกจากจะใช้ได้ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาพระพุทธศาสนาแล้ว ยังสามารถนำไปใช้เป็นสื่อเสริมบทเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวาง เช่น วิชาภาษาไทยสามารถใช้นิทานชาดกในการสอนโดยให้นักเรียนฝึกอ่านจับใจความสำคัญของเรื่อง การย่อเรื่อง การสอนศิลปศึกษา เช่น การวาดภาพประกอบการเล่านิทานชาดก หรือการสอนดนตรีนาฏศิลป์ก็สามารถใช้นิทานชาดกไปเป็นบทร้อง บทรา หรือบทแหล่ ที่ให้ทั้งสาระและความบันเทิง หรือนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ โดยใช้นิทานชาดกสอดแทรกในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีการคัดเลือกนิทานชาดก และส่งเสริมให้มีการนำนิทานชาดกไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา หรือจัดโครงการประกวดการเล่านิทานชาดกเพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าของนิทานชาดก

3. ผู้ปกครองควรนำนิทานชาดกที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมที่ควรปลูกฝัง เช่น ความกตัญญู ความสันโดษ การคบเพื่อน ฯลฯ มาเล่าให้ลูกฟัง หรือจัดหาหนังสือเกี่ยวกับนิทานชาดกมาอ่านให้ลูกฟังหรือให้ลูกอ่านให้ฟัง ซึ่งนอกจากจะเป็นการปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรมที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตแล้วยังเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ลูกอีกด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

เพื่อให้การใช้นิทานชาดกประกอบการสอนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ควรมีการวิจัยและพัฒนา ดังนี้

1. ควรศึกษาผลการใช้นิทานชาดกในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสนใจในการเรียนรู้ ในหลักสูตรด้านอื่น ๆ และในระดับชั้นอื่นที่แตกต่างไปจากการวิจัยครั้งนี้
2. ควรศึกษาค้นคว้าตัวแปรอื่น ๆ ที่เป็นผลมาจากการใช้นิทานชาดกเพิ่มเติมจากตัวแปรที่ได้ศึกษาในครั้งนี้ เช่น ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น
3. ควรศึกษาผลการใช้นิทานชาดก เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการสอนจริยศึกษาโดยตรง หรือการสอนในลักษณะบูรณาการกับมวลประสบการณ์อื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สุตประเสริฐ. เทคนิคการวิจัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2516.
- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- กรรณิการ์ พวงเกษม. กลวิธีการสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2535.
- กลุ่มโรงเรียนสุโขทัย. รายงานการจัดการศึกษากลุ่มโรงเรียนสุโขทัย ประจำปีการศึกษา 2538. สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2539.
- กิ่งแก้ว อัดดากร. วรรณกรรมจากบ้านใน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุริยสภา, 2513.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. คตินาบ้าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2516.
- เกริก ยืนพันธ์. เอกสารคำสอนวิชา บร. 620 การเล่านิทาน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. การทำหนังสือเด็ก. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2527.
- จัตวรุธ ดันนะรัตน์. หลักวาทกรรม. หน้า 235 - 243. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519.
- เฉลิม มากนวล. การวิเคราะห์และเปรียบเทียบนิทานชาดกกับนิทานอีสป. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517.
- อัสสโน.
- ชวาล แพรัตกุล. เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.
- _____. เทคนิคการเขียนข้อสอบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุริยสภาลาดพร้าว, 2520.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สมเชาว์ เตรประเสริฐ และสุดา สินสกุล. ระบบสื่อสารการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. สอนอย่างไร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2520.

- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ฐานิสร์ ชาศรตพงศ์. "ความรู้เรื่องชาดก," อักษรสาร. พิมพ์เนื่องในโอกาสงาน
สัปดาห์ศาสตราจารย์. 9 กันยายน 2515 คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2515.
- คุษฎี สัตถ์วรพงศ์. การเปรียบเทียบวิธีสอนแบบไตรสิกขาและธรรมสากัจฉาในการสอน
เบญจศีลและฆราวาสธรรมในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- ทิพย์สุดา นิลสินธ์พ. "ครูหาหนุ่ยอยากฟังนิทาน," ใน เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. ชมรมไทย
อิสราเอล, 2524.
- เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. ทศบารมีในพุทธศาสนาเถรวาท.
กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- ธรรมโกศาจารย์, พระ. ปริทรรศน์เวสสันดรชาดก. กรุงเทพฯ : เสริมวิทย์บรรณาการ,
2513.
- บรรลือ พงษ์ตะวัน. วรรณกรรมกับเด็ก. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- บุบผา เรืองรอง. การเปรียบเทียบความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่สาม ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเล่านิทานกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.
- ปริญธร พรหมศรี. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถทางการเขียน
และความสนใจในวิธีสอนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอน
ด้วยวิธีสอนตามรูปแบบเอริกา (ERICA MODEL) และวิธีสอนตามคู่มือครู.
ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2535. อัดสำเนา.
- เปลื้อง ณ นคร. พจนะ - สารานุกรมฉบับทันสมัย เล่ม 1. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2516.
- เพ็ญ ทัดตชีโว, พระ. นิทานชาดก เล่ม 1. ปทุมธานี : ชมรมพุทธศาสตร์วัดพระธรรมกาย,
2513.
- _____. นิทานชาดก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นิวไวด์, 2531.

พระโสภณคณาภรณ์. คฤติพระพุทธรูปในหอระโ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2526.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2538.

พจน์ เพ็ญผล. การวิเคราะห์การบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ในนิบาตชาดก. กรุงเทพฯ :

ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2530.

ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2526.

ภิกขุญญ์ เจนเจริญวงศ์. การเปรียบเทียบพัฒนาการจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของ
นักเรียนจากการอ่านหนังสือที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวกและ
ทางลบ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. เอกสารคำสอนวิชา วผ.306 การวัดทัศนคติเบื้องต้น. ชลบุรี :
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2533.
อัดสำเนา.

รัชณี ศรีไพรวรรณ. "การเล่านิทานและเล่าเรื่อง," สื่อภาษาชุมชนภาษาไทยของครูสภา.
3(3) : 37 - 41 ; เมษายน 2516.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.

วลัย ขวลิตรารง. "ส่งเสริมห้องสมุดด้วยการเล่านิทาน," วารสารการศึกษาผู้ใหญ่.
9 : 22 - 26 ; กรกฎาคม - สิงหาคม 2515.

วานิช บรรจง และคนอื่น ๆ. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์,
2516.

วารี นิยมธรรม. ผลการใช้เทคนิคแม่แบบจาก "นิทานชาดก" เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิง
จริยธรรมในนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

- วิจิตร เกิดวิศิษฐ์. ศาสนาและปรัชญาในคัมภีร์ชาดก. กรุงเทพฯ : อักษรศาสตร์
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2516.
- วิชาการ, กรม. คู่มือหลักสูตรพระพุทธศาสนาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2535.
- วีระพงษ์ คุณณิ. การศึกษาผลการสอนด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจในการสอนจริยธรรม
แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- วุฒิ อ่อนสมกิจ. นิทานคติจากชาดก. กรุงเทพฯ : เกษมบรรณกิจ, 2513.
- ศิริกาญจน์ โกสมุทร. "การเล่านิทานเพื่อเสริมพัฒนาการทางอารมณ์แก่เด็กก่อนวัยเรียน,"
ประชากรศึกษา. 29 (3) : 37 - 39 ; พฤศจิกายน 2520.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. จิตวิทยาการศึกษาฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2528.
- สมชาย สิงห์พันธุ์. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเอง
ในการสอนจริยธรรมแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวิธีสอนแบบชนิดิเคทและการ
สอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินญาณินท์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
อัดสำเนา.
- สมบูรณ์ ชิตพงศ์. เทคนิคการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา.
กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- สมบูรณ์ ศิงฆมานนท์. "การเล่านิทานและการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง," คหเศรษฐศาสตร์.
24 : 31 - 38 ; กันยายน 2522.
- ส.อ.ส. (สำนักอบรมครูวัดสามพระยา). พระคัมภีร์ชาดก แปลเล่ม 1 - 20. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์พิมพ์ศรี, 2493.
- สุขสมร ประพัฒน์ทอง. อิทธิพลของการใช้นิทานสำหรับเด็กและการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อ
พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของเด็กไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2521. อัดสำเนา.

สุชา จันทรเฒ และสร้างศักดิ์ จันทรเฒ. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : แพรวพทยา, 2518.

สุทธิพงษ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ. "เหตุผลที่รัฐบาลสมควรบรรจุหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาเป็นวิชาบังคับในสถาบันการศึกษาของชาติทุกระดับชั้น," สารพัฒนาหลักสูตร. 37 : 12 - 17 ; เมษายน 2528.

สุโท เจริญสุข. หลักจิตวิทยาและการพัฒนาการของมนุษย์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประมวลศิลป์, 2525.

หทัย ดันหยง. การสร้างสรรคัวรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2529.

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง, 2536.

อรอนงค์ สุวรรณกุล. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาตามเนื้อหาของหลักสูตรสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยเปรียบเทียบวิธีสอนแบบใช้ชุดการเรียนการสอนกับไม่ใช้ชุดการเรียนการสอน. ปริณิฎานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

Cuber, John F. "Folklore," in The World book Encyclopedia. Field Enterprises Education Corporation, V.6. p.282 - 285. 1960.

Fan, Chungten. Item Analysis Table. New Jersey : Educational Testing Service Princeton, 1952.

Hasting, James. "Jataka," Encyclopedia of Religion and Ethics. Vol. 7. p. 491 - 493. New York : edited by James Hasting, Charles Seribner's Son, n.d.

Hurlork, Elizabeth B. Adolescence Development. New York : McGraw-Hill Book Company, 1955.

Jager, Harry A. and Frochlick P. Glifford. "Guidance tools for vocational Shop Instructor," Vocation Instructor's shop Handbook III. New York : Harper and brothers, 1947.

Mehrens, William A. and Irvin J. Lehmann. Measurement and Evaluation in Education and Psychology. 4th ed. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1978.

Powell, Marvin. The Psychology of Adolescence. Indianapolis, The Book - Merrill Co., 1963.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา
- ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

ตาราง 4 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ข้อ	p	r	ข้อ	p	r
1	.77	.22	*21	.50	.35
* 2	.68	.24	*22	.63	.33
* 3	.69	.26	23	.59	.24
4	.40	.11	24	.18	.09
* 5	.68	.22	25	.28	.06
6	.32	.02	26	.32	.13
* 7	.62	.26	*27	.46	.24
* 8	.67	.33	*28	.54	.35
* 9	.57	.33	*29	.56	.28
*10	.61	.24	*30	.51	.33
11	.72	.26	*31	.56	.30
*12	.66	.31	*32	.56	.28
13	.48	.07	*33	.55	.30
14	.39	.20	*34	.51	.35
*15	.55	.33	35	.25	.07
*16	.64	.35	36	.38	.11
*17	.59	.37	*37	.61	.39
*18	.62	.41	*38	.57	.31
*19	.51	.30	*39	.56	.43
*20	.47	.26	*40	.60	.33

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	p	r	ข้อ	p	r
*41	.45	.28	*51	.40	.28
42	.40	.09	*52	.30	.26
43	.47	.24	53	.25	.07
*44	.46	.37	*54	.41	.26
45	.52	.28	*55	.30	.26
46	.40	.28	*56	.34	.26
*47	.34	.30	*57	.46	.24
*48	.49	.39	58	.27	-.02
49	.32	-.06	*59	.48	.33
*50	.47	.26	60	.27	.24

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร } s_t^2 &= \frac{N(\sum X^2) - (\sum X)^2}{N^2} \\ &= \frac{100 \times 54867 - (2131)^2}{100 \times 100} \\ s_t^2 &= 94.55 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร } r_{tt} &= \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right) \\ n &= 40 \\ \sum pq &= 9.63 \\ s_t^2 &= 94.55 \\ r_{tt} &= \frac{40}{40-1} \left(1 - \frac{9.63}{94.55} \right) \\ &= 1.03 \left(.90 \right) \\ r_{tt} &= .93 \end{aligned}$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน = .93

ตาราง 5 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีแจกแจง t - distribution ด้วยการคิด 25%

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
* 1	5.56	14	4
* 2	8.24	15	4.67
* 3	5	16	4.18
4	3.29	*17	6.86
* 5	5.41	18	3.30
* 6	5	*19	6.21
* 7	5.05	20	3.24
8	4.69	*21	4.94
9	1.33	*22	5
10	4.17	23	2.55
11	4.8	*24	5.90
*12	4.84	*25	7.43
*13	5.04	*26	5.82

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ ∞ - Coefficient

$$\begin{aligned}
 \text{จากสูตร } s_t^2 &= \frac{N(\sum x^2) - (\sum x)^2}{N^2} \\
 &= \frac{100(248104) - (4946)^2}{100 \times 100} \\
 &= \frac{24810400 - 24462916}{10000} \\
 &= \frac{347484}{10000} \\
 s_t^2 &= 34.75
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{จากสูตร } \infty &= \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right) \\
 &= \frac{15}{14} \times 1 - \frac{9.30}{34.75} \\
 &= 1.07 \times 1 - \frac{9.30}{34.75} \\
 &= 1.07 \times .732 \\
 \infty &= .7836
 \end{aligned}$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสนใจในการเรียน = .78

ภาคผนวก ข

- ตารางแสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- ตารางแสดงคะแนนความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

ตาราง 6 ผลต่างของคะแนนสอบก่อนและหลังของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มทดลอง

ลำดับ	สอบก่อน	สอบหลัง	D	D ²	ลำดับ	สอบก่อน	สอบหลัง	D	D ²
1	15	29	14	196	19	23	30	7	49
2	30	35	5	25	20	19	28	9	81
3	18	15	-3	9	21	10	27	17	289
4	15	20	5	25	22	16	25	9	81
5	18	23	5	25	23	23	27	4	16
6	13	22	9	81	24	23	24	1	1
7	17	25	8	64	25	31	36	5	25
8	13	18	5	25	26	24	33	9	81
9	26	32	6	36	27	20	27	7	49
10	20	24	4	16	28	21	28	7	49
11	14	20	6	36	29	18	29	11	121
12	13	32	19	361	30	34	38	4	16
13	9	25	16	256	31	21	36	15	225
14	11	22	11	121	32	12	14	2	4
15	25	31	6	36	33	22	20	-2	4
16	16	21	5	25	34	33	36	3	9
17	13	20	7	49	35	20	34	14	196
18	32	38	6	36	36	27	36	9	81
							980	265	2799

ตาราง 7 ผลต่างของคะแนนสอบก่อนและหลังของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มควบคุม

ลำดับ	สอบก่อน	สอบหลัง	D	D ²	ลำดับ	สอบก่อน	สอบหลัง	D	D ²
1	11	8	-3	9	19	13	16	3	9
2	21	25	4	16	20	14	22	8	64
3	8	15	7	49	21	24	24	0	0
4	9	14	5	25	22	12	12	0	0
5	19	28	9	81	23	14	10	-4	16
6	9	12	3	9	24	8	7	-1	1
7	15	15	0	0	25	7	13	6	36
8	13	19	6	36	26	18	17	-1	1
9	20	26	6	36	27	11	12	1	1
10	21	20	-1	1	28	17	16	-1	1
11	13	14	1	1	29	15	14	-1	1
12	15	17	2	4	30	31	30	-1	1
13	16	24	8	64	31	25	28	3	9
14	14	18	4	16	32	20	19	-1	1
15	10	10	0	0	33	14	22	8	64
16	13	16	3	9	34	23	25	2	4
17	26	22	-4	16	35	33	33	0	0
18	17	16	-1	1	=		639	70	582

ตาราง 8 คะแนนแบบทดสอบวัดความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม

คน	กลุ่มควบคุม		คน	กลุ่มทดลอง	
	X	X		X	X ²
1	39	1521	1	58	3364
2	36	1296	2	51	2601
3	46	2116	3	52	2704
4	37	1369	4	51	2601
5	46	2116	5	51	2601
6	43	1849	6	51	2601
7	49	2401	7	59	3481
8	48	2304	8	51	2601
9	38	1444	9	45	2025
10	60	3600	10	58	3364
11	39	1521	11	51	2601
12	48	2304	12	48	2304
13	51	2601	13	56	3136
14	39	1521	14	53	2809
15	51	2601	15	52	2704
16	39	1521	16	53	2809
17	49	2401	17	50	2500
18	45	2025	18	52	2704
19	48	2304	19	54	2916
20	51	2601	20	60	3600

ตาราง 8 (ต่อ)

คน	กลุ่มควบคุม		คน	กลุ่มทดลอง	
	X	X ²		X	X ²
21	46	2116	21	54	2916
22	47	2209	22	60	3600
23	48	2304	23	48	2304
24	44	1936	24	48	2304
25	41	1681	25	57	3249
26	45	2025	26	51	2601
27	40	1600	27	59	3481
28	38	1444	28	55	3025
29	42	1764	29	49	2401
30	39	1521	30	59	3484
31	38	1444	31	59	3484
32	39	1521	32	58	3364
33	43	1849	33	58	3364
34	35	1225	34	58	3364
35	38	1444	35	60	3600
			36	51	2601
X 1525		X ² 67499	X ² 1940		X ² 105168

ภาคผนวก ค

- แผนการสอนกลุ่มทดลอง
- แผนการสอนกลุ่มควบคุม

แผนการสอน (กลุ่มทดลอง)

แผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพระพุทธศาสนา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 หน่วยที่ 1 หน่วยย่อยที่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เวลา 6 คาบ
 แผนการสอนที่ 1 เรื่อง บุคคลหาได้ยาก (บุพการีผู้มีพระคุณ) เวลา 3 คาบ
 สอนวันที่ 2 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

1. ความคิดรวบยอด

พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิด เราต้องเทิดทูนบูชาและเชื่อฟังคำสั่งสอน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมได้ดังนี้

1. บอกความสำคัญของพ่อแม่ได้
2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติต่อพ่อแม่
3. บอกพฤติกรรมที่ไม่ควรปฏิบัติต่อพ่อแม่

3. เนื้อหา

1. พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดูลูกมาตั้งแต่เล็กจนโต
2. เราจะต้องเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของท่าน
3. เราควรจะตอบแทนบุญคุณของท่าน

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูสอนนักเรียนให้ร้องเพลงไครหนอ จนนักเรียนร้องได้แล้ว จึงสนทนาซักถาม
 และอภิปรายถึงสาระสำคัญของเพลงไครหนอ ตามประเด็นหัวข้อสำคัญ คือ

- ใครหนอคือใครกันแน่
 - ใครคนนั้นสำคัญอย่างไร
 - ถ้าไม่มีใครคนนั้นจะมีเราคนนี้หรือไม่
- แล้วจึงเชิญชวนให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง หนูน้อยกตัญญู

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานชาดกเรื่อง หนูน้อยกตัญญู ให้นักเรียนฟัง ให้นักเรียนสนทนาและตอบคำถามเกี่ยวกับนิทานที่ฟังตามประเด็นดังนี้
 - ในเรื่องกล่าวถึงใคร
 - ใครคือคนสำคัญที่สุดในเรื่อง
 - เนื้อเรื่องให้แง่คิดอะไร
 - ได้แนวทางปฏิบัติตนอย่างไร
2. ครูเลือกเนื้อหาในเรื่องเรามาจากไหน ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นสรุป

1. อภิปรายผลการแสดงบทบาทสมมติกับเนื้อเรื่อง
2. ร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของพ่อแม่
3. ให้นักเรียนทุกคนเขียนข้อควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติต่อพ่อแม่

5. สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิเพลงใครหนอ
2. นิทานชาดกเรื่อง หนูน้อยกตัญญู

6. การวัดผลประเมินผล

สังเกตการร่วมกิจกรรม และการแสดงพฤติกรรมดังนี้

- การร้องเพลง
- การอธิบายสาระสำคัญของเพลง
- ความสนใจฟังนิทาน
- การสนทนาซักถามเรื่องราว
- การแสดงบทบาทสมมติ

ตรวจพิจารณา

- การเขียนข้อควรทำ/ละเว้น

เพลง ไครหนอ

ไครหนอรักเราเท่าชีวิต	ไครหนอปรานีไม่มีเสื่อมคลาย
ไครหนอรักเราใช้เพียงรูปรกาย	รักเขามิหน่าย มิคิดทำลายไครหนอ
ไครหนอเห็นเราเศร้าทรวงใน	ไครหนอเอาใจปลอบเราเรื่อยมา
ไครหนอรักเรดั่งดวงแก้วตา	รักเขากว้างกว่า พันพสุธานาภาส
จะเอาโลกมาทำปากกา	แล้วเอานามาแทนกระดาษ
เอาน้ำหมึกมหาสมุทรแทนหมึกวาด	ประกาศพระคุณไม่พอ
ไครหนอรักเราเท่าชีวิต	ไครหนอไครกันให้เราซื่อ คุณพ่อ คุณแม่
ไครหนอชักชวนคนทั้งสี่จ้อ	รู้แล้วละก็อย่ามัวรังรอตคนบุญคุณ

นิทานเรื่อง หนูน้อยกตัญญู

ณ เมืองพาราณสี ยังมีชายหนุ่มคนหนึ่ง นามว่า สุนะ ได้เลี้ยงดูพ่อแม่มาเป็นอย่างดี โดยตลอด ถึงแม้ว่าฐานะครอบครัวจะยากจน เขาก็อดทนทุกวิถีทางโดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากเลย

วันหนึ่งพระเจ้าพาราณสีได้เสด็จประพาสป่า เป็นระยะทางไกลถึงหนึ่งโยชน์ และในขณะที่พระองค์เสด็จนั้นเนื้อทรายตัวหนึ่งก็ได้วิ่งผ่านมาพระองค์ทรงจ้างลูกศรยิงทันที แต่เนื้อทรายมีความไวมากสามารถวิ่งหลบไปได้พระองค์จึงวิ่งตามไปยิงอีก เมื่อได้เนื้อทราย

มากิริสก็เหนื่อยมากแล้วจึงได้นั่งพักที่ใต้ต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง ซึ่งเป็นต้นไม้ที่มียักษ์ตนหนึ่งเป็นเจ้าของอยู่และหากมีผู้ใดเข้าไปแล้วจะถูกยักษ์ตนนี้จับกินหมดทุกคน ยักษ์จึงพูดขึ้นว่า "ข้าอดอยากมาหลายวันแล้ว วันนี้จะได้มีเสียที" เมื่อพระเจ้าพาราณสีได้ฟังก็รู้ทันทีว่าตนต้องตกเป็นอาหารของยักษ์แน่นอน แต่ก็สับสนคิดว่า "พอยักษ์ผู้ใจบุญขอให้ท่านคิดให้ดีๆ ถ้าท่านกินเราในวันนี้ท่านก็จะอิ่มแต่วันเดียว แต่ถ้าท่านปล่อยเราไปในวันนี้ท่านก็จะมีอาหารกินทุกวัน เพราะเราเป็นเจ้าครองเมืองเราสามารถนำอาหารมาให้ท่านกินได้ทุกวันเลยนะท่าน" ยักษ์จึงตอบว่า "อ้อ! เป็นเจ้าครองเมืองหรือ ถ้าเช่นนั้นเราก็สามารถเชื่อได้ว่าจะไม่หลอกเรา ถ้าเช่นนั้นเราจะปล่อยท่านไปแต่เราขอเนื้อทรายมากินก่อน แล้วค่อยาลืมสัญญาละ" พระเจ้าพาราณสีก็ได้กลับเข้าเมืองแล้วรีบไปบอกอำมาตย์ว่าพระองค์ได้สัญญาไว้กับยักษ์ไว้ว่าจะนำอาหารมาให้ยักษ์กิน อำมาตย์จึงถามว่า "มีกำหนดเวลานานเท่าไร พะยะคะ" พระองค์ตอบว่า "ไม่ได้กำหนดเวลาไว้" อำมาตย์จึงพูดว่า "ถ้าเช่นนั้นคงจะแย่น้อยพะยะคะ แต่ไม่เป็นไรตอนนี้แก้ไขไปก่อนคือ ข้าพเจ้าจะส่งคนในเรือนจำนำอาหารไปให้ยักษ์กินวันละคน" แล้วอำมาตย์ก็จัดการตามนั้น จนในที่สุดนักโทษในเรือนจำก็หมด เพราะเมื่อนำอาหารไปให้ยักษ์แล้วไม่มีใครรอดกลับมาสักคน อำมาตย์จึงได้นำมาทูลพระเจ้าพาราณสี พระองค์จึงให้คนไปบ่าวประกาศว่าถ้าใครอาสาอาหารไปให้ยักษ์กินจะได้รับเงินเป็นรางวัลพันกหาบณะ แต่ก็ไม่มีใครอาสาเลย จนเข้าวันที่สามถึงสี่คนขายหม่มยอดกตัญญู เมื่อได้รู้ข่าว จึงตัดสินใจอาสาทำงานนี้ เพื่อให้แม่ได้มีชีวิตอยู่อย่างสุขสบายไปตลอดชีวิต เขาจึงไปลาพ่อกับแม่ "แม่จำลูกจะไปอาสาพระเจ้าพาราณสี ขอให้แม่อย่าได้คิดอะไรเลยลูกยินดีทำทุกอย่างเพื่อพ่อและแม่ เพราะลูกได้ชีวิตมาจากพ่อและแม่ ลูกจึงยินดีสละชีวิตเพื่อพ่อและแม่เช่นกัน" "อย่านะลูก ลูกทำเช่นนั้นไม่ได้นะ ขอให้แม่เป็นคนที่ดีกว่า แม่ต้องการตัวลูกมากกว่าเงินและสิ่งใดทั้งปวง ถ้าไม่มีลูกแล้วแม่ก็คงจะอยู่ไม่ได้" "แต่ลูกคิดว่า ถ้าไม่มีแม่ก็ไม่มีลูก ลูกจะไม่ยอมให้แม่เป็นอะไรเป็นอันขาด เพราะฉะนั้นแม่อย่าเพียรรังลูกไว้เลย" ว่าแล้วสุนะก็รีบวิ่งออกจากบ้านไป สุนะเข้าวังไปขอเฝ้าพระเจ้าพาราณสี "ข้าแต่พระองค์ผู้ประเสริฐ ข้าพเจ้ารับอาสาสำรับอาหารไปส่งให้แก่ยักษ์ แต่ข้าพเจ้าขอรับพระราชทานของสัก 3 อย่าง คือ ฉลองพระบาท ถอด และพระขรรค์ พะยะคะ" "ได้สิ เรายินดีมอบให้" เมื่อสุนะได้ของที่ต้องการแล้วก็ไปยังที่อยู่ของยักษ์ พอเข้าไปใกล้ที่อยู่ของยักษ์เขาจัดการสวมฉลองพระบาท ถอด ถักพระขรรค์ออกมาถือไว้ในมือขวา มือซ้ายก็ถือสำรับอาหารไว้ เมื่อยักษ์เห็นเช่นนั้นก็แปลกใจยิ่งนัก สุนะ

ใช้พระขรรค์คันสำหรับอาหารเข้าไปได้ร่มโพธิ์ แล้วพูดกับยักษ์ว่า "ยักษ์เอ๋ย พระเจ้าพาราณสีได้พระราชทานอาหารปรุงด้วยเนื้อสัตว์สละมาให้ท่านแล้ว ขอเชิญท่านกินตามสบายเถิด" ยักษ์จึงตอบว่า "แล้วท่านจะไม่มากินกับเรารึ" ยักษ์แกล้งพูดเพื่อให้สฤตนะเข้ามาได้ร่มโพธิ์แล้วก็จับกินเป็นอาหารเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ แต่สฤตนะรู้ทัน จึงตอบไปว่า "ยักษ์เอ๋ย ท่านจะยอมเสียประโยชน์อันยิ่งใหญ่เพื่อประโยชน์อันน้อยนิดกระนั้นหรือ" สฤตนะย้อนถามยักษ์อย่างหัวเราะว่า "ตอนนี้ชาวเมืองพาราณสีเขาพากันกลัวท่านกันหมดแล้ว ไม่มีผู้ใดนำอาหารมาส่งให้ท่านอีกแล้วท่านก็จะอดอยากจนตาย แต่ถ้าท่านไม่กินเราในวันนี้ ก็จะมีคนนำอาหารมาให้ท่านกินทุกวัน แต่ถึงแม้ว่าจะกินเราในวันนี้ท่านก็ไม่สามารถกินเราได้นั่นเอง เพราะเราไม่ได้เหยียบดินของท่าน เราเหยียบรองเท้าของเรา เราไม่ได้อยู่ในร่มโพธิ์ของท่าน เราอยู่ในกลดของเราและประการสุดท้าย เรามีพระขรรค์อยู่ในมือพร้อมที่จะฆ่าท่านได้" เมื่อยักษ์ได้ฟังดังนั้น ก็รู้ว่าสฤตนะเป็นคนฉลาดและพูดได้ถูกต้องทุกประการจึงยอมแพ้ "นี่แน่ะ" พ่อหนุ่มท่านพูดจาเข้าทีดีมาก เราจะไม่กินท่านหรอก จงกลับไปหาแม่เถิด" สฤตนะรีบตอบ "ขอบใจท่านมากท่านยักษ์ผู้ใจดี ขอให้ท่านมีความสุข การที่ท่านได้เกิดมาเป็นยักษ์เช่นนี้ก็เพราะว่าท่านมีใจชั่วร้าย ประกอบกรรมชั่วในชาติปางก่อน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ท่านจงละเสียเถิดจงตั้งอยู่ในศีลห้า แล้วท่านจะได้เกิดเป็นเทวดา หรือมนุษย์อย่างเรา" เมื่อยักษ์ได้ยินดังนั้นแล้ว ก็ได้คิด ตกลงใจตามสฤตนะไปเข้าเฝ้าพระเจ้าพาราณสีทันที

ฝ่ายชาวเมือง เมื่อเห็นสฤตนะพ่ายยักษ์มุ่งหน้าเข้าวังเช่นนั้นก็มีความไปทูลต่อพระเจ้าพาราณสีทันที พระเจ้าพาราณสีและพวกอำมาตย์จึงได้ออกมาต้อนรับที่หน้าประตูวัง แล้วพระองค์ได้จัดเลี้ยงด้วยอาหารอย่างดีตลอดมา ส่วนสฤตนะก็ได้รับตำแหน่งเป็นเสนาบดี

ตั้งแต่นั้นมาสฤตนะชายหนุ่มยอดกตัญญู ก็ได้เลี้ยงดูพ่อแม่เป็นอย่างดีตลอดชีวิต และตัวเขาเองก็เป็นที่โปรดปรานของพระเจ้าพาราณสีเป็นอย่างนัก

จากหนังสือ พระเจ้า 500 ชาติ โดย จอม บুদ্ধาเพศ ป.

แผนการสอน (กลุ่มทดลอง)

แผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพระพุทธศาสนา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 หน่วยที่ 1 หน่วยย่อยที่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เวลา 6 คาบ
 แผนการสอนที่ 2 เรื่อง บุคคลหาได้ยาก (บุพการี ผู้มีพระคุณ) เวลา 3 คาบ
 สอนวันที่ 9 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

1. ความคิดรวบยอด

1. การเคารพเชื่อฟังกระทำตามคำสั่งสอนของพ่อแม่เป็นลักษณะของลูกที่ดี มีความกตัญญู
2. การตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ เป็นหน้าที่ของลูกที่ดี

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมได้ดังนี้

1. บอกวิธีปฏิบัติตนของลูกที่ดีต่อพ่อแม่ได้ถูกต้อง
2. บอกแนวทางในการตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่

3. เนื้อหา

หน้าที่ของลูกที่ดีควรปฏิบัติดังนี้

1. เชื่อฟังคำสั่งสอน
2. ไม่ดื้อดึงหรือพูดเท็จ
3. ไม่ลบหลู่ดูถูกท่าน
4. ช่วยทำงานบ้านตามความสามารถ
5. คอยดูแลเอาอกเอาใจท่าน

6. ระลึกถึงพระคุณของท่าน
7. ตอบแทนบุญคุณของท่านเมื่อชราภาพ

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

สนทนาเป็นอารมณ์บทก่อน แล้วจึงเล่านิทานชาดก เรื่อง แร้งกับนายพราน
ให้นักเรียนฟัง

ขั้นสอน

ภายหลังจากการเล่านิทานจบ ให้นักเรียนทำกิจกรรมดังนี้

1. ทบทวนเรื่องที่ได้ฟังไป
2. ตอบคำถามเพื่อนำไปสู่การอภิปราย
 - ควรทำเช่นไรจึงเรียกว่า เป็นลูกที่ดี
 - ใครควรตัดสินว่าลูกคนไหนดี/ไม่ดี
 - นักเรียนเคยทำอะไรให้พ่อแม่ไม่สบายใจหรือไม่

ขั้นสรุป

1. ร่วมกันร้องเพลง สัจฉาจากลูก
2. ให้นักเรียนร่วมกันเขียนข้อสัจฉา แล้วจดลงสมุด

5. สื่อการเรียนรู้การสอน

1. นิทานชาดกเรื่อง แร้งกับนายพราน
2. เพลงสัจฉาจากลูก

6. การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจสอบข้อสัจฉา ที่ครูให้นักเรียนเขียนว่าจะทำอะไรให้พ่อแม่
2. สังเกตจากการอภิปรายซักถาม

เพลง สัญญาจากลูก

เนื้อร้อง ผศ.สันน์ มีจันทร์หมาก

ทำนอง เพลงช้าง (พม่าเชว)

พ่อแม่จ๋า	ลูกขอสัญญากับท่าน
ลูกจะรักการรักงาน	ลูกจะขยันเรื่องการเรียนรู้
ลูกจะพากเพียรสร้างความดี	ทั้งสามข้อนี้คือสัญญา

นิทานเรื่อง แร้งกับนายพราน

นานมาแล้ว ยังมีแร้งตัวหนึ่ง เพียวเสาะแสวงหาอาหารมาเลี้ยงพ่อแม่ที่แก่ชราแล้ว และยังมีดวงตาที่บอดทั้งสองข้างด้วย แต่แร้งผู้เป็นลูกก็ไม่เคยรังเกียจคิดทอดทิ้งพ่อแม่เลย บางครั้งต้องบินไปหาอาหารระยะทางไกล ๆ แล้วยังต้องคาบอาหารกลับมาด้วยซึ่งนับว่าเป็นภาระที่หนักมาก แต่แร้งหนุ่มก็ไม่เคยบ่นไม่เคยย่อท้อเลย

วันหนึ่งแร้งเข้าไปหาอาหารในป่าช้า ซึ่งมันคิดว่าเป็นที่ที่ปลอดภัยและมีอาหารให้กิน โดยเฉพาะคนส่วนใหญ่จะไม่เข้าไปในป่าช้าแน่ ๆ มันจึงคิดว่าคงไม่มีนายพรานคนใดเข้าไปดักบ่วงไว้นั่น แต่ความจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้นเสียแล้ว เพราะเหตุเนื่องจากสัตว์หลายชนิดมักไปขุดคุ้ยซากศพที่ฝังไว้ในป่าช้ามากินเสมอ ๆ จึงมีนายพรานชาวเมืองสาวดีคนหนึ่งนำบ่วงไปดักสัตว์ไว้ในป่าช้า

ส่วนแร้งหนุ่มเมื่อบินเข้าไปหาอาหารในป่าช้าโดยไม่ได้สังเกตว่ามีบ่วงของนายพรานดักอยู่ จึงได้ติดบ่วงของนายพรานเข้า มันจึงร้องให้คร่ำครวญถึงพ่อแม่ซึ่งแก่ชราและตาบอดที่คอยอยู่ที่รัง มันได้ร้องให้คร่ำครวญถึงพ่อแม่อย่างน่าเวทนายิ่งนัก "โอ้ อันตัวเรานี้ก็แสนจะลำบากออกหาอาหารมาตั้งแต่เช้ามีจนค่ำทุกวันเพื่อที่จะนำอาหารมาเลี้ยงพ่อแม่ที่แก่ชราข้านี้ยังตาบอดทั้งสองข้างอีกด้วย แต่เมื่อเราต้องมาติดบ่วงนายพรานเสียเช่นนี้แล้วใครจะนำอาหารไปให้พ่อแม่ได้ละท่านคงต้องทนทุกข์ทรมานเพราะความหิว ป่านนี้ท่านก็คงจะคอยเรียกหาเราแล้วทว่าอย่างไรเราจึงจะเอาอาหารไปให้ท่านได้ละ โอ้ช่างน่าสงสารจริง เราตายก็หาเสียตาย

ชีวิตไม่แต่เราตายแล้วพ่อแม่ของเราก็จะอดตายด้วย มันแสนจะเป็นบาปกรรมอะไรเช่นนั้น
เราคงไม่รอดชีวิตแน่แล้ว ถ้าชาติหน้ามีจริงเราจะกลับมาเลี้ยงท่านใหม่"

ฝ่ายนายพรานแอบได้ยินเข้าก็ให้สงสัยเป็นยิ่งกว่าแรงอะไรกันทำไมจึงพูดภาษามนุษย์
ได้ เราไม่เคยเห็นเลย มันน่าแปลกจริงนะ แต่ก็ให้รู้สึกสงสารแรงยิ่งนัก จึงเข้าไปถามแรงอีก
ว่า "เราได้ยินท่านร้องให้รำพันถึงพ่อแม่ที่แก่ชราและตาบอดนั้นจริงหรือ" แรงจึงตอบว่า
"จริงจ๊ะ เรามีพ่อและแม่ที่แก่ชราและตาบอดที่ต้องเลี้ยงดูอยู่ แต่เราโชคไม่ดีเกิดมาติดบ่วง
เช่นนี้เราคงไม่สามารถนำอาหารไปเลี้ยงท่านได้ และบ่านนี้ท่านคงจะหิวมากแล้วเพราะท่าน
ไม่ได้กินอาหารมาสองมื้อแล้วเพราะเราหาอาหารไม่ได้กินแต่เข้ามาสองวันแล้ว และเราก็ออยู่
ไกลจากที่ถึงสับโยชน์ด้วย" นายพรานจึงรู้สึกสงสารว่าทำไมอยู่ไกลถึงสับโยชน์แต่สามารถ
มองเห็นซากศพได้แต่ไม่สามารถแลเห็นบ่วงของเรา "คนเราเมื่อถึงคราวเคราะห์ก็มีอาชงหนีพ้น
ได้ ต่อให้เก่งอย่างไรก็เถอะ" เมื่อนายพรานได้ฟังคำตอบของแรงก็ยิ่งสงสารเวทนาและยัง
ชื่นชมในความกตัญญูของแรงหนุ่มอีกด้วย จึงได้ตอบไปว่า "ท่านเป็นสัตว์แต่ก็ยังมีความกตัญญู
รู้คุณไม่ทอดทิ้งผู้มีพระคุณ เป็นการทำความดีที่ใหญ่หลวง ไม่เหมือนกับมนุษย์บางคนขาดความ
รับผิดชอบ ขาดความกตัญญู และไร้ซึ่งศีลธรรมอันดีที่มนุษย์ควรมีควรประพฤติ ถ้าเราฆ่าท่าน
ก็เท่ากับเราฆ่าสัตว์ถึงสามชีวิต ซึ่งเราก็จะกลายเป็นคนใจบาปอย่างมหันต์ ต่อไปนี้เราจะเลิก
การฆ่าสัตว์จะไม่ทำอาชีพนายพรานอีกต่อไปแล้ว" จากนั้นนายพรานก็ปล่อยแรงหนุ่มไป
จากคำพูดของแรงทำให้นายพรานหันไปรักษาศีลห้าและได้ออกบวชในเวลาต่อมา และยังได้
เลี้ยงดูพ่อแม่เช่นเดียวกับแรงหนุ่ม

ส่วนแรงหนุ่มตั้งแต่นั้นมาได้มีอาหารกินอุดมสมบูรณ์สุขสันต์ และอาศัยอยู่ในถ้ำที่เขาภิรมย์
ต่อไปจนสิ้นชีวิต และได้เกิดเป็นมนุษย์ในชาติต่อไป อันเนื่องมาจากความดีในการเลี้ยงดูพ่อแม่
ส่วนหนึ่งและจากความดีที่ทำให้นายพรานเลื่อมใสในคำพูดแล้วกลับตัวกลับใจไปรักษาศีลและ
เลี้ยงดูพ่อแม่อีกส่วนหนึ่ง

จากหนังสือ พระเจ้า 500 ชาติ โดย จอม บัญดาเพศ ป.

แผนการสอน (กลุ่มทดลอง)

แผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพระพุทธศาสนา)	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยที่ 1 หน่วยย่อยที่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	เวลา 6 คาบ
แผนการสอนที่ 3 เรื่อง การรู้จักคบเพื่อนที่ดี	เวลา 3 คาบ
สอนวันที่ 16 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540	

1. ความคิดรวบยอด

เพื่อนที่ดี คือ ผู้ที่อยู่ร่วมกันด้วยคุณธรรมปฏิบัติต่อกันด้วยดี ทั้งกาย วาจา และใจ
การรู้จักคบเพื่อนที่ดี จะนำไปสู่ทางเจริญ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามแผนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมได้ดังนี้

1. บอกลักษณะของเพื่อนที่ดี
2. ปฏิบัติตนเป็นเพื่อนที่ดี

3. เนื้อหา

ลักษณะของเพื่อนที่ดี

1. มีความประพฤติดี
2. ช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน
3. ซื่อสัตย์ ไม่คิดประทุษร้ายต่อกัน
4. แนะนำชักชวนในทางที่ดี เตือนไม่ให้ทำชั่ว

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ร้องเพลง มิตรดี แล้วแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม

1. ให้แต่ละกลุ่มอ่านนิทาน ตามที่จับสลากได้ 1 ใน 3 เรื่อง
2. แล้ววางแผนแสดงบทบาทสมมติ โดยคัดเลือกเนื้อเรื่องตอนที่สอดคล้องกับ

จุดประสงค์

ขั้นสอน

3. ร่วมกันอภิปรายซักถามจากเรื่องที่แสดง และสรุปลักษณะของเพื่อนที่ดี และการปฏิบัติตนเป็นเพื่อนที่ดี เขียนเป็นแผนภูมิแล้วอ่านพร้อม ๆ กัน

4. ให้นักเรียนเขียนชื่อเพื่อนที่รักคนละ 3 ชื่อ แล้วบอกว่าเขากระทำดีต่อ

นักเรียนอย่างไรบ้าง

5. ร่วมกันอภิปรายการปฏิบัติตนเป็นเพื่อนที่ดี
6. ร้องเพลง มิตรดี จากแผนภูมิ

ขั้นสรุป

ให้นักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะของมิตรที่ดี (กลายามิตร) แล้วจดบันทึกไว้

5. สื่อการเรียนรู้การสอน

1. เพลง "มิตรดี"
2. นิทานชาดกเรื่อง ช่างตัดผมผู้โหดดี มิตรผู้ต่ำศักดิ์ และคณคนชั่วอัปราชัย

6. การวัดผลประเมินผล

- สังเกตการร่วมกิจกรรม, การอภิปราย, การสรุป
- การตอบคำถาม และตรวจการจดบันทึก

เพลง มิตรดี

เนื้อร้อง ชื่น ศิลปบรรเลง

ทำนอง เพลงไทย

มิตรดีเป็นที่พึ่งพา	ได้ทูลคราเดือตร้อนเศร้าใจ
หาทางจัดปัดภัย	ไม่สิ้นใจไกล เมื่อยามอัปมงคล
มิตรเลว มีแต่ส่อพลอ	ยกยอเพื่อหวังประโยชน์เด่น
หากมีภัยต้องผจญ	พวกนี้ทุกคน เลี่ยงหนีหลบไกล

นิทานชาดกเรื่อง มิตรผู้ต่ำศักดิ์

มีเทพารักษ์ 2 องค์ องค์หนึ่งครองต้นตะเคียนทองอันสูงศักดิ์และยิ่งใหญ่ ส่วนอีกองค์สถิตย์อยู่แห่บกอหญ้าน้ำต่ำต้อย ทั้งสองเป็นเพื่อนรักกัน โดยมีได้แบ่งว่าใครอยู่สูงหรือต่ำกว่ากัน

ในสมัยนั้นพระเจ้าพรหมทัตเป็นเจ้าครองเมืองอยู่ ซึ่งปราสาทที่พระองค์ได้ประทับอยู่นั้นเป็นปราสาทที่เก่าแก่มาสร้างมานานหลายชั่วอายุคนแล้ว จึงเกิดความคิดว่าควรซ่อมแซมเสียที โดยเฉพาะเสาเก่าแก่มาก ต้องหาไม้มาเปลี่ยนเสาใหม่และเพิ่มเสาใหม่ให้แข็งแรงขึ้น

เมื่อพระองค์คิดดังนั้นแล้วจึงได้เรียกพวกช่างไม้มารับบัญชา "พวกเจ้าจงไปหาไม้ที่เสมกันที่แน่นหนาแข็งแรงมีลำต้นที่ตรงเหมาะในการทำเสา มาสร้างและซ่อมแซมปราสาทให้แข็งแรง"

"พะยะค่ะ" พวกช่างไม้รับบัญชาแล้วก็ชวนกันไปเดินหาต้นไม้ตามที่พระเจ้าพรหมทัตสั่ง

ช่างไม้คนหนึ่งพูดขึ้นว่า "สนต้นนี้ดีไหม" "ไม้สนใช้ไม่ได้หรอก ข้าว่าไม้อย่างต้นนี้จะน่าจะดีนะ แต่ข้าว่าไม้ตะเคียนดีกว่านะ เป็นไม้เนื้อแข็งเหมาะที่จะทำเสา" ช่างไม้ผู้เป็นหัวหน้าพูดขึ้น

ทุกคนก็เห็นด้วย

ในวันต่อมาพวกช่างไม้ก็มาชุมนุมหาไม้เพื่อนบอกให้ทราบ ว่า อีกสามวันจะมาถึงต้นไม้นี้ เป็นการบอกให้เทพารักษ์ทั้งสองสถิตย์อยู่ได้ทราบด้วย ส่วนท่านเทพารักษ์เห็นเช่นนั้นก็คิดว่าจะต้องหาที่อยู่ใหม่เสียแล้ว เทพารักษ์ได้ออกไปหาต้นไม้ใหญ่ที่เหมาะสมกับครอบครัวของตน

ตลอดเวลา 2 วัน แต่ก็ไม่มีต้นไม้ต้นใดที่ดีและเหมาะสมกับครอบครัวของตนได้ จึงมีความทุกข์ใจวิตกกังวลที่ไม่มีที่อยู่ที่ลูกหลานจะลำบาก และที่สำคัญต้นไม้ทุกต้นล้วนมีเทพารักษ์สถิตย์อยู่แล้วทั้งสิ้น ทุกอย่างที่เกิดขึ้นเทพารักษ์เพื่อนผู้ค้าต๋อยซึ่งสถิตย์อยู่ที่กอหญ้าได้มองดูอยู่ตลอดและคิดหาทางช่วยเหลือเพื่อนอยู่ จึงได้เข้ามาให้กำลังใจและช่วยเหลือทันที "ท่านไม่ต้องวิตกกังวลไปหรอก เราจะช่วยเหลือท่านเอง" "ท่านจะช่วยเราได้อย่างไรละ ตัวเราเองยังคิดไม่ออก" "ขอให้ท่านไว้วางใจข้าเถิด" เทพารักษ์แห่งกอหญ้ายกคำพูดด้วยความมั่นใจว่าจะสามารถช่วยเพื่อนผู้สวักศักร์ในครั้งนี้ได้อย่างแน่นอน

ในวันรุ่งขึ้น พวกช่างไม้ก็เตรียมอุปกรณ์ในการตัดไม้มาเมื่อเดินเข้ามาใกล้ต้นตะเคียนก็เห็นกิ่งก้านงอเข้าไปในต้นไม้แล้วไปโผล่ที่คาบแล้วได้เข้าไปบนยอดไม้หายไป เมื่อช่างไม้เห็นดังนั้นก็เข้าใจว่าต้นตะเคียนต้นนี้ไม่มีแก่นข้างในเป็นโพรงเสียแล้ว จึงไม่สามารถนำไปทำเสาปราสาทได้ ทุกคนก็ต้องผิดหวัง แล้วก็พากันกลับไป

เทพารักษ์แห่งต้นตะเคียนเห็นเช่นนั้นก็ดีใจมาก รีบออกไปขอบใจเพื่อนทันที "เราต้องขอขอบใจท่านเป็นอย่างมาก ที่ท่านได้เสียสละแปลงกายเป็นกิ่งก้านขึ้นไปบนยอดตะเคียนเพื่อหลอกพวกมนุษย์ในครั้งนี้ ท่านเป็นเพื่อนที่แสนดีและฉลาดมากแม้ว่าท่านจะค้าต๋อยแต่เราก็ไม่เคยรังเกียจต่อไปถ้าท่านมีสิ่งใดให้เราช่วยจงบอก บุญคุณของท่านในครั้งนี้เราจะไม่มีวันลืมเลย"

จากหนังสือ พระเจ้า 500 ชาติ โดย จอม บุษดาเพศ ป.

นิทานชาดกเรื่อง คบคนชั่วอัปราชัย

ณ โพรงไม้ใหญ่ใกล้ริมแม่น้ำแห่งหนึ่ง มีพญาคะกวดตัวหนึ่งอาศัยอยู่พร้อมกับบริวารหลายร้อยตัว พญาคะกวดมีลูกชายชื่อว่า โคธมิลลิกา ยังอายุน้อยไม่ค่อยรู้ประสาอันใด บางครั้งก็ต่อสู้กับพ่อแม่ แต่ด้วยความเอ็นดูสงสารของพ่อแม่จึงทำให้ลูกชายคนเดียวไม่ค่อยเชื่อฟังคำสั่งสอนมากนัก ในวันหนึ่งเมื่อเห็นว่าลูกจะมีอันตรายจึงเรียกลูกมาตักเตือน "ลูกเอ๋ย" เจ้าอย่าไปคบหากับกิ้งก่ามากนักนะ เพราะมันเป็นคนไม่ดี ไม่อยู่ในศีลในธรรม มักทำร้ายผู้อื่นได้ง่าย ๆ "แต่ลูกชายก็ไม่ค่อยเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อสักเท่าใด ชอบไปเล่นคลุกคลีอยู่เสมอ

จนในวันหนึ่งทั้งสองเกิดทะเลาะกันถึงกำโกรธมาก ถึงกับคิดจะฆ่ามัลลิกาด้วยซ้ำถ้ามีโอกาส แต่มัลลิกาไม่ได้คิดอะไรมาก ในวันต่อมามัลลิกาก็ไปเล่นกับกิ้งก่าอีก โดยไม่รู้ว่กิ้งก่ายังโกรธอยู่แต่เก็บไว้ในใจไม่พูดให้รู้ตัว ซึ่งต่างกับมัลลิกาเป็นคนที่รักเพื่อนและให้อภัยไม่โกรธไม่คิดทำร้ายใคร

ฝ่ายพ่อแม่เมื่อรู้ว่าลูกยังไปคบหากับกิ้งก่าเพื่อนไม่ได้อยู่แต่ไม่สามารถห้ามลูกได้ จึงได้คิดหาวิธีการป้องกันเพื่อแก้ไขเหตุร้ายที่อาจจะเกิดขึ้นในวันหน้าได้ ด้วยความเฉลียวฉลาดของพญาตะกวด จึงได้เรียกพวกบริวารทั้งหลายมาประชุมปรึกษา "เรามีความห่วงเกรงว่าจะเกิดอันตรายจากเจ้ากิ้งก่า จึงได้คิดหาทางป้องกันเอาไว้ คือข้าจะให้พวกท่านทั้งหลายช่วยกันขุดทางออกไว้อีกทางหนึ่ง หากมีอันตรายเกิดขึ้นก็จะได้หลบหนีออกมาทางนี้ได้ ขอให้พวกเจ้าจงไปขุดเตรียมเอาไว้ด้วยนะ เพื่อความปลอดภัยของทุกคน" เมื่อได้รับคำสั่งจากพญาตะกวดแล้วทุกคนก็ลงมือขุดช่องเอาไว้

จนในที่สุดสิ่งที่พญาตะกวดคาดคิดไว้ก็มาถึง วันนั้นฝนตกทั้งวัน แผลงเมฆพาดกันบินออกมาจากจอมปลวก พญาตะกวดก็พาดบินออกมาบินแผลงเมฆอย่างเอร็ดอร่อย นายพรานคนหนึ่งได้เข้าป่าเพื่อจะหาตะกวดซึ่งได้พาสุนัขมาเป็นผู้ช่วยฝูงหนึ่ง และจอบเพื่อจะได้ใช้ขุดโพรงตะกวด เมื่อกิ้งก่าเห็นจึงได้โอกาสรีบเข้าไปหานายพรานแล้วถามว่า "ท่านมาทำอะไรหรือ" "อ้อ! เราจะมาขุดหาตะกวดสักหน่อย" นายพรานรีบตอบ กิ้งก่าได้ฟังดังนั้นก็ตั้งใจเป็นอันมากที่จะมีโอกาสดักแค้นตะกวดสมใจตามนิสัยของคนไม่มีศีลธรรม คิดอาฆาตพยาบาท กิ้งก่าได้รีบบอกนายพรานว่า "เรารู้จักที่อยู่ของตะกวดมากมายจงตามเรามาเถละ" แล้วนายพรานก็เดินตามกิ้งก่าไปพอไปถึงปากโพรงของตะกวดกิ้งก่าจึงบอกแก่นายพรานว่า "นี่โพรงของพวกมัน ท่านจงจัดเตรียมหาฟางมาอุดโพรงนั้นได้เลยพวกมันก็จะพากันออกมาจากโพรงให้ท่านจับแต่โดยดี" "ขอบใจนะ" นายพรานบอก แล้วรีบจัดการตามที่กิ้งก่าบอก ส่วนตะกวดเมื่อออกมาบินแผลงเมฆจนอิ่มแล้วกลับเข้าไปนอนพักผ่อนอย่างมีความสุขและคาดไม่ถึงว่าจะมีภัยมาถึงตัวก็ไม่มีทันระวัง เมื่อโดนสุนัขฉกเข้าไปในโพรงก็รีบวิ่งออกมาโดยไม่คิดให้รอบคอบว่าควรจะหนีทางด้านที่ขุดช่องเตรียมไว้ ตะกวดส่วนหนึ่งจึงตกเป็นเหยื่อของนายพรานไป กิ้งก่าจึงได้เฝ้ามองอย่างสะใจที่ตนสามารถกำจัดศัตรูของตนได้สำเร็จ แต่พญาตะกวดมีความฉลาดรอบคอบได้รับนำตะกวดส่วนที่เหลือออกไปทางช่องที่เตรียมไว้จึงรอดตายมาได้ส่วนหนึ่ง

จากหนังสือ พระเจ้า 500 ชาติ โดย จอม บัญดาเพศ ป.

นิทานชาดกเรื่อง ข้างตัดผมผู้โชคร้าย

เมื่อครั้งพุทธกาล ยังมีอุบาสกคนหนึ่ง เป็นผู้ที่อยู่ในศีลอย่างเคร่งครัดเสมอมา แต่มีเพื่อนซึ่งมีอาชีพเป็นช่างตัดผมที่ไม่ค่อยใส่ใจในการรักษาศีล ชอบฆ่าสัตว์แม่สัตว์โลก สัตว์มีประโยชน์บ้างไม่มีประโยชน์บ้าง

ในวันหนึ่งอุบาสกได้มาชวนช่างตัดผมซึ่งเป็นเพื่อนรักกันไปเยี่ยมญาติผู้ใหญ่ที่ทั้งสองรักใคร่นับถือและยังเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ด้วย ทั้งสองจึงออกเดินทางก่อนที่จะลงเรือ ภรรยาของช่างตัดผม ได้สั่งเสียว่า "ถ้าสามีของข้ามีความทุกข์ร้อนอะไรขอท่านโปรดเมตตาช่วยเหลือสามีของข้าด้วยเถิด" ทั้งสองก็ลงเรือไป ครึ่งไปได้เจ็ดวันเรือโดนพายุพัดอัปปางลงกลางทะเลทั้งสองว่ายน้ำเกาะกระดานแผ่นเดียวกัน แล้วได้ลอยมาถึงเกาะแห่งหนึ่งทั้งสองอยู่บนเกาะนั้นโดยไม่มีผู้คนอาศัยอยู่เลยจนเวลาล่วงเลยไปสามวันแล้วยังไม่มีผู้ใดรู้และสามารถมาช่วยเหลือเลย ในระหว่างที่อยู่บนเกาะช่างตัดผมก็ไปหาสัตว์มาอย่างกิน ส่วนอุบาสกก็เก็บผลไม้กินโดยไม่แตะต้องเนื้อสัตว์เลยยังคงรักษาศีลอยู่ตลอดจนเฝ้าตามองเห็นเข้าก็อยากทดสอบว่าอุบาสกผู้นี้มีจิตใจดีจริงหรือไม่ จึงได้แปลงกายนำเรือเข้ามาเทียบที่เกาะเมื่อทั้งสองเห็นเข้าก็ขออาศัยไปด้วยแต่เฝ้าตามองไม่ยอมให้ช่างตัดผมไป เพราะทักบาปเอาไว้มากด้วยความรักเพื่อนมาก อุบาสกจึงบอกกับเฝ้าตามว่า "ถ้าท่านให้เพื่อนของข้าอาศัยไปด้วย ข้ายินดีแบ่งบุญกุศลที่ข้าเคยทำสะสมมาทั้งหมดให้เขาครึ่งหนึ่ง" "ถ้าเช่นนั้นเกิดกลาง" เฝ้าตามตอบ แล้วพาทั้งสองไปส่งถึงบ้าน แล้วบันดาลให้ทั้งสองมีทรัพย์สมบัติมากมาย และมีชีวิตที่เป็นสุขตลอดไป

ตั้งแต่นั้นมาช่างตัดผมและภรรยาก็รักษาศีล ทานบุญให้ทานมาตลอด โดยไม่คิดเบียดเบียนสัตว์อีกเลย แล้วได้สอนให้ลูกหลานของเขาทำบุญและรักษาศีลทุกคน

จากหนังสือ พระเจ้า 500 ชาติ โดย จอม บุนนาคเพศ ป.

แผนการสอน (กลุ่มทดลอง)

แผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพระพุทธศาสนา)	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยที่ 1 หน่วยย่อยที่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	เวลา 6 คาบ
แผนการสอนที่ 4 เรื่อง การรู้จักคบเพื่อนที่ดี	เวลา 3 คาบ
สอนวันที่ 23 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2540	ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

1. ความคิดรวบยอด

การคบเพื่อนที่ดียอมทำให้เกิดแรงจูงใจในการประพฤติตนไปในทางที่ดี ทำให้มีชีวิตมีความสุข ประสบความสำเร็จ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนแล้ว สามารถบอกผลของการคบเพื่อนที่ดี

3. เนื้อหา

- ความหมายของเพื่อน
เพื่อน คือ ผู้อยู่ร่วมกันได้ และผู้ที่จะอยู่ร่วมกันได้ก็คือ ผู้กระทำสิ่งที่ดีต่อกัน
- ผลของการคบเพื่อนที่ดี
 1. มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน
 2. ทำให้ชีวิตมีความสุข สนุก สดชื่น
 3. รู้สึกปลอดภัย อบอุ่นใจที่มีเพื่อนที่ดี
 4. ทำให้มีผู้ร่วมคิดผู้ร่วมทำการต่าง ๆ

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ให้นักเรียนเล่นเกมจับคู่เพื่อนที่ดี

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานชาดกเรื่อง เพื่อนแท้ โดยใช้รูปภาพประกอบการเล่า
 2. สันทนาซักถามจากเรื่อง ดังนี้
 - สัตว์ตัวใดที่มีความพยายามสูงในการช่วยเพื่อนในครั้งนี้
 - สัตว์ตัวใดที่มีความฉลาดสามารถออกอุบายในการช่วยเหลือเพื่อนได้สำเร็จ
- ในครั้งนี้
- ลักษณะพิเศษของเต่าในเรื่องนี้คืออะไร
 - เมื่อนายพรานจะออกจากบ้านแล้วถูกนกกระในจิกหัวแล้วไม่ไปเพราะอะไร
3. อภิปรายผลของการคบเพื่อนที่ดี/ไม่ดี ตามหัวข้อดังนี้
 - เพื่อนดีกับเพื่อนไม่ดีแตกต่างกันอย่างไร
 - ถ้าคบเพื่อนที่ไม่ดีแล้วจะมีผลอย่างไร
 - เพื่อนไม่ดีจะทำให้ใครเดือดร้อนบ้าง
 - เพื่อนที่ดีสามารถช่วยเราในเรื่องใดบ้าง

ขั้นสรุป

ให้นักเรียนร่วมกันสรุปและการอภิปรายและจดบันทึกลงสมุดแล้วร่วมกันร้องเพลงมิตรดี
เป็นการสรุปบทเรียน

5. สื่อการเรียนรู้การสอน

1. นิทานชาดกเรื่อง "เพื่อนแท้"
2. รูปภาพ เต่า กวาง นก นายพราน
3. แผนภูมิเพลง มิตรดี

6. การวัดผลประเมินผล

- สังเกต การร่วมกิจกรรม การตอบคำถาม
- การตรวจผลงานนักเรียน

นิทานเรื่อง เพื่อนแท้

นานมาแล้ว มีสัตว์สามตัว คือ กวาง นกกระไน และเต่า ได้ผูกมิตรเป็นเพื่อนกันและทั้งสามอาศัยอยู่ ณ โกลี ๑ กัน ทั้งได้พบปะสนทนากันเสมอมิได้ขาด ในเวลาต่อมา มีพรานคนหนึ่งเข้าไปล่าเนื้อในป่าได้เห็นรอยเท้ากวางซึ่งลงไปกินน้ำในสระ จึงเฝ้าบ่วงไปดักไว้แล้วกลับบ้าน ครั้นตกกลางคืน กวางมากินน้ำในสระน้ำ มันก็ติดบ่วงนายพรานเข้าอย่างไม่นึกมันร้องลั่นขันทันที

ฝ่ายนกกระไนกับเต่า ครั้นได้ยินเสียงเพื่อนกรีดมาดูลุพอเห็นเพื่อนติดบ่วง จึงปรึกษากันว่า จะทำอย่างไรจึงจะช่วยเพื่อนให้หลุดจากบ่วงได้ "นั่นนะเต่า" นกกระไนออกความเห็นก่อนเพื่อน "พันแถมหนัก จงกัดบ่วงให้ขาดสิ ส่วนเราจะไปสกัดนายพรานไว้ไม่ให้มาถึงที่นี่"

ว่าแล้ว มันก็บินไปยังบ้านของนายพรานทันที ตอนย่ำรุ่งนายพรานก็ตื่นขึ้นเพื่อที่จะไปดูบ่วงที่ตนดักไว้ พอจะออกจากบ้านนกกระไนก็ตรงไปจิกหัวนายพราน ทำให้นายพรานเปลี่ยนใจกลับไปนอนต่อ ครู่ใหญ่ต่อมา นายพรานก็ลุกขึ้นมาอีก พอจะออกจากบ้าน นกกระไนก็มาจิกหัวนายพรานอีก นายพรานโมโหมาก แต่ก็ทำอะไรนกกระไนไม่ได้ จึงกลับเข้าไปนอนต่อจนเช้า นกกระไนรีบกลับไปบอกเต่าซึ่งตอนนั้นได้ตั้งหน้าตั้งตากัดเชือก จนกระทั่งปากเต็มไปด้วยเลือดและเชือกก็ใกล้จะขาดแล้ว แต่เต่าทองก็เกือบหมดกำลังที่จะกัดเชือกอยู่แล้ว เพราะขณะนั้นพันอันแสนคมของมันก็เจ็บปวดแทบจะหลุดออกไปด้วย เมื่อนกกระไนมาถึงก็ได้บอกเต่าว่า "พยายามอีกหน่อยนะเพื่อนใกล้จะสำเร็จแล้ว" เต่าจึงกลั้นใจกัดเชือกเป็นครั้งสุดท้ายจนเชือกขาด นายพรานก็มาถึงพอดี กวางสามารถวิ่งหนีเข้าป่าไปได้ แต่เต่าก็หมดแรงหนีไม่ทันถูกนายพรานจับใส่ตะกร้าแขวนไว้กับต้นไม้ กวางเห็นเต่าถูกนายพรานจับได้ ดังนั้นจึงวิ่งวนกลับมาล่อนายพราน เมื่อได้โอกาสกวางก็เอาเขาของมันกระทุ้งตะกร้าให้หล่นลง เต่าก็หนีไปได้ ส่วนนกกระไนก็ลอยบินล่อนายพรานอยู่เช่นกัน นายพรานไม่สามารถวิ่งไล่ นกกระไนและกวางทัน เพราะสัตว์ทั้งสองมีความว่องไวจนเต่าสามารถหนีลงน้ำไป ทั้งสามก็ปลอดภัยเพราะผลของการร่วมมือกันและช่วยเหลือกันอย่างไม่คิดถึงความปลอดภัยของตนเองเลย

จากหนังสือ พระเจ้า 500 ชาติ โดย จอม บุญตาเพศ ป.

แผนการสอน (กลุ่มทดลอง)

แผนการสอน	กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพระพุทธศาสนา)	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยที่ 1	หน่วยย่อยที่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	เวลา 3 คาบ
แผนการสอนที่ 5	เรื่อง ความสนใจในของของตน (สันโดษ)	เวลา 3 คาบ
สอนวันที่ 30 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2540	ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540	

1. ความคิดรวบยอด

ความพอใจในของของตนหรือการรู้จักความพอดี คือรู้จักพอใจในทุกสิ่งที่ตนมีอยู่ คนที่มีความพอดี ย่อมทำให้มีความสุขใจ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมได้ดังนี้

1. บอกพฤติกรรมมีของคนสันโดษ
2. อธิบายวิธีแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องในเรื่องของความสันโดษ

3. เนื้อหา

- ความหมายของความพอใจ
- ความจำเป็น (สำคัญ)
- การไม่พึงพอใจ
- การไม่ทะเยอทะยาน

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูทาบปัญหาโดยการนำปัญหาเกี่ยวกับสัตว์ในเรื่องนิทานที่จะเล่าให้นักเรียนฟัง เช่น

- นักเรียนทายซิว่า ราชสีห์ไม่มีขนคอยถึงสัตว์อะไร
- ขนคอของราชสีห์มีประโยชน์หรือไร้ทำอะไร

เมื่อครูตั้งปัญหาถามนักเรียนพอสมควรแล้วเล่านิทานเรื่อง ราชสีห์ไม่มีขนคอให้

นักเรียนฟัง

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนิทานที่ได้ฟังตลอดจน

พฤติกรรมต่าง ๆ เช่น

- เพราะเหตุใดเรื่องนี้จะชื่อ ราชสีห์ไม่มีขนคอ
- ลักษณะนิสัยของหมาจึงจอกเป็นอย่างไร
- ความทะเยอทะยานมีผลดีผลเสียอย่างไร
- เรื่องนี้ให้ข้อคิดอะไร
- นักเรียนชอบตัวละครใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
- ตัวละครใดที่ไม่ควรเอาอย่าง

2. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม แล้วให้สมาชิกในกลุ่มเขียนความรู้สึกของตนเองลงในกระดาษว่า อยากได้สิ่งใดบ้าง อยากเป็นอะไรบ้าง ส่งให้กับประธานกลุ่มของตน

3. ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันพิจารณาสิ่งที่อยากได้ อยากเห็นนั้น อะไรที่สามารถมีได้ เขียนลงสมุดว่า

- ได้มาโดยวิธีใด
- ต้องทำให้ใครเดือดร้อนหรือไม่
- เมื่อได้มาแล้วมีประโยชน์อย่างไร

4. ให้หัวหน้ากลุ่มอ่านให้ฟัง

ขั้นสรุป

- ร่วมกันสรุปโดยอภิปรายหาข้อยุติ จดบันทึกลงสมุด
- ร้องเพลงไม่ยากได้และเพลงไม่เอาของใคร

5. สื่อการเรียนการสอน

1. นิทานชาดกเรื่อง ราชสีห์ไม่มีขนคอ
2. เพลงไม่ยากได้ และเพลงไม่เอาของใคร
3. บัตรงาน และแบบทดสอบ

6. การวัดผลประเมินผล

1. การสังเกต
 - พฤติกรรมในการทำกิจกรรมร่วมกัน
2. การตรวจสอบ
 - ตรวจสอบบันทึกข้อสรุป
 - ทำแบบทดสอบ

เพลงไม่อยากได้

ไม่อยากได้ ไม่อยากได้ ของใคร ๆ ไม่อยากได้เลย
 ไม่อยากได้ ไม่อยากได้ ของใคร ๆ ไม่อยากได้เลย
 สิ่งใดได้มาโดยผิด ฉันมาได้คิด คืนให้เขาไป
 จะไม่แอบลักของใคร เมื่อเติบโตใหญ่ ฉันจะเป็นคนดี

เพลงไม่เอาของใคร

อันนี้ อันนั้น อันโน้น อันโน้น อันนั้น อันนี้
 อันไหน ไม่ใช่ของเรา เราจะไม่เอามาครอบครอง
 อันนี้ อันนั้น อันโน้น อันโน้น อันนั้น อันนี้
 อันไหน เป็นของเรา เราจะเก็บเอาไว้ให้ดี

จากเพลงจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมชุด 1 คุณธรรมเด็กไทย
 โดย ศาสตราจารย์อ่ำไพ สุจริตกุล

นิทานชาดกเรื่อง ราชสีห์ไม่มีขนคอ

ณ ถ้ำทองแห่งหนึ่ง มีราชสีห์ผู้เป็นใหญ่ได้อาศัยอยู่ เมื่อมันออกจากถ้ำโผล่กายออกมาทุกวัน มันก็จะส่งเสียงอันดังจนสัตว์ป่าน้อยใหญ่ได้ยินกันไปทั่วสารทิศ แล้วมันก็จะเริ่มออกหากินต่อไป

ฝ่ายเจ้าสุนัขจิ้งจอกเจ้าเล่ห์ มีความคิดอยู่ในใจว่าทำอย่างไรเราจะได้เป็นใหญ่ เช่นเดียวกับราชสีห์บ้าง มันจึงถือโอกาสเข้าไปใกล้ราชสีห์ลงไปหมอบอยู่แทบเท้าของราชสีห์อย่างผู้เจียมตัว ราชสีห์เห็นเข้าก็เกิดความสงสัย จึงได้ถามขึ้น "เอ็งต้องการอะไรจึงได้มาหมอบแทบเท้าเราเช่นนี้" "ข้าพเจ้าน้อยอยากจะมารับใช้ท่าน ขอให้ท่านโปรดเมตตาข้าด้วยเถิด" เจ้าสุนัขพุดเสี่ยวอ่อย ให้ราชสีห์ส่งสาร "ถ้าเจ้าทำงานถูกใจข้า ข้าจะให้เจ้าได้กินเนื้อที่อร่อยทุกวัน" เจ้าสุนัขจิ้งจอกได้ฟังดังนั้นก็รีบลุกขึ้นมา เฝ้ารอราชสีห์ ส่วนราชสีห์ก็เริ่มหิวจึงบอกแก่สุนัขจิ้งจอกว่า เจ้าจงวิ่งขึ้นไปบนภูเขาสูงโน้นซึ่งมีสัตว์อะไรบ้างแล้วเจ้ารีบมาบอกข้าว่ามันอยู่ทางทิศใด ข้าจะไปจับมากิน จากนั้นเจ้าสุนัขจิ้งจอกก็รีบขึ้นไปตามคำสั่งแล้วก็รีบลงมากลางราชสีห์ด้วยความรวดเร็ว ทำให้ราชสีห์ชมเชยในความสามารถของมัน สุนัขจิ้งจอกก็เลยได้ใจที่ได้รับคำชมมันจึงคิดว่าต่อไปราชสีห์ต้องเชื่อฟังมัน

อยู่มาวันหนึ่ง ราชสีห์บอกกับมันว่า "วันนี้เจ้ายากินสัตว์อะไรล่ะข้าจะไปจัดการมาให้เจ้ากินให้สมใจ และบังเอิญมันเห็นข้างตัวหนึ่ง มันก็อยากกินข้างขึ้นมา มันจึงไปบอกกับราชสีห์ ราชสีห์ก็ไปจับมาให้มันกินได้สมใจอีก และเมื่อมันได้กินเนื้อข้างซึ่งเป็นสัตว์ที่ใหญ่แห่งป่าแล้วมันก็ยิ่งเกิดความพยองขึ้นมาเต็มที่ อยากจะอวดตัวว่ามีอำนาจ มันจึงบอกกับราชสีห์ว่า ให้ราชสีห์นอนรออยู่ในถ้ำมันจะไปจัดการหาเนื้อข้างมาให้กินเอง เพราะมันคิดว่าเป็นการง่ายมากที่จะล้มข้างมาเป็นอาหารเหมือนที่ราชสีห์ทำ แม้ว่าราชสีห์จะทักท้วงมันอย่างไรมันก็ไม่ฟัง "ถ้าเจ้ายังดื้อดึงจะไปข้าก็ไม่ว่า" ราชสีห์พุด ด้วยความรำคาญ เจ้าสุนัขจิ้งจอกจึงเดินออกไปตรงที่ข้างอยู่มันยังไม่ทันระวังตัวมันก็ต้องเจอกับข้าง เชือกหนึ่งกำลังดกมัน ข้างจึงเหยียบมันตาย เมื่อราชสีห์เห็นเข้าก็ได้แต่เศร้าใจและพึมพำว่า "โธ่เอ๋ยไอ้จิ้งจอกเอ็งไม่น่าคิดทะเลาะทะเลาะกันด้วยเลย เขี้ยวเล็บของเอ็งหรือจะมาสู้ข้าได้ เอ็งริ้ก็ป็นแค่หมาตัวเล็ก ๆ จะมาเทียบความสามารถอันเก่งกาจอย่างราชสีห์อย่างข้าได้ ชีวิตของแกจึงได้มาจบลงอย่างน่าเวทนาเช่นนี้ เย่อ!

จากหนังสือ พระเจ้า 500 ชาติ โดย จอม บุษตะนาเทศ ป.

บัตรงาน

1. หัวหน้ากลุ่มหยิบกระดาษที่สมาชิกเขียนไว้มาอ่านให้สมาชิกฟังแล้วให้เลขานุการกลุ่มบันทึกตามแบบต่อไปนี้

อยากได้ (อยากมี)	อยากเป็น
ตัวอย่าง 1. ลูกฟุตบอล	1. เป็นลูกที่ดี
2. นาฬิกาข้อมือ	2. นักกีฬาโอลิมปิก
3.	3.
4.	4.

2. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันพิจารณาว่า สิ่งที่ยากได้ (อยากมี) และอยากเป็นของสมาชิกทุกคนนั้น มีอะไรบ้างที่สามารถมีได้ และเป็นได้ตามความต้องการ แล้วให้ทุกคนเขียนเฉพาะสิ่งที่มีได้ และเป็นได้ลงในสมุดของนักเรียนเอง

3. ให้กลุ่มพิจารณาว่า สิ่งที่สามารถมีได้ หรือเป็นได้ แต่ละสิ่งตามหัวข้อต่อไปนี้ แล้วทุกคนเขียนบันทึกลงในสมุด

- 1) ได้มา หรือได้เป็นโดยวิธีใด
- 2) การได้มา หรือได้เป็นนั้น มีใครเดือดร้อนหรือไม่
- 3) เมื่อได้มาแล้ว หรือได้เป็นแล้ว มีประโยชน์อะไรบ้าง

อยากได้ (อยากมี...) ลูกฟุตบอล	อยากเป็น... ลูกที่ดี
ได้มาโดยเก็บสะสมเงินตัวเอง	เป็นได้โดยช่วยเหลืองานพ่อแม่
ไม่มีใครเดือดร้อน	ทุกวัน ตั้งใจเรียน ไม่มีใครเดือดร้อน
ประโยชน์ ใช้เล่นกีฬากับเพื่อน	ทำให้พ่อแม่สบายใจ เป็นที่รักและชื่นชมของพ่อแม่และผู้อื่น

4) เมื่อเสร็จแล้วให้นักเรียนแลกเปลี่ยนอ่านระหว่างกลุ่ม โดยให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มอ่านให้ฟัง

แบบทดสอบเป็นรายบุคคล

คำชี้แจง

ตอบคำถามตามความรู้สึกของตนเองว่าสิ่งต่อไปนี้ เป็นสิ่งที่ดี หรือไม่ดี ที่จะเกิดแก่ตัวเราและผู้อื่น ถ้าดีให้ทำเครื่องหมาย / หน้าข้อ และเขียนเหตุผลลงไปด้วย ถ้าไม่ดีให้ทำเครื่องหมาย X พร้อมเหตุผล

1. เมื่อเห็นเพื่อนได้รับรางวัลเรียนดี จึงขยันเรียน

เพราะ.....

2. เมื่อเห็นเพื่อนมีรถจักรยานก็ไปบอกให้พ่อซื้อให้บ้าง เมื่อพ่อซื้อให้ไม่ได้ก็ร้องไห้

เพราะ.....

3. หยิบของเล่นของเพื่อนไปให้น้องเล่นโดยไม่บอก

เพราะ.....

4. หลังจากได้เรียนรู้วิธีทำความสะอาดบ้านแล้ว จึงกลับไปช่วยพ่อแม่ทำความสะอาดบ้าน

เพราะ.....

5. เห็นเพื่อนเป็นนักกีฬาดีเด่นจึงขยันฝึกซ้อม

เพราะ.....

6. อยากได้ตุ๊กตาก็หาเศษวัสดุที่เหลือใช้มาประดิษฐ์

เพราะ.....

7. อยากซื้อของขวัญวันเกิดให้พ่อแม่ ก็ไปนำเงินที่ฝากไว้ในออมสินมาซื้อ

เพราะ.....

8. แอบคัดลอกงานของเพื่อนไปส่งครูเพราะคิดว่างานของตนเองสู้เพื่อนไม่ได้

เพราะ.....

9. เห็นเพื่อนไม่มียางลบจึงแบ่งของตนเองให้ครึ่งก้อน

เพราะ.....

10. เห็นเขาโฆษณาขายรองเท้ามีของแถม อยากได้ของแถมจึงซื้อรองเท้าใหม่อีก

หนึ่งคู่

เพราะ.....

✧ แผนการสอน (กลุ่มทดลอง) ✧

แผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพระพุทธศาสนา)	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยที่ 1 หน่วยย่อยที่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	เวลา 3 คาบ
แผนการสอนที่ 6 เรื่อง วิริยะ	เวลา 3 คาบ
สอนวันที่ 6 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2540	ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

1. ความคิดรวบยอด

ความขยันหมั่นเพียร ไม่ย่อท้อต่อสิ่งใด ๆ ช่วยให้งานนั้นประสบความสำเร็จ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมได้ดังนี้

1. บอกประโยชน์ของความขยันหมั่นเพียรได้
2. บอกความหมายของ วิริยะ

3. เนื้อหา

- ความหมายของวิริยะ
- ความสำคัญของวิริยะ
- ลักษณะของคนที่มีความขยันหมั่นเพียร

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูให้นักเรียนอ่านเพลงฟังขยันจากแผนภูมิ แล้วให้ร้องเพลง
2. สนทนาเกี่ยวกับเนื้อเพลงฟังขยัน และครูอธิบายเพิ่มเติมเรื่องฟังจากใบความรู้

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม ให้เลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม
2. ครูแจกบัตรคำสั่งให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษานิทานเรื่องนายขยัน โดย

ประธานกลุ่มอ่านให้ฟัง

3. ให้สมาชิกอภิปรายในหัวข้อ
 - เหตุใดจึงชื่อว่าฝนทั้งให้เป็นไข่ม
 - ความเป็นจริงสามารถทำได้หรือไม่
 - ถ้าไม่ได้เพราะ.....
 - วิริยะ/พยายาม มีความหมายอย่างไร
 - ใครเป็นคนขยัน เขาเป็นคนเช่นไร
 - ผลที่ได้จากความขยัน
4. ให้นักเรียนช่วยกันบอกประโยชน์ของความขยัน
5. ให้นักเรียนแข่งขันต่อสุภาษิต เช่น ฝนทั้งให้เป็นไข่ม เงินครกขึ้นภูเขา
คนเราล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น

ขั้นสรุป

ให้นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญให้ได้ 3 ประการ คือ

- ความเพียรสำคัญอย่างไร
- ทำอย่างไรจึงได้ชื่อว่ามี ความเพียร
- ผลของความเพียรก่อให้เกิดอะไร

5. สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิเพลงผิงขยัน
2. แบบทดสอบ
3. นิทานชาดกเรื่อง ฝนทั้งให้เป็นไข่ม
4. รูปภาพทั้ง

6. การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
 - การอภิปราย
 - การทำงานกลุ่ม
2. ทดสอบด้วยแบบทดสอบ

ใบความรู้เรื่อง "ทอง"

ทอง

ทองมีลักษณะเป็นแท่งเหล็กที่มีความแข็งเป็นพิเศษ เพราะสามารถใช้รองรับในการตีโลหะเพื่อขึ้นเป็นรูปทรงต่าง ๆ ตามความต้องการ เช่น การทำบาตรพระ มีดพরা จอบเสียม หรือบางครั้งอาจใช้ตี เหล็ก ทอง เงิน ทองเหลือง ทองแดง และสังกะสี ในการทำ เครื่องประดับทอง เงิน ของใช้ทองเหลืองทองแดง และของใช้ที่เป็นสังกะสี เป็นต้น

ใบความรู้เรื่อง "ผึ้ง"

ผึ้งที่มาดูดกินน้ำหวานจากดอกไม้แล้วคนก็เก็บเอาน้ำหวานนั้นไปทำเป็นน้ำผึ้ง ผึ้งเป็นแมลงที่อยู่รวมกันเป็นสังคมใหญ่ รังของผึ้งหรือเรียกว่ารวงผึ้ง เปรียบเสมือนเมืองเมืองหนึ่งทีเดียว เพราะจะมีประชากรผึ้งอาศัยรวมกันนับหมื่น ๆ ตัว ผึ้งทุกตัวจะมีหน้าที่แตกต่างกัน สามีคึกกันช่วยกันทำงาน ผึ้งในแต่ละรัง จะแบ่งออกได้เป็น 3 พวก ผึ้งงาน ผึ้งตัวผู้ และนางพญาผึ้ง

ผึ้งงานมีจำนวนมากที่สุดในรัง ผึ้งจะทำทุกอย่างนับตั้งแต่การออกไปหาอาหารและการเก็บสะสมอาหารไว้ ดูลูกอ่อน สร้างรัง ตลอดจนการทำความสะอาดรัง และยังป้องกันศัตรูด้วย ผึ้งงานเป็นผึ้งตัวเมีย ซึ่งตลอดชีวิตของมันจะไม่มีคู่เลย ส่วนนางพญาผึ้ง ซึ่งจะมีอยู่เพียงตัวเดียวภายในหนึ่งรังจะทำหน้าที่ออกไข่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ในบางวันจะออกไข่ได้ถึงสองพันฟอง และเมื่อออกไข่แล้วก็ให้ผึ้งงานทำหน้าที่เลี้ยงต่อไป จนกลายเป็นตัว ฯลฯ (คัดจากเรื่องผึ้ง แมลงแสนขยัน ในหนังสือชีวิตแมลง ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ)

นิทานชาดกเรื่อง ฝนทั่งให้เป็นเข็ม

ในครั้งพุทธกาล ยังมีเศรษฐีคนหนึ่งไม่มีลูกชายที่จะสืบสกุล มีลูกสาวเพียงคนเดียว จึงคิดหาวิธีที่จะหาลูกเขยที่มีคุณสมบัติดี และมีความสามารถที่จะรักษาทรัพย์สมบัติเอาไว้ได้

ในวันหนึ่ง เศรษฐีจึงได้นำทั้งพร้อมด้วยทาสทาสีหลายคนมาวางไว้มากางบ้าน และเขียนคำประกาศไว้ว่า "ถ้าผู้ใดมีมานะพากเพียรฝนทั่งเหล็กอันนี้ให้เป็นเข็มขึ้นมาเย็บผ้าได้แล้ว เราจะยกลูกสาวของเราให้เป็นเมีย พร้อมทั้งให้ไปปกครองทรัพย์สมบัติอันมหาศาลของเราด้วย"

เมื่อหนุ่มทั้งหลายได้อ่านประกาศนี้แล้วทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้ดีหรือคนจนตลอดจน มหาเศรษฐีทุกคนก็อยากได้รางวัลกัน จึงพากันอาสาฝนทั่งกันเนืองแน่นทุกวัน แต่ยังไม่มีการฝน ได้ข้ามสัปดาห์ก็ล้วนแต่ท้อถอยกันไปหมดเลย เพราะรู้สึกว่ามันเป็นการยากลำบากเหลือเกิน จึงหมดความอดทนที่จะฝนให้เป็นเข็มได้ ยิ่งนานวันก็ยิ่งไม่มีใครมาอาสาอีกเลย เศรษฐีเองก็ชักจะท้อใจว่าคงไม่มีหวังได้เขยมาสืบสกุลเป็นแน่แท้ แต่ก็ทนรอต่อไปอีก

จนในวันหนึ่งมีชายหนุ่มต่างเมืองเดินทางผ่านมาเห็นประกาศเข้า ด้วยความที่เขาเป็นคนที่มีจิตใจหนักแน่นมั่นคง ไม่คิดท้อถอยในการทำงาน ประกอบกับมีสติปัญญาดีมีความรอบคอบและไม่ยอมพ่ายแพ้ต่อการทำงาน เขาจึงอาสาทำงานนี้ เขามีความคิดว่าสิ่งใดก็ตามหากลงมือทำไปแล้วไม่หยุดก็ต้องสำเร็จแน่นอน การฝนทั่งนั้นก็เช่นกันหากเราลงมือฝนมันไปเรื่อย ๆ สักวันหนึ่งมันก็ต้องเล็กลงอย่างไม่มีปัญหา อย่างช้าก็ไม่เกินสามปี เจ้าทั้งอันนั้นก็ต้องเล็กลงเท่าเข็มแน่นอน แล้วเราก็จะได้เป็นลูกเขยของเศรษฐีได้ครอบครองทรัพย์สมบัติอันมหาศาล มีความสุขไปตลอดชาติทีเดียว และมันก็คุ้มค่ากับเวลา 3 ปีที่เราเห็นเหนื่อย เมื่อเขาคิดได้ดังนี้แล้วเขาก็ได้บอกกับเศรษฐีว่า "ข้ามาอาสาทำงานที่ท่านประกาศไว้" "เอ็งแน่ใจหรือว่าจะทำได้สำเร็จ" เศรษฐีย้อนถามด้วยความไม่แน่ใจ "ข้าแน่ใจว่าทำได้สำเร็จ" "ก็ได้ถ้าเอ็งแน่ใจ แต่ทว่าเอ็งสัญญากับข้าได้ไหมว่าเอ็งต้องทำให้สำเร็จจริง ๆ มิใช่ทำ ๆ แล้วเลิกเสียกลางคันเหมือนคนอื่น ๆ ข้าเบื่อ" "ข้าให้สัญญาจะ" เศรษฐีก็ยังไม่นับใจอีก ชายหนุ่มจึงให้สัญญาอย่างหนักแน่นว่า "ถ้าข้าทำไม่สำเร็จ ข้ายินยอมให้ท่านปรับ หรือทำโทษที่สุดแต่ที่ท่านจะหาตามความพอใจ" "ถ้าเช่นนั้นตกลง" เศรษฐีตอบในที่สุด

เมื่อตกลงกันได้แล้ว ชายหนุ่มก็วางแผนในการทำงาน โดยขั้นแรกได้ทำการปลูกโรงสำหรับเป็นที่ฝนทั่ง มีห้องนอนห้องน้ำและห้องครัวที่สามารถอาศัยอยู่ได้สามปี เมื่อเรียบร้อยแล้ว ก็ลงมือฝนทั่งมีตารางในการกำหนดแบ่งเวลาในการทำงาน เวลาพักผ่อนแบ่งไว้อย่างดี

เวลาผ่านไปสามเดือนเขาฝนได้เลิกลงเรื่อย ๆ และเขาก็ฝนต่อไปเรื่อย ๆ

การกระทำของเขาอยู่ในสายตาของเศรษฐีโดยตลอด

ฝ่ายเศรษฐีได้กลับมานอนคิดทบทวนการกระทำของเขาแล้ว ในที่สุดก็บอกให้ชายหนุ่มเลิกฝนทั้งนั้นเสีย แล้วเขาก็ตกลงยกลูกสาวให้แต่งงานกัน "ข้ามันใจแล้วว่าเอ็งทำได้เพราะเอ็งมีความพยายามในการทำงาน และเอ็งก็เป็นคนดีมีความตั้งใจในการทำงานไม่เหลวไหล ข้าเชื่อว่าเอ็งจะสามารถรักษาทรัพย์สมบัติของข้าไว้ได้และสามารถให้ความสุขกับลูกสาวข้าได้ตลอดชีวิต ข้าจึงยินดีที่จะยกลูกสาวคนเดียวของข้าให้กับเอ็ง" "ขอบคุณครับท่านเศรษฐี ข้าจะไม่ทำให้ท่านผิดหวังและจะดูแลลูกสาวของท่านเป็นอย่างดี"

ทั้งสองแต่งงานกันและครองคู่กันมาอย่างมีความสุข ชีวิตของเขาก็ประสบความสำเร็จมาโดยตลอด

จากหนังสือ พระเจ้า 500 ขาติ โดย จอม บุญตาเทศ ป.

เพลงผิงขยัน

ท่านองลาวล่ำปาง

หึ่ง หึ่ง หึ่ง หึ่ง

เสียงผิงบินเวียนวน

ดูดดมสุคนธ์

น้ำหวานแล้วบินเลยไป

สร้างรวงรัง

สวยปานวังยิ่งใหญ่

หากขยันเหมือนผิงเมื่อใด

ทุกคนก้าวไปสู่ความเจริญ (ข้า)

บัตรงานที่ 1

คำสั่ง

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 - 8 คน
2. ให้นักเรียนทุกกลุ่มพิจารณาเรื่องพื้งจากใบงาน อภิปรายแสดงความคิดเห็น
ตอบคำถามตามใบงาน ใช้เวลา 20 นาที
 - 1) เลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม
 - 2) ประธานให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันพิจารณาและอภิปรายในหัวข้อ
 - ความขยันของผู้
 - ความอดทน
 - ความสามัคคี
 - การกระทำหน้าที่ของตน
3. ให้แต่ละกลุ่มรายงานผลการอภิปราย

บัตรงานที่ 2

คำสั่ง

1. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาเรื่อง "ผนทั้งให้เป็นเข้ม" แล้วแสดงบทบาทสมมติ
2. ให้สมาชิกร่วมกันอภิปรายในหัวข้อ
 - ขาหย่มในเรื่องผนทั้งให้เป็นเข้มเป็นคนเช่นไร
 - ผลที่ได้รับจากความขยันเป็นอย่างไร
3. ให้แต่ละกลุ่มสรุปประโยชน์ของความขยันเป็นข้อ ๆ

บัตรงานที่ 3

ให้นักเรียนลากเส้นโยงข้อความที่มีความสัมพันธ์กับคำในวงกลม

ผลของ	1. ไม่มีใครเชื่อถือ	ผลของ
ความขยัน	2. ถูกตำหนิได้เสีย	ความ
หมั่นเพียร	3. ได้รับคำยกย่องชมเชย	ชี้แจง
	4. มีคนอยากทำงานด้วย	
	5. งานไม่สำเร็จถูกทำโทษ	
	6. ไม่มีใครอยากทำงานด้วย	
	7. ไม่มีใครอยากเป็นเพื่อน	
	8. เพื่อนรักใคร่อยากร่วมงาน	
	9. ได้รับความสำเร็จในการเรียน	
	10. ไม่ประทับใจความลำบากในอนาคต	

แบบทดสอบ

คำแนะนำ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ทับตัวอักษรหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

1. คนที่มีความขยันหมั่นเพียรจะได้รับผลอย่างไร

ก. ใคร ๆ ก็ยกย่องให้เกียรติ	ข. ใคร ๆ ก็อยากร่วมงานด้วย
ค. ใคร ๆ ก็อยากพูดด้วย	ง. ใคร ๆ ก็อยากเป็นเพื่อนด้วย
2. บุคคลใดเป็นผู้มีวิริยะ

ก. <u>สมศักดิ์</u> รักกีฬาฟุตบอลมาก	ข. <u>สมใจ</u> ชอบวาดรูปต้นไม้
ค. <u>สมพงษ์</u> อยากเป็นนักดนตรี	ง. <u>สมศรี</u> ฝึกซ้อมว่ายน้ำทุกวัน
3. ข้อใดไม่ใช้ความหมายของวิริยะ

ก. ตัดสินใจทำงาน	ข. มีความขยันหมั่นเพียร
ค. มีจิตใจผูกพันกับงาน	ง. ทำงานด้วยความอดทน
4. การกระทำใดขัดแย้งกับวิริยะ

ก. <u>ต้อย</u> สมัครเรียนร้องเพลงแล้วไม่ยอมฝึก	ข. <u>อ้อย</u> ฝึกว่ายน้ำหนักไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย
ค. <u>จ้อย</u> มีเวลาว่างเมื่อใดก็เอาภาพมาวาดเมื่อนั้น	ง. <u>ก้อย</u> ฝึกอ่านภาษาอังกฤษทุกวันจนอ่านได้คล่อง
5. กวี มีฐานะปานกลางมีความขยันหมั่นเพียร ใช้เงินตามใจชอบ
มินา มีฐานะดีมีความขยันหมั่นเพียร ใช้เงินตามใจชอบ
อารี มีฐานะปานกลาง ถ้ามีเงินก็ใช้จ่ายตามใจชอบ
วินา มีฐานะดีใช้จ่ายได้ตามใจชอบ
 นักเรียนคิดว่าใครที่น่าจะมีอนาคตที่ดี

ก. กวี	ข. มินา	ค. อารี	ง. วินา
--------	---------	---------	---------

คำตอบ 1. ข 2. ง 3. ค 4. ก 5. ก

แผนการสอน (กลุ่มทดลอง)

แผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพระพุทธศาสนา)	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยที่ 1 หน่วยย่อยที่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	เวลา 3 คาบ
แผนการสอนที่ 7 เรื่อง ปิยวาจา	เวลา 3 คาบ
สอนวันที่ 13 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2540	ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

1. ความคิดรวบยอด

ผู้พูดดีอยู่เสมอจะเป็นที่รักใคร่ชอบพอกับคนทั่วไปและก่อให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมได้ดังนี้

1. อธิบายหลักการพูดที่ดี
2. บอกความสำคัญของการพูดดี
3. บอกแนวทางในการฝึกตนให้เป็นคนพูดดี

3. เนื้อหา

- ความหมายของปิยวาจา
- ประโยชน์ของการพูดดี
- ผลที่ได้จากการพูดดี

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนอ่านแผนภูมิเพลงและสอนให้นักเรียนร้องเพลงคำคมสมณะ เน

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่อง พุดดีเป็นเงินเป็นทอง ให้นักเรียนฟัง
2. ครูสนทนากับนักเรียน ดังนี้
 - เพราะเหตุใด นายพรานจึงให้น้อแต่ละคนแตกต่างกัน
 - ถ้านักเรียนต้องการเนื้อของนายพรานนักเรียนจะพูดอย่างไร
 - ถ้านักเรียนเป็นนายพรานนักเรียนชอบคำพูดใครมากที่สุด เพราะเหตุใด
3. ครูตั้งสถานการณ์ให้นักเรียนช่วยกันหาวิธีการพูดที่เหมาะสม
4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปลงในกระดาน แล้วให้นักเรียนจดบันทึกลงสมุด

ขั้นสรุป

1. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปพร้อมทั้งจดบันทึกไว้ถึง
 - ความสำคัญของการพุดดี
 - ประโยชน์ที่ได้รับจากการพุดดี
2. ให้นักเรียนร้องเพลงล่องน่านเล็ก

5. สื่อการเรียนรู้การสอน

1. นิทานชาดกเรื่อง พุดดีเป็นเงินเป็นทอง
2. เพลงล่องน่านเล็ก
3. แบบทดสอบ

6. การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม การพุด การอภิปราย
2. ตรวจสอบบันทึกข้อสรุป
3. ทำแบบทดสอบ

เพลงล่องน่านเล็ก

คำร้อง

ท่านอง ล่องน่านเล็ก

หวานอื่นไม่เช่นชมล้ำ	เหมือนน้ำค้ำมากด้วยเมตตา
งามใดไม่เท่ากิริยา	แซมช้อยโสภานุ่มนวลชวนชม
รสอื่นไม่เช่นชมล้ำ	เหมือนพระธรรมค้ำทุกซ์ตรอมตรม
เกียรติใดไม่น่านิยม	เท่าชนะอารมณ์ของตนได้น่า

เพลง คำคมสมณะเน

คำร้อง

ท่านเอง โยสลัม

ปากเป็นเอก เลขเป็นโท เลขเป็นโท โบราณว่า หนังสือตรี มีปัญญา เอ้อ เออ
เอ้อ เอ้อ เอ้อ เออ เอ้อ เออ ไม่เสียหลาย

ถึงรู้มาก ไม่มีปาก ไม่มีปาก ล้าปากกาย มีอุบาย พูดไม่เป็น เอ้อ เออ เอ้อ
เอ้อ เอ้อ เออ เอ้อ เออ เห็นช่วยการ

ถึงเป็นครู รู้วิชา รู้วิชา ปัญญามาก ไม่รู้จักใช้ ปาก เอ้อ เออ เอ้อ เอ้อ
เอ้อ เออ เอ้อ เออ ไม่เข้าที่

ใครช่างพูดพลิกแพลง พลิกแพลง เหมือนแรงมาก คนนิยม ลม ปาก เอ้อ
เออ เอ้อ เอ้อ เอ้อ เออ เอ้อ เออ มากเขี้ยวพี

ถึงรู้น้อยถ้อยคำ ถ้อยคำ ให้ชาติ คงเป็นที่ สมณะเน เอ้อ เออ เอ้อ เอ้อ
เอ้อ เออ เอ้อ เออ ที่เจโก

แบบทดสอบเรื่อง ปิยวาจา

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ทับตัวอักษรหน้าข้อที่ถูกต้อง

1. ปิยวาจา หมายถึงข้อใด

ก. การพูดด้วยน้ำเสียงที่สุภาพ	ข. การพูดเรื่องที่ทำให้ผู้ฟังพอใจ
ค. การพูดด้วยถ้อยคำไพเราะ	ง. ถูกทุกข้อ
2. ผู้มีปิยวาจา จะได้รับผลอย่างไร

ก. ได้รับสิ่งตอบแทน	ข. คนอยากคบเป็นเพื่อน
ค. คนแสดงความสามัคคี	ง. ได้ผลประโยชน์จากคนฟัง
3. ผู้ที่ขาดปิยวาจาจะเป็นเช่นไร

ก. พูดจาไพเราะ	ข. พูดตะกุกตะกัก
ค. พูดจาหยาบค้าย	ง. พูดเสียงเบา ๆ
4. คำพูดในข้อใดถือเป็นปิยวาจา

ก. ขอน้ำกินหน่อยซิ	ข. ขอทางหน่อยครับ
ค. ขอโทษหลบหน่อย	ง. ขอยืมยางลบหน่อย
5. นักเรียนในข้อใดเป็นผู้มีปิยวาจา

ก. กนกชอบพูดเพิ่มเติมเรื่องให้สนุก	ข. ศักดิ์ชอบพูดเสียงกระดังงาให้ดูขึงขัง
ค. พรเลือกคำพูดให้เหมาะสมกับผู้ที่ฟังด้วย	ง. พจน์พูดเลียนแบบโฆษณาโทรทัศน์

เฉลย 1. ง 2. ข 3. ค 4. ก 5. ค

นิทานเรื่อง พุดคือเงินเป็นทอง

ณ กรุงพาราณสี มีเศรษฐีคนหนึ่งมีลูกชายสี่คน วันหนึ่งทั้งสี่คนได้พากันไปเที่ยวนอกเมือง และได้พบกับนายพรานผู้หนึ่งซึ่งมีอายุรุ่มราวยาวคราวเดียวกันกับพวกเขาทั้งสี่ นายพรานได้ล่านั้นมาได้เต็มเกลียว ลูกชายเศรษฐีคนแรกจึงได้ร้องทักแก่นายพรานว่า "เฮ้ย! พรานขอเนื้อให้ข้าบ้างซิ" นายพรานได้ยินแล้วไม่ค่อยสบายอารมณ์สักเท่าไร จึงร้องตอบไปว่า "ถ้าท่านอยากได้เราก็จะให้เนื้อพองสัตว์ท่านไปก็แล้วกันนะ มันจะได้เหมาะสมกับวาจาของท่าน" เพราะนายพรานมีความรู้สึกต่อคำพูดนั้นดีว่าเป็นคำพูดที่บอกถึงการดูแคลนและวางอำนาจของตนซึ่งเห็นเด่นเป็นแก่นายพรานล่านั้นเนื้อเท่านั้น ลูกชายเศรษฐีคนที่สองจึงคิดว่านายพรานอาจชอบคำขอร้องจึงได้พยายามใช้คำที่เย็นยอเพื่อจะขอเนื้อนายพรานบ้าง "พี่ชายที่ใจดี เนื้อของท่านน่ากินจัง เราขอเนื้อท่านบ้างนา" นายพรานก็รู้ได้ทันทีว่า ชายผู้นี้พูดยอเกินความเป็นจริงแสดงว่าพูดด้วยความไม่จริงใจ จึงตอบไปว่า "ท่านพูดจายกย่องเราเกินไปแล้ว แต่เราก็ชอบคำพูดของท่าน เราจึงขอยกเนื้อสันให้ท่านก็แล้วกัน" ลูกชายเศรษฐีคนที่สามเป็นคนพูดจาอ่อนน้อมถ่อมตน แต่ก็มีความจริงใจ ก็ได้เอ่ยขึ้นว่า "คุณพ่อครับเนื้อของท่านน่ากินมาก ข้าผู้น้อยขอเนื้อไปกินสักเล็กน้อยเถิดท่าน" นายพรานได้ยินก็หัวเราะดังลั่นในกิริยาท่าทีที่อ่อนน้อมเกินคาดของเขา แล้วนายพรานก็กล่าวด้วยน้ำเสียงอันดังว่า "ท่านพูดจายกย่องเราเกินความจริง และมันไม่สามารถที่จะเป็นจริงได้ แต่ถ้าหากเราเปรียบเทียบเสมือนพ่อของท่านจริง ๆ แล้ว พ่อย่อมรักลูกดังดวงใจ เราจึงยินดีมอบก้อนเนื้อที่เป็นส่วนของหัวใจให้ท่าน" ดังนั้นนายพรานจึงหยิบเนื้อส่วนที่เป็นหัวใจอันน้อยนิดให้แก่เขา แล้วนายพรานก็หันไปทักทายกับลูกชายคนที่สี่ของเศรษฐีซึ่งกำลังยืนสังเกตเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างรอบคอบอยู่ว่า "ท่านละทำไมจึงยืนนิ่งเฉยอยู่มิคิดอยากได้เนื้อของข้าบ้างหรือ" เนื่องจากเขาเป็นคนที่จริงจังใจดีมีความจริงใจและที่เหนือสิ่งอื่นใด เขารู้จักใช้คำพูดให้ตรงกับความเป็นจริงและถูกกับกาลเทศะ เขาจึงได้กล่าวด้วยวาจาอันสุภาพว่า "พรานป่่าผู้มีความสามารถท่านเป็นพรานที่เก่งกาจถึงสามารถล่านั้นได้เต็มเกลียวและเนื้อของท่านก็ล้วนแต่น่ากินทั้งนั้น เราคงภูมิใจมากหากท่านจะรับเราไว้เป็นมิตรสหายสักคน และเราคิดว่าท่านคงจะมีน้ำใจแบ่งปันเนื้อให้เราบ้างเพื่อความสัมพันธ์อันดีกันต่อไปในภายหน้า และเราก็มีคฤหาสน์ที่ใหญ่โตรอคอยการไปเยี่ยมเยียนจากท่านตลอดเวลา" นายพรานพอใจกับมิตรไมตรีในครั้งนั้นมาก จึงได้นำเนื้อ

ไปยังคฤหาสน์ของเขาแล้วพูดว่า "บ้านใดไม่มีมิตรสหายบ้านนั้นก็เหมือนป่า วาจาของท่าน
ประหนึ่งสมบัติทั้งสิน เรายินดียกเนื้อให้ท่านทั้งหมดนี้" ลูกชายเศรษฐีก็ให้การต้อนรับเป็น
อย่างดี ทั้งสองสัญญาเป็นเพื่อนรักกันแล้วให้นายพรานเลิกฆ่าสัตว์ ได้ยเอาแบ่งทรัพย์สินสมบัติให้
ครึ่งหนึ่ง เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพที่ดี และได้รักษาสีลมมาโดยตลอด

จากหนังสือ พระเจ้า 500 ชาติ โดย จอม บุกตาเพศ ป.

คำศัพท์ในนิทาน

เรื่อง	คำศัพท์	คำแปล
หม่นน้อยกตัญญู	หนึ่งโยชน์	ชื่อมาตราวัด 100 เส้นเป็นหนึ่งโยชน์
	ศร	อาวุธชนิดหนึ่งใช้ยิงด้วยกำลังสายให้ ลัดลูกออกไป, ลูกธนู, ลูกหน้าไม้, คันธนู
	เนื้อทราย	ชื่อกวางชนิดหนึ่งลำตัวมีจุดขาวจาง ๆ
	ประพาส	ไปเที่ยว เช่น ประพาสป่า, ไปต่างถิ่น หรือต่างแดน
	อำมาตย์	ข้าราชการ, ข้าเฝ้า, ที่ปรึกษา
	กหาปณะ	เงินตราที่พิกัดเท่ากับ 20 มาสกหรือ หนึ่งตำลึงคือสี่บาท
	ฉลองพระบาท	รองเท้า
	กลด	ร่ม (ใช้เรียกร่มเจ้านาย)
	พระขรรค์	ศาสตราวุธชนิดหนึ่งมีคมสองข้างด้ามสั้น
	เสนาบดี	แม่ทัพ, ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่, เจ้ากระทรวง
แรงแกับนายพราน	เวทนา (เว-ทะ-เว)	ความรู้สึกทุกข์สุข, ความเจ็บปวด, ทุกข์ทรมาน
	มหันต์	มาก, ใหญ่
มิตรผู้ต่ำศักดิ์	เทพารักษ์	เทวดาผู้ดูแลรักษาที่แห่งใดแห่งหนึ่ง
	ต้นตะเคียน	ต้นไม้ชนิดหนึ่งมีเนื้อแข็ง
	ปราสาท	เรือนมียอดเป็นชั้น ๆ เป็นที่ประทับ ของกษัตริย์ หรือเป็นที่ประดิษฐาน ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์

คบคนชั่วอัปราชัย	บัญชา	คำสั่งของผู้มีอำนาจบังคับใน การปกครอง
	บัญชาการ	สั่งการงานตามอำนาจหน้าที่
	แก่น	เนื้อไม้แข็งที่มีสีเข้ม อยู่ติดกระพี้เข้าไป
	สถิตย์	อยู่, ยืนอยู่, ตั้งอยู่
	พญา	ผู้เป็นใหญ่, หัวหน้า
	คลุกคลี	เข้าใกล้ชิดกัน
	จอมปลวก	รังปลวกขนาดใหญ่ที่สูงเป็นจอมขึ้นไป
	โพรง	ช่องที่กลวงเข้าไป
	พยาบาท	ผูกใจเจ็บและอยากแก้แค้น
	พาง	ต้นข้าวที่นวดเอาเมล็ดออกแล้ว
ช่วงตัดผมผู้โชคดี	อุบาสก	คฤหัสถ์ผู้ชายที่นับถือพระพุทธศาสนา อย่างมั่นคง
	อัปปาง	ล้ม, จม, แตก
เพื่อนแท้	ย่ำรุ่ง	เวลาเช้าราว 6 นาฬิกา
	กลั่นใจ	อันลมหายใจ
ราชสีห์ไม่มีขนคอ ผนทั้งให้เป็นเข็ม	เวทนา (เวท-ทะ-นา)	สังสารสลดใจ
	หนักแน่น	มั่นคง, ไม่เปลี่ยนแปลง
พุดดีเป็นเงินเป็นทอง	มหาศาล	มากมาย, มีทรัพย์สินสมบัติมากมาย
	พังผืด	เยื่อเหนียวที่ยึดกล้ามเนื้อให้ติดกัน
	เนื้อสัน	เนื้อส่วนที่เป็นสะโพก
	คฤหาสน์	เรือน, ช่องคูหา, มณฑป, ที่อยู่บนเรือ หรือรถ
	คฤหาสน์	ผู้นั้นจะกินสิ่งที่เป็นเจ้าบ้าน
	ถ่อมตน	แสดงฐานะ หรือความรู้ความสามารถ ต่ำกว่าความจริง

แผนการสอน (กลุ่มควบคุม)

แผนการสอน	กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพระพุทธศาสนา)	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยที่ 1	หน่วยย่อยที่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	เวลา 6 คาบ
แผนการสอนที่ 1	เรื่อง บุคคลหาได้ยาก (บุพการี ผู้มีพระคุณ)	เวลา 3 คาบ
สอนวันที่ 2	เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540	

1. ความคิดรวบยอด

พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิด เราต้องเทิดทูนบูชาและเชื่อฟังคำสั่งสอน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแผนการสอนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมได้ดังนี้

1. บอกความสำคัญของพ่อแม่
2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติต่อพ่อแม่
3. บอกพฤติกรรมที่ไม่ควรปฏิบัติต่อพ่อแม่

3. เนื้อหา

1. พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดูมาตั้งแต่เล็กจนโต
2. เราจะต้องเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของท่าน
3. เราควรจะตอบแทนบุญคุณของท่าน

4. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูสอนนักเรียนให้ร้องเพลงโครหนอ จนนักเรียนร้องได้แล้ว จึงสนทนาซักถามและอภิปรายถึงสาระสำคัญของเพลงโครหนอ ตามประเด็นหัวข้อสำคัญ คือ

- ใครหนอคือใครกันแน่
- ใครคนนั้นสำคัญอย่างไร
- ถ้าไม่มีใครคนนั้นจะมีเราคนนี้หรือไม่

แล้วจึงเชิญชวนให้นักเรียนฟังนิทานเรื่อง เรามาจากไหน

ขั้นสอน

1. ครูเล่าเรื่อง เรามาจากไหน ให้นักเรียนฟัง และสนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่เล่าให้ฟัง ตามประเด็นดังนี้

- ในเรื่องกล่าวถึงใคร
- ใครคือคนสำคัญที่สุดในเรื่อง
- เนื้อเรื่องให้แง่คิดอะไร
- ได้แนวทางปฏิบัติตนอย่างไร

2. ครูเลือกเนื้อหาในเรื่องเรามาจากไหน ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นสรุป

1. อภิปรายผลการแสดงบทบาทสมมติกับเนื้อเรื่อง
2. ร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของพ่อแม่
3. ให้นักเรียนทุกคนเขียนข้อควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติต่อพ่อแม่

5. สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิเพลงใครหนอ
2. นิทานเรื่อง เรามาจากไหน

6. การวัดผลประเมินผล

สังเกตการร่วมกิจกรรม และการแสดงพฤติกรรมดังนี้

- การร้องเพลง
- การอธิบายสาระสำคัญของเพลง
- ความสนใจฟังนิทาน
- การสนทนาซักถามเรื่องราว
- การแสดงบทบาทสมมติ

ตรวจพิจารณา

- การเขียนข้อควรทำ/ละเว้น

เพลง ไครหนอ

ไครหนอรักเราเท่าชีวิต	ไครหนอปราณีไม่มีเสื่อมคลาย
ไครหนอรักเราใช้เพียงรูปกาย	รักเขามิหน่าย มิคิดทำลายไครหนอ
ไครหนอเห็นเราเศร้าทรวงใน	ไครหนอเอาใจปลอบเราเรื่อยมา
ไครหนอรักเราดังดวงแก้วตา	รักเขากว้างกว่า พื้นพสุธานภากาศ
จะเอาโลกมาทาบปากกา	แล้วเอานามาแทนกระดาด
เอาน้ำหมดมหาสมุทรแทนหมึกวาด	ประกาศพระคุณไม่พอ
ไครหนอรักเราเท่าชีวิต	ไครหนอใครกันให้เราซึ้ง คุณพ่อ คุณแม่
ไครหนอชักชวนดูหนังสื่อ	รู้แล้วละก็อย่ามัวรังรอทดแทนบุญคุณ

นิทานเรื่อง เรามาจากไหน

บ้านหลังหนึ่งอยู่ในสวนริมคลอง ในบ้านนี้มีพ่อแม่ ลูกชายชื่อบุณ อายุ 6 ปี ลูกสาวชื่อบัว อายุ 5 ปี ทั้งบุณและบิวยังไม่เข้าโรงเรียน เวลาแม่ไปเยี่ยมตา ยาย บิวยชอบช่วยแม่หิ้วตะกร้าผลไม้ไปให้ตา ยายเป็นประจำ ส่วนบุณไม่สนใจ ชอบไปเที่ยวยิงนก ตกปลา ช้อนกุ้ง เล่นกับเพื่อนมากกว่า และถ้าบุณไม่ได้สิ่งของที่ต้องการก็จะโมโห แสดงกิริยากระตือรือร้น

ร้องไห้ ขว้างปาสิ่งของเสียหาย แม้ก็ไม่โกรธ พยายามอบรมสั่งสอนด้วยคำพูดที่อ่อนหวาน และชี้ให้เห็นว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำที่ไม่ดี แต่ถ้าบางครั้งแม่ก็เข้มแข็งด้วยแล้วนุญยังไม่ฟัง แม่จึงลงโทษด้วยการตีให้นุญรู้สึกสักครั้งหนึ่ง

เมื่อให้ผลไม้ตายายแล้ว แม่ก็กลับบ้าน ส่วนบ๊วยยังไม่กลับพร้อมแม่ เพราะอยากค้างกับตายาย เพื่อจะได้ช่วยตายายทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ล้างจานชาม ถูบ้าน หยิบแวนดา เป็นต้น และนอกจากนั้นยังได้ฟังนิทานสนุก ๆ จากตาอีกด้วย หลังจากรับประทานอาหารเย็นเรียบร้อยแล้ว ตา ยาย และบ๊วยมานั่งคุยกัน ตาจึงเล่านิทานให้บ๊วยฟัง เมื่อฟังนิทานจบแล้วบ๊วยเกิดความสงสัยจึงถามตาขึ้นว่า บ๊วยและพี่นุญเกิดมาจากไหน และทำไมจึงเกิดมา ตาจึงเล่าให้ฟังว่า บ๊วยเกิดจากความรักของพ่อแม่ เมื่อพ่อแม่แต่งงานกันแล้วก็มีลูกคนแรกคือ บุญ และมีบ๊วยเป็นคนที่สอง พ่อแม่รักและทะนุถนอมลูกตั้งแต่ออยู่ในท้อง แม่ก็คอยระมัดระวังการกินอาหาร เลือกกินแต่อาหารที่มีประโยชน์ต่อลูก เวลาเดินก็ระมัดระวังเกรงว่าจะหกล้มเป็นอันตรายต่อลูก เมื่อลูกเกิดมาแล้วพ่อแม่ ก็เอาใจใส่เลี้ยงดูลูกด้วยความรักและห่วงใย

บ๊วยถามตาอีกว่า เมื่อบ๊วยและพี่นุญยังเล็กอยู่ แม่ให้กินนมแม่เหมือนลูกของน้ำสมพรข้างบ้านหรือไม่ ตาตอบว่าให้กินทั้งสองคนนั้นแหละ เพราะนมแม่มีประโยชน์ต่อลูกมาก ตาจึงเล่าให้ฟังต่อไปว่า เวลาบุญและบ๊วยเจ็บป่วยพ่อแม่ก็อดหลับอดนอนเฝ้าดูแลรักษา เมื่อลูกยังเล็กกินอาหารเองไม่ได้พ่อแม่ก็ป้อนให้ ทั้งยังสอนให้ยืน เดิน และหัดพูดอีกด้วย หากพ่อแม่ไม่รักลูกคงไม่ทนเหนื่อยยากเลี้ยงดูมาจนโตขนาดนี้ แม้แต่ตอนนี้พ่อแม่ก็ต้องทำงานเพื่อหาเงินมาซื้ออาหาร เสื้อผ้า และสิ่งของอื่น ๆ ที่จำเป็นให้ลูก

บ๊วยมีความสงสัยจึงถามตาว่า เมื่อพ่อแม่รักบ๊วยและพี่นุญแล้วทำไมจึงดุหรือตีบ่อย ๆ ก่อนที่จะตอบตาได้ถามขึ้นว่า เวลาที่พ่อแม่ดุหรือตีนั้น บ๊วยและบุญทำผิดหรือเปล่า บ๊วยก็ยอมรับว่าทำผิด ตาจึงอธิบายต่อไปว่า เมื่อทำผิดพ่อแม่ก็ดุหรือตีเพื่อเป็นการสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดี ยายจึงพูดเสริมขึ้นว่า เด็กดีต้องรู้จักเชื่อฟังพ่อแม่ ช่วยพ่อแม่ทำงาน และไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ ตาจึงถามบ๊วยว่า บ๊วยเป็นเด็กดีหรือไม่ บ๊วยตอบว่า บ๊วยเป็นเด็กดี บ๊วยจะเชื่อฟังพ่อแม่ ช่วยพ่อแม่ทำงาน เพราะพ่อแม่ดีต่อบ๊วย บ๊วยรักและสงสารพ่อแม่มาก บ๊วยคุยกับตายายอยู่นาน จนรู้สึกง่วงนอนจึงชวนยายเข้าไปนอน

แผนการสอน (กลุ่มควบคุม)

แผนการสอน	กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพระพุทธศาสนา)	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยที่ 1	หน่วยย่อยที่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	เวลา 6 คาบ
แผนการสอนที่ 2	เรื่อง บุคคลหาได้ยาก (บุพการี ผู้มีพระคุณ)	เวลา 3 คาบ
สอนวันที่ 9	เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2540	ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

1. ความคิดรวบยอด

1. การเคารพเชื่อฟังกระทำตามคำสั่งสอนของพ่อแม่เป็นลักษณะของลูกที่ดี มีความกตัญญู
2. การตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ เป็นหน้าที่ของลูกที่ดี

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมได้ดังนี้

1. บอกวิธีปฏิบัติตนของลูกที่ดีต่อพ่อแม่ได้ถูกต้อง
2. บอกแนวทางในการตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่

3. เนื้อหา

หน้าที่ของลูกที่ดีควรปฏิบัติดังนี้

1. เชื่อฟังคำสั่งสอน
2. ไม่ดื้อดึงหรือพูดเท็จ
3. ไม่ลบหลู่ผู้ชู้ท่าน
4. ช่วยทำงานบ้านตามความสามารถ
5. คอยดูแลเอาอกเอาใจท่าน

6. ระลึกถึงพระคุณของท่าน

7. ตอบแทนบุญคุณของท่านเมื่อชราภาพ

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

สนทนาเป็นอารมณ์บทก่อน แล้วจึงเล่านิทานเรื่อง ลูกรัก ให้นักเรียนฟัง

ขั้นสอน

ภายหลังจากการเล่านิทานจบ ให้นักเรียนทำกิจกรรมดังนี้

1. ทบทวนเรื่องที่ได้อ่านไป
2. ตอบคำถามเพื่อนำไปสู่การอภิปราย
 - ควรทำเช่นไรจึงเรียกว่าเป็นลูกที่ดี
 - ใครควรตัดสินว่าลูกคนไหนดี/ไม่ดี
 - นักเรียนเคยทำอะไรให้พ่อแม่ไม่สบายใจหรือไม่

ขั้นสรุป

1. ร่วมกันร้องเพลง สัจธรรมจากลูก
2. ให้นักเรียนร่วมกันเขียนข้อสัจธรรม แล้วจดลงสมุด

5. สื่อการเรียนรู้การสอน

1. นิทานเรื่อง ลูกรัก
2. เพลงสัจธรรมจากลูก

6. การวัดผลประเมินผล

1. ตรวจสอบข้อสัจธรรม ที่ครูให้นักเรียนเขียนว่าจะทำอะไรให้พ่อแม่
2. สังเกตจากการอภิปรายซักถาม

เพลง สัญญาจากลูก

เนื้อร้อง ผศ. สันต์ มีชนหมาก

ทำนอง เพลงช้าง (พม่าเชว)

พ่อแม่จ๋า	ลูกขอสัญญากับท่าน
ลูกจะรักการรักงาน	ลูกจะขยันเรื่องการเรียน
ลูกจะพากเพียรสร้างชาติ	ทั้งสามข้อนี้คือสัญญา

นิทานเรื่อง "ลูกรัก"

เช้าวันหนึ่งพ่อและแม่จะไปซื้อของใช้ที่ตลาด "บุญจ๋า" เพื่อบ้านดูแลน้อง และช่วยกันรดน้ำต้นไม้ด้วยนะจ๊ะ" แม่บอก "คะแม่" แต่บัวรับคำ และแม่ก็ยังย้ำอีกว่า "อยู่กันดี ๆ นะลูกนะ อย่าพากันไปเล่นซุกซนล่ะ" "ไม่เอา บุญจะไปด้วย" บุญตะโกนออกมาแล้วก็ร้องไห้วิ่งไปกอดแม่พยายามจะตามไปด้วย ลุงพร้อมที่อยู่ข้างบ้านต้องมาดึงบุญออกจากแม่ บุญยังร้องไห้และดิ้นขี้ดขึ้น พ่อแม่ออกจากบ้านไปด้วยสีหน้าไม่ดีนัก "ฉันละหนักใจกับบุญจริง ๆ ทำไมไม่เห็นเหมือนน้องเลย" แม่บ่น พ่อจึงพูดขึ้นว่า "ใจเย็น ๆ แม่ไพลิน บุญยังเล็กคงสอนได้หรอกน่า ถ้าเราให้ความรัก เอาใจใส่ อบรม ดูแล และพยายามอย่าให้บุญคิดว่าพ่อแม่รักน้องมากกว่า บุญคงจะปรับตัวดีขึ้นเองแหละนะ"

ขณะที่พ่อแม่ไปตลาด บุญและบัวต้องไปอยู่กับลุงพร้อม ลุงสอนบุญและบัวให้ทำตัวเป็นเด็กดี ไม้ดี เวลาพ่อแม่พูดต้องเชื่อฟัง ไม่ร้องไห้ตามเวลาพ่อแม่ออกจากบ้าน หลังจากนั้นลุงก็เล่านิทานให้ฟัง เมื่อลุงเล่านิทานจบ บัวก็ลาลุงพร้อมกลับบ้านไปทำงานตามที่แม่สั่งไว้ ส่วนบุญยังวิ่งเล่นอยู่ที่บ้านลุงพร้อม ที่ตลาดพ่อกับแม่พบน้ำสมพร น้ำสมพรเข้ามาทักทายว่า "วันก่อนพบหนูบัว เขาเข้ามาไหว้ฉัน และช่วยหิ้วของไปส่งด้วย ลูกสาวของแม่ไพลินน่ารักจริง ๆ" "บัวเป็นเด็กขยัน ชอบช่วยเหลือคนอื่นเสมอ ๆ ละจ๊ะ" ไพลินตอบ เมื่อเดินทางกลับบ้านนางไพลินเดินยิ้มหน้าบานด้วยความปลื้มใจในตัวลูกสาว พ่อเห็นจึงได้เอ่ยขึ้นว่า "มีคนชมลูกสาวเข้าหน่อย

เดียว ยืมหน้าบานเขยวนะ" "ก็แน่ล่ะลูกสาวฉันเขาน่ารักจริง ๆ นี่นา" แม่กลับถึงบ้านก็ยิ่งสบายใจเมื่อเห็นบัวอยู่บ้าน และรอน้ำต้นไม้ตามที่แม่บอก พ่อจึงบอกว่า "พ่อแม่มีของฝากให้ลูกด้วย นี่ใจมีขนมและเสื้อผ้าอีกคนละชุด" บัวรีบเข้ามาขอบคุณ และลงพร้อมกันนำบุญมาส่ง บุญเห็นหน้าแม่ก็ร้องไห้อีก ลงพร้อมเล่าว่าบุญหนีไปเป็นต้นไม้แล้วตกลงมาหาแม่ พ่อแม่เห็นเข้าก็ตกใจรีบนำไปหาหมอ

แผนการสอน (กลุ่มควบคุม)

แผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพระพุทธศาสนา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 หน่วยที่ 1 หน่วยย่อยที่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เวลา 6 คาบ
 แผนการสอนที่ 3 เรื่อง ภูมิธรรมมีกตอประโยชน์ 4 (การรู้จักคบเพื่อนที่ดี) เวลา 3 คาบ
 สอนวันที่ 16 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

1. ความคิดรวบยอด

เพื่อนที่ดี คือ ผู้ที่อยู่ร่วมกันด้วยคุณธรรมปฏิบัติต่อกันด้วยดี ทั้งกายวาจาและใจ
 การรู้จักคบเพื่อนที่ดี จะนำไปในทางที่ดีและเจริญก้าวหน้า

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามแผนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมได้ดังนี้

1. บอกลักษณะของเพื่อนที่ดี
2. ปฏิบัติตนเป็นเพื่อนที่ดี

3. เนื้อหา

ลักษณะของเพื่อนที่ดี

1. มีความประพฤติดี
2. ช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน
3. ซื่อสัตย์ไม่คิดประทุษร้ายต่อกัน
4. แนะนำชักชวนในทางที่ดี เตือนไม่ให้ทำชั่ว

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ร้องเพลง มิตรดี แล้วแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม

1. ให้แต่ละกลุ่มอ่านนิทาน ตามที่จับสลากได้ 1 ใน 3 เรื่อง
2. แล้ววางแผนแสดงบทบาทสมมติ โดยคัดเลือกเนื้อเรื่องตอนที่สอดคล้องกับ

จุดประสงค์

ขั้นสอน

3. ร่วมกันอภิปรายซักถามจากเรื่องที่แสดง และสรุปลักษณะของเพื่อนที่ดี และการปฏิบัติตนเป็นเพื่อนที่ดี เขียนเป็นแผนภูมิแล้วอ่านพร้อมกัน

4. ให้นักเรียนเขียนชื่อเพื่อนที่รักคนละ 3 ชื่อ แล้วบอกว่าเขากระทำการดีต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง

5. ร่วมกันอภิปรายการปฏิบัติตนเป็นเพื่อนที่ดี
6. ร้องเพลง มิตรดี จากแผนภูมิ

ขั้นสรุป

ให้นักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะของมิตรที่ดี (กลยณมิตร) แล้วจดบันทึกไว้

5. สื่อการเรียนการสอน

1. เพลง "มิตรดี"
2. นิทานเรื่อง "สามเกลอเจอญู, เพื่อนดีต้องมีคุณธรรม และกระต่ายตื่นตูม"

6. การวัดผลประเมินผล

- การร่วมกิจกรรม, การอภิปราย, การสรุป
- การตอบคำถาม และตรวจการจดบันทึก

เพลง มิตรดี

เนื้อร้อง ชื่น ศิลปบรรเลง

ทำนอง เพลงไทย

มิตรดีเป็นที่พึ่งพา	ได้ทักคราเคื้อครอนเศร้าใจ
หาทางจัดบัดภัย	ไม่สิ้นใจไกล เมื่อยามอัปจน
มิตรเลว มีแต่ส่อพลอ	ยกยอเพื่อหวังประโยชน์ตน
หากภัยต้องพจญ	พวกนี้ทุกคน เลี่ยงหนีหลบไกล

นิทานเรื่อง สามเกลอเจอ

วันหนึ่ง จ้อย เบิ้ม และโต ไปหาหน่อไม้ในป่า ขณะที่หาหน่อไม้อยู่นั้น จ้อยเหลือบไปเห็นงูกำลังเลื้อยไปที่เบิ้มและโต จ้อยจึงร้องบอกให้เบิ้มและโตระวังตัว เด็กทั้งสองได้ยืนตั้งนั้น กรีบวิ่งหนี เบิ้มวิ่งเส้นหลักม จึงร้องตะโกนให้โตช่วย แต่โตไม่ยอมหยุดช่วย วิ่งหนีเอาตัวรอดไปคนเดียว จ้อยเห็นดังนั้นจึงวิ่งเข้าไปช่วยพยุง เบิ้มให้ลุกขึ้นแล้วพากันกลับบ้าน

เมื่อจ้อยและ เบิ้มกลับมาถึงบ้าน ไม่พบโตก็เป็นห่วงมาก เด็กทั้งสองจึงไปบอกพ่อแม่ของโตที่บ้าน เมื่อเพื่อนบ้านทราบเรื่องก็ช่วยกันค้นหา จนพบโตหลงทางอยู่กลางป่า กำลังยืนร้องไห้จนตัวสั่นอยู่ด้วยความกลัว จึงพาโตกลับบ้าน

นิทานเรื่อง กระต่ายตื่นตูม

กระต่ายตัวหนึ่งนอนหลับอยู่ใต้ต้นตาล บังเอิญลูกตาลหล่นลงมาใกล้ ๆ กระต่ายกระโดดหนี และวิ่งอย่างไม่คิดชีวิต ปากก็ร้องตะโกนว่า "ฟ้าถล่ม ฟ้าถล่ม หนีเร็ว ๆ" สัตว์ทั้งหลาย เช่น ช้าง กวาง เสือ เก้ง หมู และสัตว์อื่น ๆ อีกมากมาย ต่างพากันตกใจวิ่งตามกระต่ายไปด้วย ทำให้ขาดเจ็บขาหักตาม ๆ กัน ราชสีห์เห็นดังนั้น จึงเรียกให้หยุด กระต่ายก็พูดว่า "ข้าแต่เจ้าป่า หนีเร็วเถอะ ฟ้าถล่มจะทับพวกเรายหมดแล้ว" กระต่ายพูดพลางหอบไปพลางด้วยความเหนื่อย ราชสีห์ผู้มีปัญญาจึงให้กระต่ายพากลับไปใต้ต้นตาลนั้นก็พูดว่า ลูกตาลตกลงมานั่นเอง จึงเตือนสติกระต่ายว่า "ต่อไปเมื่อเกิดเหตุอะไรขึ้น ต้องตั้งสติคิดให้รอบคอบเสียก่อนที่จะตัดสินใจทำอะไรลงไป ควรควบคุมตัวเองไม่ให้ตกใจง่าย ไม่งั้นนั้นจะทำให้เพื่อนเดือดร้อนไปด้วย"

นิทานเรื่อง เพื่อนก็ต้องมีคุณธรรม

กลางเดือนพฤศจิกายน อากาศเย็น ลมหนาวพัดแรง ครูให้นักเรียนไปพักแรมที่ค่ายลูกเสือ 3 คืน ทุกคนตื่นเต้นดีใจ ไซโยให้ร้องกันสนุกสนาน สุภชัย ไพบูลย์ สุพจน์ พิพัฒน์ ถาวร และวิรัช อยู่ในหมู่เดียวกัน คือ หมู่ช้าง มีสุภชัยเป็นหัวหน้าหมู่ ในการไปพักแรมครั้งนี้แต่ละคนจะต้องเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นไปด้วย เช่น ผ้าห่ม ข้าวสาร กับข้าว หม้อข้าว หม้อแกง กะทะ มีด กระบองตักน้ำ สบู่ ยาสีฟัน เป็นต้น นักเรียนเดินทางเป็นหมู่ ๆ ด้วยความสนุกสนาน แต่ทุกคนอยู่ในระเบียบข้อบังคับจนถึงค่ายลูกเสือ

เมื่อครูกำหนดที่ตั้งค่ายแล้ว ทุกหมู่ต้องเร่งระดมกันทำค่ายพักแรมให้แข็งแรง เวลาลมพัดจะได้ไม่พังลงมา จัดให้สะอาดและสวยงาม หมู่ช้างก็ช่วยกันทำค่ายพักแรมเช่นเดียวกับหมู่อื่น ๆ เมื่อค่ายพักเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทุกคนก็นำเอาสิ่งของเครื่องใช้ รวมทั้งอาหารมารวมกัน สุภชัย ไพบูลย์ สุพจน์ พิพัฒน์ และวิรัช ต่างก็มีข้าวสารมาคนละ 3 - 4 กระบอง นอกนั้นก็ยังมีแตงกวาและมะเขือ เพื่อเป็นอาหารตลอดเวลา 3 วัน ส่วนถาวร มีข้าวสารมาเพียง

2 กระบอง กับน้ำปลาขวดจืดเพียงขวดเดียว และไม่มีเครื่องนอนด้วย ส่วนคนอื่นมีผ้าห่มคนละผืน บางคนมีหมอนมาด้วย เพื่อน ๆ ที่อยู่ในห้องข้างรู้ว่ถาวรไม่มีพ่อแม่ ขณะนี้อาศัยหลวงพ่อยู่ทั่วไกล้ ๆ โรงเรียน อาศัยข้าววัดกิน บางวันข้าววัดมีให้กินถึง 3 มื้อ แต่บางวันก็ไม่พอ เสื้อผ้าและสิ่งของเครื่องใช้ก็ไม่ค่อยมีใครซื้อให้ ถาวรจะต้องลำบาก และอดอยากถ้าไม่มีเพื่อน แต่ถาวรมีเพื่อนดี เพื่อน ๆ เห็นว่าถาวรขยันช่วยงานในห้องเรียนไม่เคยเอาเปรียบเพื่อนเลย มีความประพฤติเรียบร้อย อ่อนโยน เพื่อน ๆ จึงมักจะเชิญให้ถาวรกินข้าวกลางวันร่วมกัน เพื่อที่จะได้แบ่งกับข้าวให้ถาวรกินด้วย ดังนั้นในการมาเข้าค่ายพักแรมครั้งนี้ เพื่อน ๆ จึงเอาข้าวสารและอาหารมาเพื่อถาวรด้วย ถาวรรับอาสาเก็บกับเพื่อน ๆ ว่าเขายินดีทำอาหารและเก็บกวาด ล้างจาน ล้างหม้อให้หมู่ช้าง เพราะเขาไม่ได้ทำอาหารมา ตอนกลางคืนเขายินดีที่จะเฝ้ายามแทนเพื่อน ๆ ทุกคน เพราะเขาไม่มีผ้าห่ม อาภาศหนาว ลมแรงอย่างนี้เวลานอนไม่มีผ้าห่มคงนอนไม่หลับ

นักเรียนคิดว่าเพื่อน ๆ ของถาวรที่อยู่หมู่ช้างจะยินยอมให้ถาวรทำงาน และเฝ้ายามอยู่คนเดียว ในขณะที่คนอื่นนอนอย่างสบายไหม ถ้าทนายนั้นคงได้ชื่อว่าเป็นคนเห็นแก่ตัว ไม้มีความเอื้อเฟื้อ ซึ่งต้องได้ชื่อว่า เป็นเพื่อนที่ไม่ดีอย่างแน่นอน สมาชิกของหมู่ช้างไม่ยอมให้ถาวรทำงานคนเดียวอย่างเด็ดขาด ทุกคนช่วยกันทำงานเต็มที่ อาหารที่แต่ละคนเตรียมมาก็เอารวมกันทั้งหมด แล้วกินด้วยกัน ตอนกลางคืน เมื่อถึงเวรใครออกไปเฝ้ายามคนนั้นจะเอาผ้าห่มมาให้ถาวร แล้วตนเองก็ออกไปเฝ้ายามหน้าค่าย หมุนเวียนกันอย่างนี้ตลอดคืน

แผนการสอน (กลุ่มควบคุม)

แผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพระพุทธศาสนา)	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยที่ 1 หน่วยย่อยที่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	เวลา 6 คาบ
แผนการสอนที่ 4 เรื่อง ทิฐิธรรมกถุคประโยชน์ 4 (การรู้จักคบเพื่อนที่ดี)	เวลา 3 คาบ
สอนวันที่ 23 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540	

1. ความคิดรวบยอด

การคบเพื่อนที่ดียอมทำให้เกิดแรงจูงใจในการประพฤติตนไปในทางที่ดี ทำให้ชีวิตมีความสุข ประสบความสำเร็จ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนแล้ว สามารถบอกผลของการคบเพื่อนที่ดี

3. เนื้อหา

- ความหมายของเพื่อน

เพื่อน คือ ผู้อยู่ร่วมกันได้ และผู้ที่อยู่ร่วมกันได้ก็คือ ผู้กระทำสิ่งที่ดีต่อกัน
- ผลของการคบเพื่อนที่ดี
 1. มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน
 2. ทำให้ชีวิตมีความสุข สนุก สดชื่น
 3. รู้สึกปลอดภัย อบอุ่นใจที่มีเพื่อนที่ดี
 4. ทำให้มีผู้ร่วมคิดผู้ร่วมทำการต่าง ๆ

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ให้นักเรียนเล่นเกมจับคู่เพื่อนที่ดี

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่อง คบคนพาล พาลพาไปหาผิด โดยใช้รูปภาพประกอบการเล่า
2. สันทนาซักถามจากเรื่อง ดังนี้
 - อะไรเป็นเหตุให้ นายจันทร์เป็นคนพาลเกร
 - การประพฤติดนของนายจันทร์ได้รับผลเสียแก่ตนเองและผู้อื่นอย่างไร
 - ถ้านายจันทร์จะไม่คบกับนายทองจะเกิดผลเสียหรือไม่ เพราะเหตุใด
3. อภิปรายผลของการคบเพื่อนที่ดี/ไม่ดี ตามหัวข้อดังนี้
 - เพื่อนดีกับเพื่อนไม่ดีแตกต่างกันอย่างไร
 - ถ้าคบเพื่อนที่ไม่ดีแล้วจะมีผลอย่างไร
 - เพื่อนไม่ดีจะทำให้ใครเดือดร้อนบ้าง
 - เพื่อนที่ดีสามารถช่วยเราในเรื่องใดบ้าง

ขั้นสรุป

สรุปผลของการคบเพื่อนที่ดีให้นักเรียนบันทึกลงในสมุด

ร้องเพลง มิตรดี จากแผนภูมิ ให้นักเรียนเขียนเนื้อเพลงลงในสมุด

5. สื่อการเรียนรู้การสอน

1. นิทานเรื่อง "คบคนพาล พาลพาไปหาผิด"
2. รูปภาพ คนดีมีสุรา คนชกต่อยกัน คนเล่นการพนัน
3. แผนภูมิเพลง มิตรดี

6. การวัดผลประเมินผล

- สังเกต การร่วมกิจกรรม การตอบคำถาม
- การตรวจผลงานนักเรียน

นิทานเรื่อง คบคนพาล พาลพาไปหาผิด

นายทองเป็นคนพาลประจำหมู่บ้าน ชอบเล่นการพนัน ชอบพูดคำหยาบ คำทอผู้อื่น ทำลายผู้อื่นชดด้วยเสียงดัง ไม่ได้ช่วยเหลืองานในบ้าน บ่อยให้นางสีทางานทุกอย่างกับลูก ๆ นอกจากนี้ยังชอบดื่มเหล้าเมาอาละวาด ทบตีนางสีและลูกอยู่เนือง ๆ จนทุกคนเบื่อระอา

วันหนึ่งมีงานศพในหมู่บ้าน นายทองจึงไปตั้งวงดื่มเหล้าตามเคย นายจันทร์ก็ไปช่วยงานศพด้วย แต่นายจันทร์ไม่ชอบดื่มเหล้าและเล่นการพนัน เมื่อนายทองเห็นนายจันทร์ จึงร้องทักว่า "เฮ้ยจันทร์มากินเหล้ากันซิวะ" ตอนแรกนายจันทร์ก็ปฏิเสธบ่ายเบี่ยงไม่เข้าไปร่วมวงด้วย แต่เมื่อนายทองชวนบ่อย ๆ และมาตึงมือไปนั่งด้วย นายจันทร์ก็ต้องไปด้วยความจำใจ และต่อมานายทองก็มักมาชวนและเคี่ยวเข็ญให้นายจันทร์ไปดื่มเหล้าเป็นเพื่อนเสมอ ๆ จนในที่สุดนายจันทร์ก็พลอยติดอกติดใจดื่มเหล้าไปจนติดเหล้าไปด้วย ทำให้ครอบครัวของนายจันทร์ที่เคยมีความสุขกลับมีเรื่องทะเลาะกันบ่อย ๆ เพราะนายจันทร์ติดเหล้าไม่ทำงาน ผลสุดท้ายนายจันทร์กลายเป็นคนเกเรเป็นอันขาดจนไม่มีใครคบด้วย

แผนการสอน (กลุ่มควบคุม)

แผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพระพุทธศาสนา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยที่ 1 หน่วยย่อยที่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เวลา 3 คาบ
แผนการสอนที่ 5 เรื่อง มงคล 38 (ความพอใจในของของตน (สันโดษ)) เวลา 3 คาบ
สอนวันที่ 30 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

1. ความคิดรวบยอด

การรู้จักประมาณ เป็นพื้นฐานของการสร้างความสุขให้ตนเอง หรือการรู้จักพอดี
ความพอใจในของของตนหรือการรู้จักความพอดี คือรู้จักพอใจในทุกอย่างที่ตนมีอยู่ คนที่มี
ความพอดี ย่อมทำให้มีความสุขใจ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรม
ได้ดังนี้

1. บอกพฤติกรรมมีของคนสันโดษ
2. อธิบายวิธีแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องในเรื่องของความสันโดษ

3. เนื้อหา

- ความหมายของความพอใจ
- ความจำเป็น (สำคัญ)
- การไม่พึงพอใจ
- การไม่ทะเยอทะยาน

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูเล่านิทานเรื่อง "เด็กแย่งตุ๊กตา" ให้นักเรียนฟัง

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนิทานที่ได้ฟังตลอดจน

พฤติกรรมต่าง ๆ เช่น

- นักเรียนชอบตัวละครใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
- ตัวละครใดที่นิสัยไม่ดี ไม่ควรนำมาเป็นตัวอย่าง

2. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม แล้วให้สมาชิกในกลุ่มเขียนความรู้สึกของตนเองลงในกระดาษว่า อยากได้สิ่งใดบ้าง อยากเป็นอะไรบ้าง ส่งให้กับประธานกลุ่มของตน

3. ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันพิจารณาสิ่งที่อยากได้ อยากเป็นนั้น อะไรที่สามารถทำได้ เขียนลงสมุดว่า

- ได้มาโดยวิธีใด
- ต้องทำให้ใครเดือดร้อนหรือไม่
- เมื่อได้มาแล้วมีประโยชน์อย่างไร

4. ให้หัวหน้ากลุ่มอ่านให้ฟัง

ขั้นสรุป

- ร่วมกันสรุปโดยอภิปรายหาข้อยุติ จดบันทึกลงสมุด
- ร้องเพลงไม่ยอมได้ และ เพลงไม่เอาของใคร

5. สื่อการเรียนรู้การสอน

1. นิทานเรื่อง "เด็กแย่งตุ๊กตา"
2. เพลงไม่ยอมได้ และ เพลงไม่เอาของใคร
3. บัตรงาน และแบบทดสอบ

6. การวัดผลประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรม

- การทำกิจกรรมร่วมกัน
- การปฏิบัติตนขณะเรียน

2. การตรวจสอบ

- ตรวจสอบบันทึกข้อสรุป
- ทานแบบทดสอบ

เพลงไม่ยอมทำได้

ไม่ยอมทำได้ ไม่ยอมทำได้ ของใคร ๆ ไม่ยอมทำได้เลย
 ไม่ยอมทำได้ ไม่ยอมทำได้ ของใคร ๆ ไม่ยอมทำได้เลย
 สิ่งใดได้มาโดยผิด จันมาได้คิด คินให้เขาไป
 จะไม่แฉแลกของใคร เมื่อเติบโตใหญ่ จันจะ เป็นคนดี

เพลงไม่เอาของใคร

อันนี้ อันนั้น อันโน้น อันนั้น อันนั้น อันนี้
 อันไหน ไม่ใช่ของเรา เราจะไม่เอามาครอบครอง
 อันนี้ อันนั้น อันโน้น อันโน้น อันนั้น อันนี้
 อันไหน เป็นของเรา เราจะเก็บเอาไว้ให้ดี

จากเพลงจริยศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมชุด 1 คุณธรรมเด็กไทย
 โดย ศาสตราจารย์อำไพ สุจริตกุล

นิทานเรื่อง เด็กแย่งตุ๊กตา

มีเด็กหญิงสองคนพี่น้องมักจะทะเลาะกันเรื่องแย่งของเล่นอยู่เสมอ วันหนึ่งพ่อกลับจาก
 ธุระต่างจังหวัดซื้อตุ๊กตาตัวโตมาตัวหนึ่ง สวยงามมาก ลืมตา หันตาได้ด้วย เด็กทั้งสองต่อสู้ว่า
 พ่อว่าทำไมไม่ซื้อมาให้คนละตัว พ่อบอกว่าราคาแพงมาก จึงซื้อมาตัวเดียวให้เล่นด้วยกันและ
 ผลัดกันดูแลรักษาด้วย เด็กทั้งสองไม่ยอมถอยเถียงกันอยู่นาน คนพี่จึงคว้าตุ๊กตามาจากมือพ่อ
 คนน้องก็ตรงเข้าแย่งตุ๊กตาเป็นพลัน ทั้งสองคนจับตุ๊กตากันคนละข้างดึงสุดแรงตุ๊กตาก็ขาด
 ออกจากกันเป็นสองท่อนเด็กทั้งสองก็ไม่มีโอกาสได้เล่นตุ๊กตาอีกต่อไป และต่อมาพ่อของเขาก็
 ไม่ซื้อของเล่นมาให้อีกเลย

บัตรงาน

1. หัวหน้ากลุ่มหยิบกระดาษที่สมาชิกเขียนไว้มาอ่านให้สมาชิกฟังแล้วให้เลขานุการกลุ่มบันทึกตามแบบต่อไปนี้

อยากได้ (อยากมี)	อยากเป็น
ตัวอย่าง 1. ลูกฟุตบอล	1. เป็นลูกที่ดี
2. นาฬิกาข้อมือ	2. นักกีฬาโอลิมปิก
3.	3.
4.	4.

2. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันพิจารณาว่า สิ่งที่ยอยากได้ (อยากมี) และอยากเป็นของสมาชิกทุกคนนั้น มีอะไรบ้างที่สามารถมีได้ และเป็นได้ตามความต้องการ แล้วให้ทุกคนเขียนเฉพาะสิ่งที่ทำได้ และเป็นได้นั้นลงในสมุดของนักเรียนเอง

3. ให้กลุ่มพิจารณาว่า สิ่งที่สามารถมีได้ หรือเป็นได้ แต่ละสิ่งตามหัวข้อต่อไปนี้ แล้วทุกคนเขียนบันทึกลงในสมุด

1) ได้มา หรือได้เป็นโดยวิธีใด

2) การได้มา หรือได้เป็นนั้น มีใครเดือดร้อนหรือไม่

3) เมื่อได้มาแล้ว หรือได้เป็นแล้ว มีประโยชน์อะไรบ้าง

อยากได้ (อยากมี...) ลูกฟุตบอล อยากเป็น... ลูกที่ดี

ได้มาโดยเก็บสะสมเงินตัวเอง เป็นได้โดยช่วยเหลืองานพ่อแม่

ไม่มีใครเดือดร้อน ทุกวัน ตั้งใจเรียน ไม่มีใครเดือดร้อน

ประโยชน์ ใช้เล่นกีฬากับเพื่อน ทำให้พ่อแม่สบายใจ เป็นที่รักและชื่นชม
ของพ่อแม่และผู้อื่น

4) เมื่อเสร็จแล้วให้นักเรียนแลกเปลี่ยนอ่านระหว่างกลุ่ม โดยให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มอ่านให้ฟัง

แบบทดสอบเป็นรายบุคคล

คำชี้แจง

ตอบคำถามตามความรู้สึกของตนเองว่าสิ่งต่อไปนี้ เป็นสิ่งที่ดี หรือไม่ดี ที่จะเกิดแก่ตัวเราและผู้อื่น ถ้าดีให้ทำเครื่องหมาย / หน้าข้อ และเขียนเหตุผลลงไปด้วย ถ้าไม่ดี X พร้อมเหตุผล

1. เมื่อเห็นเพื่อนได้รับรางวัลเรียนดี จึงขยันเรียน

เพราะ.....

2. เมื่อเห็นเพื่อนมีรถจักรยานก็ไปบอกให้พ่อซื้อให้บ้าง เมื่อพ่อซื้อให้ไม่ได้ก็ร้องไห้

เพราะ.....

3. หยิบของเล่นของเพื่อนไปให้น้องเล่นโดยไม่บอก

เพราะ.....

4. หลังจากได้เรียนวิชาทำความสะอาดบ้านแล้ว จึงกลับไปช่วยพ่อแม่ทำความสะอาดบ้าน

เพราะ.....

5. เห็นเพื่อนเป็นนักกีฬาดีเด่นจึงขยันฝึกซ้อม

เพราะ.....

6. อยากได้ตุ๊กตาก็หาเศษวัสดุที่เหลือใช้มาประดิษฐ์

เพราะ.....

7. อยากซื้อของขวัญวันเกิดให้พ่อแม่ ก็ไปนำเงินที่ฝากไว้ในออมสินมาซื้อ

เพราะ.....

8. แอบคัดลอกงานของเพื่อนไปส่งครู เพราะคิดว่างานของตนเองสู้เพื่อนไม่ได้

เพราะ.....

9. เห็นเพื่อนไม่มียางลบจึงแบ่งของตนเองให้ครึ่งก้อน

เพราะ.....

10. เห็นเขาโฆษณาขายรองเท้ามีของแถม อยากได้ของแถมจึงซื้อรองเท้าใหม่อีก

หนึ่งคู่

เพราะ.....

แผนการสอน (กลุ่มควบคุม)

แผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพระพุทธศาสนา)	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยที่ 1 หน่วยย่อยที่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	เวลา 3 คาบ
แผนการสอนที่ 6 เรื่อง อิทธิบาท 4 (วิริยะ)	เวลา 3 คาบ
สอนวันที่ 6 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2540	ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

1. ความคิดรวบยอด

ความขยันหมั่นเพียรไม่ย่อท้อต่อสิ่งใด ๆ ช่วยให้งานนั้นประสบความสำเร็จ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมได้ดังนี้

1. บอกประโยชน์ของความขยันหมั่นเพียรได้
2. บอกความหมายของ วิริยะได้

3. เนื้อหา

- ความหมายของวิริยะ
- ความสำคัญของวิริยะ
- ลักษณะของคนที่มีความขยันหมั่นเพียร

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

จันทนาเข้าสู่บทเรียน

1. ครูให้นักเรียนอ่านเพลงผิงขยันจากแผนภูมิ แล้วให้ร้องเพลง
2. สนทนาเกี่ยวกับเนื้อเพลงผิงขยัน และครูอธิบายเพิ่มเติมเรื่องผิงจากใบความรู้

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม ให้เลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม
2. ครูแจกบัตรคำส่งให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษานิทานเรื่องนายขยัน โดย

ประธานกลุ่มอ่านให้ฟัง

3. ให้สมาชิกอภิปรายในหัวข้อ
 - นายขยัน ขยันสมชื่อหรือไม่
 - ผลที่ได้จากความขยันเป็นอย่างไร
4. ให้นักเรียนช่วยกันบอกประโยชน์ของความขยัน
5. ให้นักเรียนแข่งขันต่อสุภาษิต เช่น ผนทั้งให้เป็นเข็ม เข็มครกขึ้นภูเขา

คนเราล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น

ขั้นสรุป

ให้นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญให้ได้ 3 ประการ คือ

- ความเพียรสำคัญอย่างไร
- ทำอย่างไรจึงได้ชื่อว่ามี ความเพียร
- ผลของความเพียรก่อให้เกิดอะไร

5. สื่อการเรียนการสอน

1. เพลงฟังขยัน
2. ใบความรู้เรื่องฟังและนิทานเรื่องนายขยัน
3. แบบทดสอบ

6. การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
 - การอภิปราย
 - การทำงานกลุ่ม
2. ทดสอบด้วยแบบทดสอบ

นิทานเรื่อง นายขยัน

พ่อของขยันเป็นคนงานกรมชลประทาน ได้เงินเดือนไม่พอเลี้ยงลูก 4 คน แม่ของขยันก็ต้องทำอาหารขายที่บ้าน มีคนงานมาซื้อทำให้มีรายได้พอจุนเจือครอบครัวบ้าง ขยันเป็นลูกคนโตต้องทำงานหนัก ต้องนอนตักต้อนพี่ช่วยพ่อและน้องเตรียมของไว้ให้แม่ พอแม่กลับจากตลาดก็ช่วยกันทำอาหารจนเสร็จจึงได้ไปโรงเรียน ขยันเป็นเด็กที่ไม่เคยย่อท้อต่อความเหนื่อยยาก เวลาเย็นยังไปรับหนังสือพิมพ์มาส่งครู เวลาโรงเรียนปิดภาคปลาย ขยันไปทำงานกับลุงบุญช่วงไม้เป็นลูกมือช่วยเขาก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ จนขยันทำงานเหล่านั้นได้ดี เมื่อขยันเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขยันขอพ่อแม่เรียนต่อช่างไม้ที่โรงเรียนอาชีวะ เมื่อเรียนจบแล้วขยันรับจ้างเขาทำงานช่างไม้กับผู้รับเหมารายใหญ่ ๆ ขยันเป็นคนดีซื่อสัตย์ไม่เคยทิ้งงานเลย ทุกคนชอบเขา มักจะมีคนเรียกขยันไปทำงานให้ บางทีก็ต่อเติมบ้าน บางครั้งก็ได้งานใหญ่ ๆ สร้างบ้านเป็นหลัง ๆ ทุกคนพอใจในผลงานของขยัน เคยวันขยันได้เงินจากที่เก็บหอมรอมริบไว้ซื้อที่ดินปลูกบ้านให้พ่อแม่อยู่ ตั้งสำนักงานรับเหมาก่อสร้างแม้กิจการยังเล็กอยู่ แต่ทุกคนรู้จักขยันมั่นใจว่ากิจการจะต้องก้าวหน้าต่อไปอีก เพราะความเป็นคนดี ขยันขันแข็งในการทำงานของนายขยัน

แบบทดสอบ

คำแนะนำ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ทับตัวอักษรหน้าข้อที่ถูกต้องที่สุด

1. คนที่มีความขยันหมั่นเพียรจะได้รับผลอย่างไร

ก. ใคร ๆ ก็ยกย่องให้เกียรติ	ข. ใคร ๆ ก็อยากร่วมงานด้วย
ค. ใคร ๆ ก็อยากพูดด้วย	ง. ใคร ๆ ก็อยากเป็นเพื่อนด้วย
2. บุคคลใดเป็นผู้มีวิริยะ

ก. สมศักดิ์รักกีฬาฟุตบอลมาก	ข. สมใจชอบวาดรูปต้นไม้
ค. สมพงษ์อยากเป็นนักดนตรี	ง. สมศรีฝึกซ้อมว่ายน้ำทุกวัน
3. ข้อใดไม่ใช่ความหมายของวิริยะ

ก. ตัดสินใจทำงาน	ข. มีความขยันหมั่นเพียร
ค. มีจิตใจผูกพันกับงาน	ง. ทำงานด้วยความอดทน
4. การกระทำใดขัดแย้งกับวิริยะ

ก. ต้อย สมัครเรียนร้องเพลงแล้วไม่ยอมฝึก	ข. อ้อย ฝึกยกน้ำหนักไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย
ค. จ้อย มีเวลาว่างเมื่อใดก็เอาภาพวาดเมื่อนั้น	ง. ก้อย ฝึกอ่านภาษาอังกฤษทุกวันจนอ่านได้คล่อง
5. กวี มีฐานะปานกลางมีความขยันหมั่นเพียร ใช้เงินตามใจชอบ
 มินา มีฐานะดีมีความขยันหมั่นเพียร ใช้เงินตามใจชอบ
 อารี มีฐานะปานกลาง ถ้ามีเงินก็ใช้จ่ายตามใจชอบ
 วินา มีฐานะดีใช้จ่ายได้ตามใจชอบ
 นักเรียนคิดว่าใครที่น่าจะมีอนาคตที่ดี

ก. กวี	ข. มินา	ค. อารี	ง. วินา
--------	---------	---------	---------

คำตอบ 1. ข 2. ง 3. ค 4. ก 5. ก

แผนการสอน (กลุ่มควบคุม)

แผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพระพุทธศาสนา)	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
หน่วยที่ 1 หน่วยย่อยที่ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	เวลา 3 คาบ
แผนการสอนที่ 7 เรื่อง สังคหวัตถุ 4 (ปิยวาจา)	เวลา 3 คาบ
สอนวันที่ 13 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2540	ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

1. ความคิดรวบยอด

ผู้พูดคือผู้เสมอจะเป็นที่รักใคร่ชอบพองของคนทั่วไปและก่อให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนแล้ว สามารถแสดงพฤติกรรมได้ดังนี้

1. อธิบายหลักการพูดที่ดี
2. บอกความสำคัญของการพูดดี
3. บอกแนวทางในการฝึกตนให้เป็นคนพูดดี

3. เนื้อหา

- ความหมายของปิยวาจา
- ประโยชน์ของการพูดดี
- ผลที่ได้จากการพูดดี

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนอ่านแผนภูมิเพลงและสอนให้นักเรียนร้องเพลงคำคมสมคะเน

ขั้นสอน

1. ครูเล่านิทานเรื่อง "โคนันทวิศาล" ให้นักเรียนฟัง
2. ครูสนทนากับนักเรียน ดังนี้
 - เพราะเหตุใดโคนันทวิศาลจึงไม่ลากเกวียนในครั้งแรก
 - เจ้าของพูดอย่างไร โคนันทวิศาลจึงยอมลากเกวียน
 - นิทานเรื่องนี้สอนอะไร
3. ครูตั้งสถานการณ์ให้นักเรียนช่วยกันหาวิธีการพูดที่เหมาะสม
4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปลงในกระดาน แล้วให้นักเรียนจดบันทึกลงสมุด

ขั้นสรุป

1. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปพร้อมทั้งจดบันทึกไว้ถึง
 - ความสำคัญของการพูดดี
 - ประโยชน์ที่ได้รับจากการพูดดี
2. ให้นักเรียนร้องเพลงล่องน่านเล็ก

5. สื่อการเรียนรู้การสอน

1. นิทานเรื่อง "โคนันทวิศาล"
2. เพลงล่องน่านเล็ก
3. แบบทดสอบ

6. การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม การพูด การอภิปราย
2. ตรวจสอบบันทึกข้อสรุป
3. ทำแบบทดสอบ

เพลงล่องน่านเล็ก

คำร้อง

ท่านอง ล่องน่านเล็ก

หวานอ่อนไม่ชื่นชมจ๋า	เหมือนน้ำค้างมากด้วยเมตตา
งามใดไม่เท่ากิริยา	แข่งข้อยโสกา นุ่มนวลชวนชม
รสอ่อนไม่ชื่นชมจ๋า	เหมือนพระธรรมดับทุกข์ตรอมตรม
เกียรติใดไม่น่านิยม	เท่าชนะอารมณ์ของตนได้น่า

เพลง คำคมสมคะเน

คำร้อง

ท่านอง โยสลัม

ปากเป็นเอก เลขเป็นโท เลขเป็นโท โบราณว่า หนังสือตรี มีปัญญา เอ้อ เออ
 เอ้อ เอ้อ เอ้อ เออ เอ้อ เออ ไม่เสียหลาย

ถึงรู้มาก ไม่มีปาก ไม่มีปาก สบายกาย มีอุบาย พุดไม่เป็น เอ้อ เออ เอ้อ
 เอ้อ เอ้อ เออ เอ้อ เออ เห็นป่วยการ

ถึงเป็นครู รู้วิชา รู้วิชา ปัญญามาก ไม่รู้จักใช้ ปาก เอ้อ เออ เอ้อ เอ้อ
 เอ้อ เออ เอ้อ เออ ไม่เข้าที่

ใครช่างพุดพริกแพลง พริกแพลง เหมือนแรงมาก คนนิยม ลม ปาก เอ้อ
 เออ เอ้อ เอ้อ เอ้อ เออ เอ้อ มากเขี้ยวพี

ถึงรู้น้อยถ้อยคำ ถ้อยคำ ให้ชาติ คงเป็นที่ สมคะเน เอ้อ เออ เอ้อ เอ้อ
 เอ้อ เออ เอ้อ เออ ที่เจอ

แบบทดสอบเรื่อง ปิยวาจา

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ทับตัวอักษรหน้าข้อที่ถูกต้อง

1. ปิยวาจา หมายถึงข้อใด

ก. การพูดด้วยน้ำเสียงที่สุภาพ	ข. การพูดเรื่องที่ให้ผู้ฟังพอใจ
ค. การพูดด้วยถ้อยคำไพเราะ	ง. ถูกทุกข้อ
2. ผู้มีปิยวาจา จะได้รับผลอย่างไร

ก. ได้รับสิ่งตอบแทน	ข. คนอยากคบเป็นเพื่อน
ค. คนแสดงความสามัคคี	ง. ได้ผลประโยชน์จากคนฟัง
3. ผู้ที่ขาดปิยวาจาจะเป็นเช่นไร

ก. พูดจาไพเราะ	ข. พูดตะกุกตะกัก
ค. พูดจาหยวนคาย	ง. พูดเสียงเบา ๆ
4. คำพูดในข้อใดถือเป็นปิยวาจา

ก. ขอน้ำกินหน่อยซิ	
ข. ขอทางหน่อยครับ	
ค. ขอโทษหลบหน่อย	
ง. ขออภัยมาหน่อย	
5. นักเรียนในข้อใดเป็นผู้มีปิยวาจา

ก. กนกชอบพูดเพิ่มเติมเรื่องให้สนุก	
ข. สักดิ์ชอบพูดเสียงกระดังง์ให้ดูขึงขัง	
ค. พรเลือกคำพูดให้เหมาะสมกับผู้ที่พูดด้วย	
ง. พจน์พูดเลียนแบบโฆษณาโทรทัศน์	

เฉลย 1. ง 2. ข 3. ค 4. ก 5. ค

เรื่อง โคนันทวิศาล

โคนันทวิศาล เป็นโคนที่มีร่างกายแข็งแรงมาก เจ้าของนำไปพันลากเกวียนเปล่า 50 เล่มกับพ่อค้า พอตกลงกันเสร็จ เจ้าของพูดว่า "เอ้าเจ้าโคขี้เกียจจงลากเกวียน 50 เล่มนี้ไป" โคนันทวิศาลเห็นเจ้าของพูดจากไม่ไหวเพราะเกยงเจยเสีย เจ้าของแพ้นั้นจึงเสียใจ กินไม่ได้นอนไม่หลับ โคนันทวิศาลสงสารจึงให้เจ้าของไปทำพนักใหม่ โดยลากเกวียน 100 เล่ม พอเทียมเกวียนแล้วเจ้าของพูดว่า "เอ้าพอมหาเจ้าเรื้อยเจ้าจงลากเกวียน 100 เล่มนี้ไปเถิด" โคนันทวิศาลจึงลากเกวียนไปได้ เจ้าของจึงชนะ

ภาคผนวก ง

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา
- แบบสอบถามความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (วิชาพระพุทธศาสนา)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เวลา 1 ชั่วโมง จำนวน 40 ข้อ

คะแนนเต็ม 40 คะแนน

สอบวันที่ เดือน พ.ศ. 2540

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้มีจำนวน 5 เรื่อง คือ เรื่องบุพการี เรื่อง การคบเพื่อนที่ดี เรื่อง ความพอใจในของของตน เรื่อง ความขยันหมั่นเพียร เรื่อง ปิยวาจา ในการทำข้อสอบให้นักเรียนเลือกข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวโดยทำเครื่องหมาย x ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงตามข้อที่ต้องการ

1. ใครได้ชื่อว่า<u>ขาด</u>ความกตัญญู ก. <u>อายุ</u>ไปโรงเรียนเพราะแม่ให้ค่าขนม ข. <u>แอร์</u>เล่นกีฬาเพราะอยากได้เหรียญทองมาให้แม่ ค. <u>อัน</u>ไปช่วยแม่ขายขนมหลังจากทำการบ้านเสร็จ ง. <u>อืด</u>อ่านหนังสือเตรียมสอบปลายภาคเรียน	2. "วันนี้แม่เหนื่อยจังเลย ปวดเมื่อยไปหมด" ถ้าแม่บอกเช่นนั้นนักเรียนจะ<u>ทำ</u>อย่างไร ก. แม่อย่าทำงานมากนักก็จะ ข. แม่ไปหาหมอจะ ค. แม่นอนพักเดี๋ยวหนูจะนวดให้แม่จะ ง. แม่กินยาแล้วนอนพักจะ

3. "พ่อครับ ผมถูกครูตีจนเป็นรอย
ผมไม่ยอมพ่อต้องเอาเรื่องนะครับ"
นักเรียนคิดว่าพ่อควรพูดยังไร
 - ก. โอ้โฮ! ครูอะไรโหดร้ายอย่างนี้
 - ข. ดีละ พ่อจะไปพบครูใหญ่
 - ค. ก็ลูกคงจะทำอะไรผิดละซิ
 - ง. ไม่เป็นไรพรอกลูก ครูก็ตออย่างนี้แหละ
4. ผู้ที่มีความกตัญญูจะได้รับผลอย่างไร
 - ก. มีคนเคารพนับถือมาก
 - ข. มีคนไว้วางใจเชื่อใจมาก
 - ค. มีเกียรติยศชื่อเสียง
 - ง. มีความสุขความเจริญ
5. ข้อใดเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญู
 - ก. ให้อาหารแก่สัตว์เลี้ยงทุกวัน
 - ข. ให้อาหารแก่เพื่อนที่ยากจน
 - ค. ให้การดูแลรักษาแม่ที่กำลังป่วย
 - ง. แบ่งขนมให้เพื่อนสนิทรับประทาน
6. เวลารับประทานอาหารนิคชอบพูดและ เล่น
แม้มักตักเตือนสั่งสอนนิคเสมอ ๆ แต่นิค
รู้สึกไร้ค่าและว่าแม่พูดมาก นักเรียน
คิดว่านิคทำถูกหรือไม่
 - ก. ถูก เพราะแม่เข้มงวดและพูดมากจริง ๆ
 - ข. ไม่ถูก เพราะแม่ต้องสั่งสอนลูก
 - ค. ถูก เพราะเวลารับประทานอาหารไม่มีกฎว่าไม่ให้เล่น
 - ง. ไม่ถูก เพราะนิคทำผิดมารยาทในการรับประทานอาหาร
7. ชมเรียนจบปริญญา แต่พ่อเป็นชาวนา
อ่านหนังสือไม่ออก ชมมักว่าพ่อพูดไม่
รู้เรื่อง ถ้านักเรียนเป็นชมจะปฏิบัติเช่นนั้น
หรือไม่
 - ก. ทำ เพราะพูดอะไรไปพ่อก็ไม่รู้เรื่องจริง ๆ
 - ข. ไม่ทำ พยายามอธิบายให้พ่อเข้าใจ
 - ค. ทำบ้าง ในบางครั้งก็ไร้ค่า
 - ง. ไม่ทำ แต่จะทำเฉย ๆ เสีย

8. ปกติแม่จะเป็นผู้เตรียมอาหารเป็นประจำ แต่มีอยู่ระยะหนึ่ง แม่มีงานยุ่งมาก นักเรียนควรทำอย่างไร
- ให้พี่ทำแทนแม่
 - ให้พ่อทำแทนแม่
 - ให้พ่อกับพี่ช่วยกันทำ
 - ช่วยพ่อกับพี่ทำ
9. แอน มีฐานะดีชอบชวนมาเลี้ยงเพื่อนเสมอ
เจียบ ชอบชวนเพื่อนไปเล่นกีฬา
หลังเลิกเรียน
จอย ชอบไปเล่นที่บ้านของแจ้วทุกวัน
อิด ลงไปช่วยอ้อยตักน้ำ
นักเรียนคิดว่าใครน่าจะเป็นเพื่อนที่ดีที่สุด
- แอน
 - เจียบ
 - จอย
 - อิด
10. นักเรียนคิดว่าใครเป็นเพื่อนที่ดี
- บอย ให้จุลลอกการบ้านเสมอ
 - กิก ทำการบ้านให้หนึ่งเสมอ
 - กั ให้เกิดุเอาขนมมาแลกกับการบ้าน
 - หมีว สอนการบ้านให้ปึกเสมอ
11. "ใหม่เป็นเพื่อนรักของนักเรียนใหม่เรียนเลขไม่เก่ง ต้องให้นักเรียนช่วยสอนให้เสมอ แต่ในวันหนึ่งใหม่ขณะการประกวดเรียงความได้รับรางวัล" นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร
- ดีใจและคิดว่าใหม่เขาก็เก่งเหมือนกัน
 - แปลกใจและสงสัยว่าใหม่ไม่ได้เขียนเอง
 - แปลกใจและคิดว่าต่อไปจะไม่สอนเลขให้อีก
 - รู้สึกเฉย ๆ และต่อไปจะไม่สอนเลขให้อีก
12. "แดงกับโก้เป็นเพื่อนกัน วันหนึ่งแดงไม่ได้ทำการบ้านจึงขอลอกการบ้านจากโก้" ถ้านักเรียนเป็นโก้จะทำอย่างไร
- ให้ลอก เพราะกลัวแดงถูกครูทำโทษ
 - ให้ลอก แต่ต้องซื้อขนมมาแลกข้อละหนึ่งชิ้น
 - ให้ลอก แต่จะอธิบายให้แดงฟังให้เข้าใจก่อน
 - ให้ลอก แต่วันต่อไปแดงต้องมาหาให้โก้ลอกบ้าง

13. "หน้อยทำการบ้านไม่ได้ก็ให้หนิดช่วยสอน ให้เสมอ วันหนึ่งหนิดขอให้หน้อยซื้อสมุดให้ แต่หน้อยปฏิเสธว่าไม่ว่างไม่มีเวลาไปซื้อให้" นักเรียนคิดว่าหน้อย ทำถูกหรือไม่
- ก. ถูก เพราะหน้อยไม่มีเวลาว่างจริง ๆ
- ข. ไม่ถูก เพราะหนิดควรไปซื้อเอง
- ค. ถูก เพราะบ้านหน้อยอยู่ใกล้ร้านขายหนังสือ
- ง. ไม่ถูก เพราะหน้อยควรมีน้ำใจกับเพื่อนบ้าง
14. ใครที่นักเรียนควรคบเป็นเพื่อนด้วย
- ก. เก้ มักเอาหนังสือการ์ตูนมาให้เพื่อนอ่านเวลาเรียน
- ข. แอ้ ชอบชวนเพื่อนไปเล่นวิดีโอเกมจนไม่ได้ทำงาน
- ค. อึ้งอึ้ง ชอบชวนเพื่อนไปดูหนัง
- ง. เปิ้ล นำของเล่นมาแบ่งให้เพื่อนเล่นเสมอ
15. เจี๊ยะชอบหนีเรียนวิชาจริยศึกษาถ้านักเรียนเป็นเพื่อนเจี๊ยะ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. บอกพ่อแม่ของเจี๊ยะให้ทราบ
- ข. บอกเพื่อนสนิทของเจี๊ยะ
- ค. บอกครูประจำชั้นให้ทราบ
- ง. บอกเจี๊ยะว่าไม่ควรทำอีก
16. เพื่อนแท้ คือเพื่อนแบบใด
- ก. แบ่งขนมให้เรากินเสมอ
- ข. ชวนเราไปเที่ยวเสมอ
- ค. ช่วยเหลือเราเมื่อเดือดร้อน
- ง. ยกย่องให้เกียรติเราเสมอ
17. "แอมได้เงินค่าขนมวันละ 20 บาท แอมซื้อขนมกินหมดทุกวัน แม่เพิ่มให้อีก 10 บาท แอมก็ใช้หมดทั้ง 30 บาท" นักเรียนคิดว่าแอมมีนิสัยอย่างไร
- ก. ไม่ชอบเก็บเงิน
- ข. ชอบกินขนมมาก
- ค. ไม่รู้จักประหยัด
- ง. ใจกว้าง

18. ใครทำได้เหมาะสม

- ก. อูรอกก้าลังกายเฉพาะหน้าหนาว
- ข. อูรอกก้าลังกายเป็นประจำ
- ค. อูรูงี้เล่นทั้งวันจนกินไม่เป็นเวลา
- ง. อูมออกก้าลังกายเมื่อเพื่อนมาชวน

19. เป้เห็นพี่เสื้อใหม่จึงอยากได้บ้าง
ทั้ง ๆ ที่ตนเองก็มีเสื้ออยู่แล้วหลายตัว
จึงรบเร้าให้แม่ซื้อให้ นักเรียนคิดว่า
เป้เป็นคนแบบใด

- ก. เป็นคนขี้จู้จี้
- ข. เป็นคนชอบของใหม่
- ค. เป็นคนเปื่อง่าย
- ง. เป็นคนไม่รู้จักพอ

20. จอยอยากได้ดินสอเหมือนของกิ๊ก
ซึ่งมีราคาแพง แต่จอยไม่มีเงินซื้อ
นักเรียนคิดว่าจอยควรทำอย่างไร

- ก. ขอยืมของกิ๊กมาเขียน
- ข. ขอเงินแม่มาซื้อ
- ค. ใช้ของที่มีอยู่แล้วไปก่อน
- ง. ไปเอาเงินที่เก็บไว้มาซื้อ

21. ขวัญดาวเลือกซื้อขนมที่มีราคาแพง

- เพราะมีของเล่นแถมด้วย นักเรียน
คิดว่าขวัญดาวทำถูกหรือไม่
- ก. ถูก เพราะได้ของเล่นที่ถูใจ
 - ข. ไม่ถูก เพราะขนมที่มีของแถมมักเป็นขนมที่ไม่มีประโยชน์
 - ค. ถูก เพราะของเล่นนั้นหาซื้อได้ยากไม่มีขาย
 - ง. ไม่ถูก เพราะขนมที่มีของแถมมีจำนวนน้อย

22. ในการซื้อสิ่งของมาใช้ควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. ถ้าใช้แล้วเสียก็ทิ้งไป
- ข. พยายามไม่นำมาใช้บ่อยจะเสียเร็ว
- ค. ใช้ไปตามใจชอบเพื่อจะได้คุ้มกับเงิน
- ง. ควรศึกษาวิธีใช้ให้ถูกต้องรอบคอบ

23. "คนเราไม่ว่าจะมีฐานะ เช่นไรควร

ใช้จ่ายอย่างประหยัด เพราะนอกจากจะ
ช่วยประหยัดเงินของเราเองแล้วยังเป็น
การช่วยประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ
อีกด้วย" ใครทำเช่นนี้

- ก. บุญถึง ซื้อขนมมาเลี้ยงเพื่อนจนเหลือเพื่อ
- ข. มิ่งขวัญ ซื้อขนมมาแถมกินคนเดียวเพื่อประหยัด
- ค. วันดี ซื้อขนมมากินพอกินอิ่ม
- ง. วีระ ไม่เคยซื้อขนมมากินเองจะกินของเพื่อน

24. นักเรียนควรปฏิบัติตนตามอย่างไร

- ก. แตง เห็นพ่อแม่ดื่มกาแฟแทนอาหารเช้าจึงดื่มบ้าง
- ข. ตุ้ เห็นพี่สาวลดความอ้วนโดยการลดอาหารมื้อเย็นจึงทำตามบ้าง
- ค. แต้ม เห็นเพื่อนำของแพง ๆ มากินทุกวันจึงซื้อบ้าง
- ง. ตัน เห็นยายกินแกงเลียงจึงกินบ้าง

25. วันนี้มีการบ้านหลายวิชาทั้งคณิตศาสตร์ ภาษาไทยและ สปช. นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ทำที่ละวิชาจนครบเสร็จ
- ข. เลือกทำ สปช. เพราะง่าย
- ค. เลือกทำคณิตศาสตร์เพราะครูดุ
- ง. เลือกทำภาษาไทยเพราะชอบ

26. นักเรียนอยากซื้อขนม มีคนเข้าแถวรอซื้ออยู่ยาวจะทำอย่างไร

- ก. ผากเพื่อนที่เข้าแถวอยู่ขอให้
- ข. ขอแทรกแถวเพื่อนที่รู้จักกัน
- ค. เข้าแถวรอตามลำดับ
- ง. ขอซื้อหลังร้าน

27. ใครที่มีความขยันหมั่นเพียร

- ก. โอ้ ไปโรงเรียนทุกวันแต่ไม่ค่อยตั้งใจเรียน
- ข. อาม จะทำการบ้านเสร็จก่อนทานอาหารเย็นทุกวัน
- ค. อัย จะสนใจเรียนแต่วิชาที่สำคัญ ๆ เท่านั้น
- ง. อ้อย อยากสอบได้ที่ 1 จึงทำการบ้านและอ่านหนังสือทุกวัน

28. นักเรียนอยากสอบได้ที่ 1 นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ขยันช่วยงานครูทุกวัน
- ข. ขยันไปโรงเรียนทุกวัน
- ค. ขยันอ่านหนังสือและทำการบ้านทุกวัน
- ง. ขยันเรียนพิเศษทุกวัน

29. ใครในข้อต่อไปนี้เป็นคนขยันหมั่นเพียร

- ก. ฟุ้ง ขยันอ่านหนังสือเพราะแม่ให้รางวัลทุกครั้งที่อ่าน
- ข. อ้นเรื่อน ขยันอ่านหนังสือเพราะอยากได้จักรยาน
- ค. เดือนใจ ขยันอ่านหนังสือสม่ำเสมอ
- ง. ชัยรัตน์ ขยันอ่านหนังสือเรียนเป็นประจำ

30. ใครปฏิบัติตนได้ถูกต้อง
- ก. ดวงใจ อ่านหนังสือเฉพาะวิชาที่ยากก่อนสอบ
 - ข. ดวงดาว อ่านหนังสือบททวนก่อนสอบ
 - ค. ดวงจิต อ่านหนังสือเฉพาะวิชาที่สนใจก่อนสอบ
 - ง. ดวงเดือน อ่านหนังสือก่อนสอบจนไม่เป็นอันกินอันนอน
31. ถ้าคนขาดความขยันหมั่นเพียรจะเป็นเช่นไร
- ก. เรียนหนังสือสอบตก
 - ข. พ่อแม่ไม่รัก ใคร ๆ ก็ไม่รัก
 - ค. เพื่อนรังเกียจทุกคน
 - ง. ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต
32. ใครมีความขยันที่สุด
- ก. โสกา ตั้งแต่เช้าเดินไปโรงเรียนทุกวัน
 - ข. กานดา พ่อปลุกให้ตื่นแต่เช้าเพื่อไปโรงเรียน
 - ค. มยุรา ตั้งแต่เช้าพ่อช่วยหิ้วกระเป๋าไปส่งที่โรงเรียน
 - ง. ดารา ตั้งแต่เช้าพี่สาวช่วยหิ้วกระเป๋าไปส่งที่โรงเรียน
33. ถ้าเพื่อนของนักเรียนสอบตก นักเรียนควรพูดอย่างไร
- ก. เสียใจด้วยนะ เธอไม่ค่อยดูหนังสือเลยนี่
 - ข. เสียใจด้วยนะคราวหน้าเธอต้องสอบได้แน่
 - ค. เสียใจด้วยนะถ้าเธอไม่ขยันก็จะสอบตกอีก
 - ง. เสียใจด้วยนะ ก็เธอไม่ขยันเหมือนฉันนี่
34. แม่ของป้อมป่วยหนักป้อมต้องขาดเรียนไปดูแลแม่บ่อย ๆ ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของป้อมจะพูดให้กำลังใจป้อมอย่างไร
- ก. ขอให้พระเจ้าคุ้มครองแม่ให้หายป่วยเร็ว ๆ นะจ๊ะ
 - ข. แม่ของเธอป่วยหนักเลยนะเธอคงลำบากมาก
 - ค. แม่เธอป่วยหนักต้องรักษาตัวอีกนานกว่าจะหาย
 - ง. แม่เธอป่วยเธอคงแย่นะป้อม

35. อ้อม ไม่สบายมากต้องเข้ารักษาตัว
อยู่ในโรงพยาบาลหลายวัน ถ้านักเรียน
เป็นเพื่อนของอ้อมจะพูดอย่างไร
- ก. อ้อม เหนื่อยป่วยมานานแล้วยัง
ไม่หายอีกหรือ
- ข. อ้อม เหนื่อยรักษาตัวให้หายป่วย
เสียทีจะ
- ค. อ้อม เหนื่อยไม่สบายไม่กวนพ่อแม่
จึงเลยขอให้หายเร็ว ๆ นะ
- ง. อ้อม ทุกคนคิดถึงเธอมากอยากให้
เธอไปโรงเรียนเร็ว ๆ
36. ถ้าเพื่อนของนักเรียนสอบได้ที่ 1
นักเรียนจะพูดแสดงความยินดีอย่างไร
- ก. ดีใจด้วยที่เธอได้ที่ 1 อีกแล้ว
- ข. แหม! ไม่ยอมให้ใครแย่งที่ 1
ได้เลยนะ
- ค. ขอแสดงความยินดีที่เธอสอบได้
ที่ 1 นะจ๊ะ
- ง. น่าอิจฉาคนที่ได้ที่ 1 จริงนะ
37. นักเรียนอยากไปเที่ยวสวนสนุกกับ
เพื่อนจะขออนุญาตพ่อแม่ได้อย่างไร
- ก. พ่อแม่ขาลูกขออนุญาตไปเที่ยว
สวนสนุกกับเพื่อนนะคะ
- ข. พ่อคะ แม่คะ วันอาทิตย์นี้
ไม่ต้องรอทานข้าวนะคะ
- ค. พ่อแม่ขาวันอาทิตย์นี้
ไม่ว่าอะไรนะคะ ก็น่าจะไป
- ง. พ่อแม่ครับวันอาทิตย์นี้
เที่ยวกับเพื่อนนะครับผมจะไป
38. ถ้านักเรียนต้องการให้การโรงซ่อม
เก้าอี้ให้ จะพูดอย่างไร
- ก. คุณลุงครับ เก้าอี้ของผมชำรุด
คุณลุงพอจะมีเวลาว่างซ่อมให้
ผมหน่อยได้ไหมครับ
- ข. การโรงคะ เก้าอี้ตัวนี้ชำรุดแล้ว
คะหนูนั่งไม่ได้แล้วคะ
- ค. คุณลุงครับทำไมปล่อยให้เก้าอี้
ชำรุด ผมขอเปลี่ยนตัวใหม่
ด้วยครับ
- ง. การโรงคะ เก้าอี้ขอหนูชำรุด
อยู่หลายวันแล้ว ยังไม่ได้ซ่อม
สักทีคะ

39. นักเรียนทำการบ้านไม่ได้ จึงอยาก
ให้พี่ช่วยสอนให้จะพูดกับพี่อย่างไร
- ก. พี่ สอนการบ้านให้หน่อยนะ
เดี๋ยวนี้เลยนะ
- ข. พี่ เป็นพี่ต้องช่วยน้องทำการบ้าน
ถึงจะถูก
- ค. พี่ มีเวลาว่างช่วยสอนการบ้าน
ให้ผมหน่อยนะครับ
- ง. พี่ หนูทำการบ้านไม่ได้พี่ต้องสอน
ให้หน่อยด้วยนะ
40. ถ้านักเรียนออกไปพูดหน้าชั้นแล้วพูดผิด
เพื่อน ๆ หัวเราะกันใหญ่ จะทำอย่างไร
- ก. หัวเราะแล้วพูดต่อ
- ข. ยิ้มแล้วขอโทษ แล้วพูดต่อ
- ค. ทำหน้าบึ้งแล้วพูดต่อ
- ง. ทำหน้าบึ้งแล้วกลับเข้านั่งที่

ข้อความ	ระดับความรู้สึก	มาก ที่สุด	มาก	น้อย	น้อย ที่สุด
จากการเรียนวิชาพระพุทธศาสนากับนักเรียนมีความรู้สึก					
1. อยากให้หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาพระพุทธศาสนา					
2. เนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาชักชวนน่าเบื่อ					
3. ตั้งใจฟังครูอธิบายขณะเรียน					
4. ชอบตอบคำถามขณะเรียนวิชาพระพุทธศาสนา					
5. ชอบศึกษาเรื่องที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา					
6. อยากให้วันหยุดตรงกับวันที่มีชั่วโมงพระพุทธศาสนา					
7. รู้สึกเบื่อเมื่อครูให้การบ้านวิชาพระพุทธศาสนา					
8. นำเรื่องที่ได้เรียนมาไปเล่าให้พี่ปกครองฟัง					
9. ในการเรียนพระพุทธศาสนาได้รับความรู้กว้างขวาง					
10. เมื่อเพื่อนไม่เข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือแบบฝึกหัดก็จะอธิบายให้เพื่อนฟัง					
11. จากการเรียนมาทำให้เข้าใจคำสอนทางศาสนาดีขึ้น					
12. บทเรียนทางพระพุทธศาสนาให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน					
13. คำสอนทางพระพุทธศาสนาสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้					
14. พระพุทธศาสนาเป็นวิชาที่น่าสนใจจะพยายามค้นคว้าต่อไป					
15. รู้สึกภูมิใจเมื่อมีโอกาสได้เข้าร่วมการแสดงที่จัดขึ้นใน วิชาพระพุทธศาสนา					

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวสุณีย์ ชื่อสกุล วิวรรณวรพงศ์

เกิดวันที่ 11 เดือนสิงหาคม พุทธศักราช 2499

สถานที่เกิด จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 198/1 บ้านพักรถไฟ กม.11 ถ.วิภาวดีรังสิต
แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

ตำแหน่งหน้าที่การงาน อาจารย์ 1 ระดับ 4

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนวัดพลับพลายชัย
ถนนหลวง แขวงป้อมปราบฯ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
กรุงเทพมหานคร 10110

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2519 ป.ศ. วิทยาลัยนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2534 คบ. วิทยาลัยครูจันทระเกษม

พ.ศ. 2540 กศ.ม. (การประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้นันทนาการ

บทคัดย่อ
ของ
สายสุณีย์ วิวรรณวรารักษ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา
พฤษภาคม 2540

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้นิตานชาดก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดชนะสงคราม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 2 ห้องเรียน แล้วจับสลากแบ่งเป็นกลุ่มทดลองได้ จำนวน 36 คน กลุ่มควบคุมได้ จำนวน 35 คน โดยกำหนดให้กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยการใช้นิตานชาดก กลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย ดำเนินการทดลองเป็นเวลา 10 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ทดลองทั้งสองกลุ่ม

เครื่องมือในการวิจัย คือแผนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้นิตานชาดก แผนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามความสนใจในการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t-test for Independent

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้นิตานชาดกสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้นิตานชาดกหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานทั่วไปที่กำหนดไว้ในแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนสุโขทัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY OF ACHIEVEMENT AND INTEREST IN BUDDHISM OF PRATHOM
SUKSA III PUPILS BY USING BUDDHIST BIRTH STORIES

AN ABSTRACT

BY

SAISUNEE WIWATANAWARANG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Elementary Education
at Srinakharinwirot University

November 1997

The purposes of this research were to study the academic achievement and interest in learning Buddhism Content of Prathom Suksa III students through the Buddhist birth stories.

The sample were 2 classes of Prathom Suksa III Students in 1st semester, the academic year 1997 of Wat Chana Song Kram school under the Office of Bangkok Provincial Primary Education. Then divided them into experimental group with 36 students and control group with 35 students. The experimental group was taught through Buddhist birth stories. The control group was taught through the stories lesson plan of Sukhothai school cluster. The researcher taught two groups of students for 10 weeks by herself.

The instruments that used in this study were lesson plan of Buddhism Content through the Buddhist birth stories, the lesson plan of Sukhothai school cluster, the academic achievement test and learning interest questionnaires. The data were analyzed by t-test for independent.

The results were :

1. The Buddhism Content academic achievement of the students who learn through the Buddhist birth stories were significantly higher than the students who learn through the stories lesson plan of Sukhothai school cluster at the .01 level.

2. The interest in learning Buddhism content of the students who learn through Buddhist birth stories were significantly higher than the students who learn through the stories lesson plan of Sukhothai school cluster at the .01 level.